

Toplum Gönüllüleri Vakfı

Gençlik Çalışmasının Toplumsal Katılıma Etkisi Araştırması

İstanbul, 2017

Toplum Gönüllüleri Vakfı
Gençlik Çalışmasının Toplumsal Katılıma Etkisi Araştırması
Toplum Gönüllüleri Vakfı Yayınları
Gençlik Araştırmaları ve Politikalar Departmanı

Birinci Baskı: İstanbul
ISBN: 978-605-84205-6-4

© Toplum Gönüllüleri Vakfı
Yazışma Adresi: Hobyar Mh. Aşirefendi Cad. Ankara-Konya Han No: 20 K: 4
34112 Eminönü - İstanbul
0212-522-10-30
www.tog.org.tr
e-posta: info@tog.org.tr

Araştırmacı: Nilay Küme
Yayına Hazırlayan: Başak Tuğsavul
Düzeltili : Bahtiyar Mermertaş
Araştırmaya Katkı Sunanlar: Başak Tuğsavul, Anıl Derkuş

Grafik Tasarım ve Uygulama: Güngör Genç
Baskı & Cilt: Alkan Matbaa

Toplum Gönüllüleri Vakfı

Gençlik Çalışmasının

Toplumsal Katılıma Etkisi

Araştırması

İstanbul, 2017

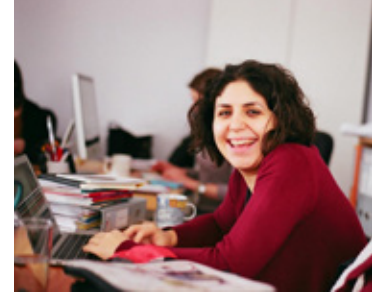
İçindekiler

GİRİŞ	2
GENÇLİK ÇALIŞMASI'NIN TOPLUMSAL KATILIMLA İLİŞKİSİ	8
1. TEMEL DEMOGRAFİK BULGULAR	9
1.1 Yaş Aralığı ve Cinsiyet	9
1.2 Eğitim-Öğrenim Bulguları	10
1.3 TOG'da Bulunma Süresi	12
1.4 Coğrafi Dağılım	13
1.5 Etnik Kimlik ve İnanç	13
1.6 Geçim Düzeyi ve Gelir Durumu	14
2. KATILIMCILARIN GENÇLİK ALGISI	15
3. KATILIMCILARIN GÖZÜYLE TOPLUMDAKİ GENÇLİK ALGISI	16
4. ÇAKIŞAN KİMLİKLER	19
5. AİLE İLE İLİŞKİLER	22
6. GENÇLERİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR	23
6.1 Eğitim	23
6.2 Maddi İmkansızlıklar	23
6.3 İşsizlik	24
6.4 Genç Dostu Olmayan Şehirler	24
7. GENÇLERİN GENÇLİK ÇALIŞMASINA BAKIŞ AÇISI	26
8. TOG'DA GENÇLİK ÇALIŞMASINA KATILAN GENÇLER İÇİN SİYASAL KATILIM NE İFADE EDER?	28
8.1 Gençlerin Gündelik Hayatlarında Siyaset ile İlgili Konuşmak Ne Kadar Önceliklidir?	30
8.2 Gençler Politik midir, Apolitik mi, Yoksa De-Politize mi Edilmiştir?	31
8.3 Siyasi Partilere Üyelik	33
9. TOPLUMSAL KONULARA İLGİ	36
9.1 İnternet Kullanımı	37
9.2 Toplu Yürüyüş, Gösteri ve Protestoya Katılım	38
9.3 İnternette Toplumsal bir Sorun ile İlgili Mesaj İletme	39
9.4 Bağış Kampanyasına Destek	39
9.5 Herhangi bir Sorunla İlgili bir Devlet Kurumuna Şikayet İletmek	40
9.6 Karar Verme Mekanizmalarına Katılım	41
9.7 STK'lara Üyelik	44
9.8 Kurumlara Güven	46
10. GENÇLİK ÇALIŞMASINA KATILMAK SİYASAL KATILIMI NASIL ETKİLER?	48
10.1 Gençlik Çalışması Öncesinde Siyasal Katılımı Başlayanlar	49
10.2 Gençlik Çalışması İçerisinde Siyasal Katılımlarının Yönünü Değiştirenler	50
10.3 Gençlik Çalışması ile Siyasal Katılımı Artanlar	51
SONUÇ	53
TÜM CEVAP DAĞILIMLARI	58

Araştırma Ekibi

Araştırmacı:

Nilay Küme: 1987, İzmir doğumlu. Dokuz Eylül Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun oldu. 2007 yılında gönüllü çalışmalara katılarak tanıştığı gençlik çalışmasına, akran eğitmenliğiyle devam etti. Ege Üniversitesi HIV/AIDS Uygulama ve Araştırma Merkezi (EGEHAUM) ve Özürlüler Vakfı'nda profesyonel olarak çalıştı. 2012 yılında TOG Vakfı'nda çalışmaya GençBank projesiyle başladı. Bu dönemde gençlik katılımı ve politikaları konularıyla ilgilendi. 2014-2016 yılları arasında Küresel İlişkiler Departmanı'nda uluslararası gençlik hareketliliği programlarını koordine etti. 2016 yılından itibaren Gençlik Araştırmaları ve Politikaları Departmanı'nda uluslararası projelerde gençlik katılımı, gençlik politikaları ve toplumsal cinsiyet konularında çalışıyor. 2014 yılından itibaren TOG'u uluslararası gençlik ağlarında temsil ediyor. 2017 yılında Avrupa Konseyi Gençlik Danışma Kurulu üyeliği yaptı. Aynı yıl İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Projeler ve STK Yönetimi yüksek lisansı programını tamamladı. Halen gönüllü ve profesyonel olarak sivil toplum kuruluşlarındaki çalışmaları devam ediyor.

Araştırma Koordinasyonu:

Başak Tuğsavul: 1981 yılında İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nden mezun oldu. 2006 yılında Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve İşçi Hakları Ortak Girişimi Projesi'nde çalışmaya başladı ve aynı yıl tekstil sektöründe çalışan kadın işçilerin çalışma koşullarının iyileştirilmesine yönelik kurulan Çalışan Kadının İnsan Hakları Derneği'nin kurucuları arasında yer aldı. 2007 - 2011 yılları arasında TOG bünyesinde UNFPA ortaklığıyla yürütülen sağlık ve toplumsal cinsiyet temalı projelerin koordinasyonunu yürüttü. 2011 yılında Toplumsal Cinsiyet Anaakımlaştırma Programını kurarak toplumsal cinsiyet yaklaşımının Vakıf bünyesinde her kademe yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalarda bulundu. 2011-2012 yıllarında gençlik hakları, gençlik politikaları ve toplumsal cinsiyet temalarında çeşitli yayınlar hazırlayarak, araştırma, eğitim ve savunuculuk faaliyetleri yürütmeye devam etti. 2012-2013 yıllarında Avrupa Konseyi Gençlik Danışma Kurulu üyeliği yaptı ve 2012 yılında Gençlik Araştırmaları ve Politikalar Departmanı Yöneticiliği görevini üstlendi. TOG'daki çalışmalarının yanı sıra bir çok sivil toplum kuruluşunda gönüllü ve profesyonel çalışmalar yapmaya devam ediyor.

Anıl Derkuş: 1991 yılında doğdu. 2014 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümünden lisans derecesini aldı. 2015-2017 yılları arasında Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyoloji bölümlerinden lisansüstü dersler takip etti. Bu esnada çeşitli siyasi kamuoyu ve seçim araştırmalarına destek verdi. Toplumsal hareketler ve duyu sosyolojisi alanlarında çalışmalarını sürdürüyor. 2016 yılından beri de TOG Gençlik Araştırmaları ve Politikaları Departmanı'nda Sosyal Etki, Gençlik Katılımı gibi konularda çalışmalarına devam ediyor.

ÖNSÖZ

Toplum Gönüllüleri, 15 yılı aşkın süredir gençler için gençlerle birlikte toplumsal barış ve dayanışmanın gerçekleştirilmesi doğrultusunda çalışmalarını sürdürmektedir.

Türkiye'nin dört bir yanında, gençler toplumsal sorunların çözümüne katkı sağlamak amacıyla sosyal sorumluluk projeleri hayata geçirmektedir. Bu sayede gençler kişisel gelişimlerine katkı sağlamakta, farklılıklarla bir arada yaşama bilinci kazanmakta ve enerjilerini sosyal faydaya dönüştürmektedirler.

Bununla birlikte, TOG gençlik politikalarına katkı sunmak için çeşitli araştırma, savunuculuk ve lobi faaliyetleri de yürütmektedir. "Gençlik Çalışmasının Gençlerin Toplumsal Katılımına Etkisi" araştırması da bu kapsamda gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada temel olarak gençlerin gönüllülük süreçleri ile toplumsal katılımları arasındaki ilişki incelenmiştir. Ayrıca, genç olma halinden ötürü gençlerin karşılaştıkları sorunlar ve buna bağlı olarak farklılaşan ihtiyaçlara araştırma kapsamında yer verilmiştir.

Bu çalışmayla gençlik çalışmasının gençler üzerindeki olumlu etkisini daha iyi anlamaktayız. Gençlik çalışmasına katılan gençler, karar verme mekanizmalarına erişmek ve karar vericileri etkilemek konusunda daha aktif, toplumsal konulara daha duyarlı ve farklılıklara daha saygılı olmaktadır.

TOG olarak böylesine kapsamlı bir çalışmayı gerçekleştirmiş olmaktan büyük bir mutluluk duyuyoruz. Araştırma sonuçlarının gençlik çalışması, yerel yönetimler, okullar ve diğer gençlik katılımını önemseyen kurum ve kuruluşlar için de birçok araç ve fikir sunacağını düşünmekteyiz. Araştırma sürecine, anket sorularını cevaplayarak ve derinlemesine görüşmelere katılarak destek veren tüm Toplum Gönüllüsü gençlere, anket çalışmasının sahada yaygınlaştırılmasını sağlayan Saha Departmanı çalışanlarına, derinlemesine görüşmelerin deşifrelerini gerçekleştirmek için TOG bursiyerlerini yönlendiren başta Çiğdem Güler olmak üzere Gençlik Destek Departmanı çalışanlarına çok teşekkür ediyoruz.

Son olarak, bu çalışmanın her aşamasını tutku ile sürdüren başta Nilay Küme olmak üzere, Araştırma Koordinatörleri Başak Tuğsavul ve Anıl Derkuş'a özenli çalışmalarını için teşekkür ediyoruz.

Suzan Bayazıt
Yönetim Kurulu Eş Başkanı

Kaddafi Bozkurt
Yönetim Kurulu Eş Başkanı

GİRİŞ

Gençlik çalışmasının, gençlerin siyasal ve toplumsal katılımına etkisinin ele alındığı bu çalışmada; öncelikle, konunun netliğe kavuşturulması için “siyasal katılım” kavramına ve bu kavrama dair yaklaşımlara kısaca değinmek gerekmektedir.

Vatandaşlar, yaşamları süresince farklı biçimlerde ve düzeylerde siyasal katılım sağlarlar. Kimileri sadece oy kullanarak, kimileri siyasetle çok yakından ilgilenerken, kimileri de tepkisel veya başka nedenlerle katılmamayı seçerek belirli düzeylerde karar vericileri etkilemeye çalışır. Kuşkusuz bu katılımın hangi düzeyde olacağını belirleyen birçok faktör vardır. Bunlar, gerek bireysel tercihlerle gerekse toplumsal anlamda sahip olunan siyasal kültürle yakından ilişkilidir.

Siyasal davranışların, sadece, bireylerin sosyo-ekonomik ve kişisel özelliklerinden kaynaklandığını düşünmek doğru değildir. Çünkü siyasal davranışlar, insanların eğitimleri, gelirleri ya da kişilik yapıları ne olursa olsun, bir seçimi ifade eder. İnsanlar mevcut siyasal sistem içerisinde neye ne kadar katılacağına, hangi katılım biçimlerini kullanarak siyasal alanda yer alacağına kendi iradeleri ile karar verirler.

Siyasal katılım mekanizmaları çok çeşitli olabilmektedir. Demokrasi teorileri dikkate alındığında katılım biçimleri; konvansiyonel, konvansiyonel olmayan ve postmodern olarak sınıflandırılabilir:

(1) **Konvansiyonel Katılım:** Temsili demokrasi vasıtasıyla siyasi partiler ile ilişkili katılım biçimidir. Oy vermek, bir siyasi partiye ya da siyasi partinin gençlik organizasyonuna üye olmak, bir seçim kampanyasında bildiri dağıtmak gibi eylemleri kapsar. (2) **Konvansiyonel olmayan katılım:** Oy vermek dışında kalan, karar verme süreçlerine katılım davranışlarını kapsar. Kişisel nedenlerle yaşanan çevreyle ilgili yerel ve/veya siyasi otoritelere dilekçe vermek, bir boykot ya da gösteriye katılmak gibi süreçleri ifade eder. (3) **Postmodern katılım:** İnternet protestoları ya da sivil toplum kuruluşlarına üyelik gibi eylemleri kapsar (Yılmaz ve Oy, 2014; s. 27).

Sadece oy vermeyi siyasal katılım sayan geleneksel yaklaşımların aksine, postmodern yaklaşımlar, bireyin toplumsal yaşama her türlü katılımını bir siyasal katılım olarak nitelendirir. Bu nedenle Sivil Toplum kuruluşlarının faaliyetlerine katılım da bir siyasal katılım türü olarak değerlendirilir. Buradan yola çıkarak, şunu söyleyebiliriz ki, sivil toplum kuruluşlarına üye olmak ya da faaliyetlerine gönüllü katılmak da siyasal olarak verilen bir karardır.

Yapılan araştırmalar, Türkiye’de gençlerin siyasal katılım oranının oldukça düşük olduğunu gösteriyor. Örneğin ARI Hareketi’nin 1999, 2003 ve 2008 yıllarında yaptığı “Türk Gençliği ve Katılım” araştırmasının sonuçlarına göre; oy kullanmak gençler arasında en yaygın siyasi katılım biçimi. Gençlerin oy verme oranları, 1999 yılında yüzde 62, 2003’te yüzde 53, 2008’de ise yüzde 48 olarak belirtilmekte (Erdoğan, 2009; s. 71-96). Öte yandan gençlerin siyasi parti üyelikleri, STK üyelikleri ya da bir protesto/yürüyüş/gösteriye katılım oranları oldukça düşük seviyelerde. Bu bulgudan yola çıkarak, gençlerin siyasal alana ilgisizliğinden ya da siyasal katılım oranının düşüklüğünden bahsedebiliriz. Ancak bugüne kadar birçok kez tekrarlanana gelen “gençler siyasal katılıma ilgisiz” gibi görüşlere alternatif bir görüş de vardır: Demet Lüküslü’nün araştırmalarında belirttiği üzere, gençler siyasal alana ilgisiz değil, aksine geleneksel katılım biçimlerine tepkilidir (Lüküslü, 2014; s. 145-166). Buna göre gençler, kendilerinin belirlediği siyasal katılım araçlarını kullanarak politik duruşlarını sergilemektedirler.

Bu yaklaşımdan hareketle, çalışma kapsamında siyasal katılım, “oy kullanmanın” ve parti üyeliğinin ötesinde, daha kapsamlı bir demokratik katılım anlayışı ile (vatandaşların sivil toplum örgütlerine ve toplumsal hareketlere katılımı, sosyal medya protestoları gibi) ele alınmıştır.

İkinci olarak, çalışma içerisinde “siyasal katılım” ile ilişkisi tartışılan “gençlik çalışması” kavramına da kısaca değinmekte fayda vardır:

Gençlik çalışması tanımında Avrupa çapında ya da diğer ülkelerde bir ortaklaşma söz konusu değildir. Paralel olarak, gençlik çalışmalarının yöntemi, alanı ve hedef gruplarında da çeşitlilik vardır. Örneğin Yunanistan, Hollanda, Norveç gibi ülkelerde çocuk ve gençlik çalışması birlikte ele alınırken, İspanya, Almanya, Romanya gibi ülkelerde gençlik çalışmasının yaklaşık 15-25 yaş arası gençlerle sınırlı olduğu gözlenmektedir. Diğer taraftan “gençlerle gençler için yapılan gençlik çalışması” ile “gençlere yönelik gençlik çalışması” arasındaki güçlü ayrım da ülkeden ülkeye değişmektedir (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik, 2006; s.16-17).

Gençlik çalışması kavramının tarihsel olarak ilk ne zaman ortaya çıktığına dair de farklı yaklaşımlar vardır. Bazı tarihçiler, 18. yüzyılın sonlarına doğru kiliselerde gelişmeye başlayan Pazar Okulları’nı düzenli gençlik çalışmasının ilk örnekleri olarak belirtir (Smith, 2013). Diğer taraftan, geleceğin vatandaşları olarak gençlerin yetiştirilmesi için bir eğitim yöntemi olarak kullanılan izciliğin, gençlik çalışmasının ilk örnekleri olduğunu savunanlar da vardır (Coussée, 2008; s. 114).

Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği gençlik çalışmasını, “gençlik için gençlerle yapılan sosyal, kültürel, eğitsel vb. içerikli etkinliklerin araç olarak kullanıldığı faaliyetler” olarak tanımlar. Bu faaliyetler okul dışındaki aktiviteleri kapsamaktadır ve bunların asıl amacı; gençlerin topluma katılımlarını sağlamak, sosyal içermeyi arttırmak ve gençlerin toplumda, kendilerini sosyal ve kişisel olarak gerçekleştirebilecekleri alanlar yaratmaktır (Youth partnership, 2017).

Bu çalışma kapsamında da gençlik çalışması kavramı bu son tanımlamayla paralel bir şekilde değerlendirilecektir. Bu tanımlamanın tercih edilmesinin nedeni hem Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği’nde hem de Türkiye’de gençlik çalışmasını uygulayan en kapsamlı ve yaygın örgütlerden olan Toplum Gönüllüleri Vakfı tarafından kabul edilen gençlik çalışması tanımı olmasından ileri gelmektedir.

Son olarak bu rapor yazarın İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Projeler ve STK Yönetimi Yüksek Lisans Programı kapsamında Pınar Gümüş danışmanlığında yürüttüğü tez araştırması verileri kullanılarak hazırlanmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Bu araştırmada temel amacımız, gençlik çalışmasının, gençlerin siyasal katılımına etkisini ölçmektir. Gençlik çalışmasının; odağına genci alma (Smith, 2013), gençlerin ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiş bir öğrenme ortamı yaratma (Taylor, 2012, s. 103), gönüllü katılıma önem verme (Smith, 2013) ve gençlerin toplumsal katılımını arttırmaya çalışma (*Youth partnership*, 2017) gibi özellikleri vardır. “Bu özellikler gençlerin siyasal katılımlarını herhangi bir şekilde etkilemekte midir?” sorusu burada gündeme gelmektedir.

Araştırma Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın (TOG) gönüllüleri arasında gerçekleşmiştir. Bu tercihin sebeplerini, TOG'un Türkiye'de gençlik çalışmasının ilk kez bir vakıf statüsünde uygulanmaya başlanmasında öncü olması, geniş örgütlenme ağı ve vakfın gençleri kaynak olarak gören yaklaşımı benimsemesi olarak belirtebiliriz. Vakfın, gençlerin siyasi katılımını arttırmak için birçok proje uygulamasını da bu nedenler arasında sayabiliriz. TOG, Türkiye'de gençlik çalışmalarını 80 ili kapsayan faaliyetleriyle en yaygın şekilde ve 15 yılı aşkın süreyle en uzun zamandır gerçekleştiren STK olma özelliği taşıyor. Dolayısıyla TOG'da gönüllülük yapan gençlerin siyasal katılım eğilimlerini anlamak, bu çalışmanın amacı doğrultusunda işlevsel bir öneme sahip.

Örnekleme belirlerken TOG'un ulusal düzeydeki yaygınlığının imkanıyla, farklı yerelerde farklı gönüllü faaliyetlerine katılan (sosyal sorumluluk projeleri, akran eğitimleri, eğitmenlik vd. gibi) kadın ve erkek gönüllülere ulaşılmaya çalışılmıştır. Örneklem içerisinde Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük iller yer aldığı gibi sosyo-ekonomik seviyeleri farklı ve nüfus oranları daha düşük olan (Çorum, Artvin, Afyon gibi) şehirlerde yaşayan, kendilerini farklı kimliklerle (cinsel kimlik, etnik köken gibi) ifade eden gençler de anket ve görüşmelere katılmıştır. Böylelikle örnekleme çeşitlik sağlanmaya çalışılmıştır.

Temel sorumuz şudur: Halihazırda bir STK'da gönüllülük yaparak siyasal katılımlarını bir nebze olsun gerçekleştiren gençler için gençlik çalışmasının, siyasal katılım düzeylerini değiştirmede bir etkisi var mıdır? Vakıf içerisinde katıldıkları etkinlikler, TOG'un gençlik çalışması yaklaşımı ve gençlik çalışmasının formel olmayan metodu, gençlerin siyasal katılımlarını nasıl etkilemektedir? Çalışma kapsamında yapılan derinlemesine görüşmelerden, gençlerin siyasal katılım oranlarında farklılık olduğu anlaşılmıştır. Bu farklılığa neden olan unsurları ortaya çıkarmak da çalışmamızın temel hedeflerinden birisidir. Yaptığımız alan araştırması ile gençlerin, gönüllüğe başlamadan önce ve sonrasında siyasal katılımlarındaki değişiklik, hangi siyasal katılım biçimlerini tercih ettikleri ve karar verme mekanizmalarına ne kadar erişebildikleri göz önüne alınmıştır. Ayrıca, gençlerin sosyo-ekonomik ve kültürel aidiyetleri de dikkate alınarak, bu parametrelerin siyasal katılımlarında ne derece etkili olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca, genç olma halinden ötürü karşılaştıkları sorunların ve buna bağlı olarak farklılaşan ihtiyaçların siyasal katılımı etkileyen diğer unsurlar olabileceği düşünülerek bu sorunlara da odaklanılmaktadır.

Araştırma, temel olarak gençlerin gönüllülük süreçleri ile siyasal ve toplumsal katılımları arasındaki ilişkiyi anlamaya yöneliktir. Zira gençlerin genç olma hali, karar alma süreçleri içerisinde kendilerini bir aktör olarak kabul ettirmelerini olumsuz bir şekilde etkileyebilmektedir.

Araştırma kapsamında tartışılmaya çalışılan temel konu başlıkları şu şekildedir:

- Gençlerin, genç olma halinden ötürü karşılaştıkları sorunları nelerdir?
- Farklı sosyo-kültürel katmanlardaki gençlerin birbirinden farklılaşan ihtiyaçları var mıdır?”
- Gençlerin, diğer yaş grubundakilerle farklılaşan ihtiyaçları var mıdır?
- “Gençlik çalışması politiktir” diyenler neden böyle düşünmektedir?
- “Gençlik çalışması politik değildir” diyenler neden böyle düşünmektedir?
- Gönüllülük yapmak, siyasal katılımı hangi yönde etkilemektedir?
- Gençlerin tercih ettikleri siyasal katılım metotları nelerdir?
- Gençler, karar verme mekanizmalarına yerel/ulusal düzeyde ne ölçüde katılabilmektedir?
- Gençler, siyasal katılım konusunda önlerinde bir engel olduğunu düşünmekte midirler?
- Gençlerin karar verme mekanizmalarına katılabilmek için ne tür ihtiyaçları vardır?

Araştırmanın Önemi

Gençlerin siyasal katılımının düşüklüğüne dikkat çeken birçok araştırmanın farklı kurum ve kuruluşlarca yapıldığı görülmektedir. Ancak gençlerin siyasal ilgisizliğinin sebeplerini ortaya koymaktan uzak olan bu araştırmalar; gençleri apolitik, konformist ve ilgisiz olarak yaftalamaktadır (Konrad Adenauer Vakfı, 1999; İstanbul ARI Düşünce ve Toplumsal Gelişim Derneği, 2002). Oysa ki gençlerin neden katılmadığı ya da katılmayı neden tercih etmediklerini anlamaya ihtiyaç vardır. Bu sebeple, gençlerin kendilerini ifade edebildikleri bir alan olarak gördükleri ve katılmayı tercih ettikleri gençlik çalışmasının, siyasal katılımlarını nasıl etkilediği sorusu da önemli hale gelmektedir. Böylelikle, yetişkinler dünyası olarak görülen siyasal arenada, kendileri ile ilgili kararları etkilemek konusunda gençlik çalışmasının ne gibi bir etkisinin olduğunu görmek, hem gençlik örgütlerinin kendi faaliyetlerini gözden geçirmelerini hem de karar vericilerin gençlik politikalarını revize etmelerini sağlayabilecektir.

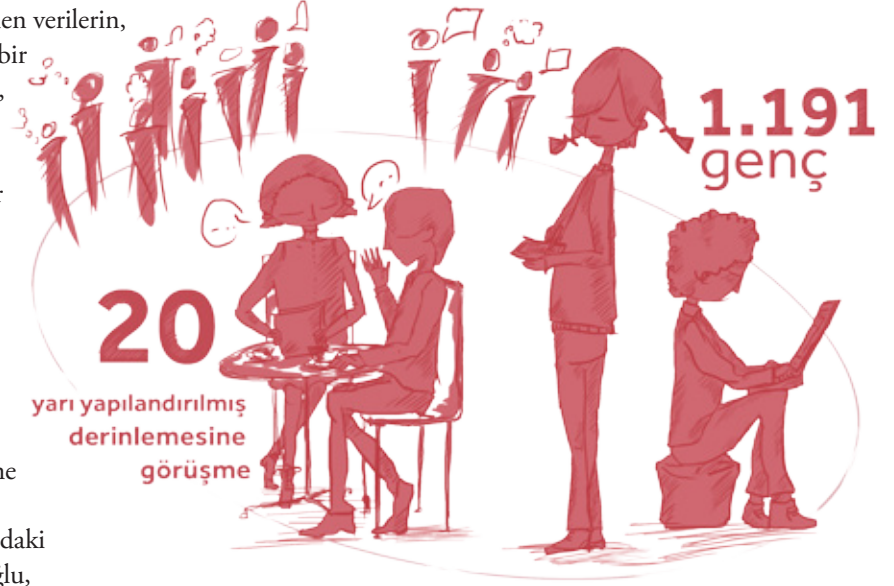
Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada nicel ve nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmış; veriler bunlara yönelik olarak toplanmıştır. Nicel veriler anket, nitel veriler ise yarı –yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yoluyla sağlanmıştır. Tartışmayı derinleştirmek için gençlerin “genç,” “gençlik,” “gençlik çalışması” ve katılım anlayışları da **söylem analizi yöntemiyle** analiz edilmiştir.

Çalışma kapsamında nicel veri sağlamaya yönelik bir anket araştırması gerçekleştirilmiştir. Söz konusu ankete, Türkiye’nin farklı illerinde Toplum Gönüllüleri Vakfı’nda 6 ay ila 5 yıl süre boyunca gönüllülük yapan, 16 - 35 yaş arası gençler katılmıştır.

Anket görüşmesinin evreni (N: 10.000), Toplum Gönüllüleri Vakfı’nda gönüllülük yapan gençlerle sınırlıdır. Örneklem, 1.191 gençten oluşmaktadır. 20 gençle de yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Veriler “betimsel analiz” yöntemi izlenerek analiz edilmiştir.

Betimsel analiz, görüşme sırasında elde edilen verilerin, belirlenen temalara göre sistematik ve açık bir şekilde okuyucuya sunulmasıdır. Öncelikle, veriler betimlenir, daha sonrasında bu betimlemeler doğrudan alıntılar yapılarak desteklenir. Akabinde, tanımlanan bulgular açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. Araştırmacı bu aşamada kendi yorumlarıyla bazı çıkarımlarda bulunarak ileriye dönük tahminlerde bulunabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016; s. 239-240). Yorumlama sırasında herhangi bir genelleme yapmak yerine, araştırma sürecine katılmış kişilerin görüşleri ve hayata dair algıları ortaya konulur. Görüşülenler arasındaki benzerlik ve farklılıklar sunulur (Kümbetoğlu, 2008; s. 169)

Nitel verilerin analizinde önemli olan konulardan bir tanesi de verilerin kodlanmasıdır. Kodlama, verilerin kategorilere ayrılmasıdır. Böylelikle belirli tipteki örneklerin metin içerisinde bir araya getirilmesi kolaylaştırılır (Kümbetoğlu, 2008; s. 155).

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Anket çalışmasıyla, gençlerin siyasal ve sivil katılım biçimlerini; gençlik çalışmasına katılım ile siyasal katılım arasında nasıl bir ilişki olduğunu anlamaya yönelik niceliksel veri elde edilmesi amaçlanmıştır. Anket, online olarak 10.000 gence e-mail yoluyla yaygınlaştırılmıştır. Anket, toplamda 2.144 gence ulaşmış; soruların tamamını ise 1.191 genç cevaplamıştır. Bu sebeple değerlendirmeler, 1.191 gencin cevapları üzerinden yapılmıştır.

Derinlemesine görüşmede ise niteliksel veri elde edilmeye çalışılmıştır. Bilindiği üzere, derinlemesine görüşmelerin amacı, belirlenen bir konu hakkında katılımcıların bakış açılarına, yaşantılarına, deneyimlerine, eğilimlerine, fikirlerine, tutum ve alışkanlıklarına dair, derinlemesine ve çok boyutlu nitel bilgi edinmektir. Derinlemesine görüşmelerde önemli olan, katılımcıların kendi görüşlerini özgürce ortaya koymalarını sağlayacak ortamı oluşturmaktır. Buradan hareketle, çalışmamızdaki katılımcılara yarı-yapılandırılmış sorular sorulmuş; yönlendirmeler sadece konuşmanın akışına göre bağlamı hatırlatıcı nitelikte sınırlı kalmıştır.

Coğrafi dağılım, cinsiyet, sosyo-ekonomik farklılıklar gözetilerek, toplam 20 adet yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin hepsi tek oturumda tamamlanmış olup, uzunlukları 30 dakikadan 2 saate kadar değişiklik göstermiştir. Bu fark gençlerin konu ile ilgi, motivasyon ve gönüllülük yapma sürelerinin farklı olması gibi sebeplere dayanmıştır. Gençlerle TOG koordinasyon merkezleri ya da kafe gibi mekanlarda bir araya gelinmiştir.

Görüşme yapılan gençlerin, kendilerini rahat hissetmelerini ve düşüncelerini özgürce dile getirebilmelerini sağlayabilmek için görüşmeci ve araştırmacı arasında güven ortamı yaratılmaya çalışılmıştır. Görüşmelerde sadece sesli kayıt alınmış, istenildiği takdirde kayda ara verilebileceği belirtilmiş ve sonrasında tüm kayıtlar çözümlenmiştir. Çözümlemeler sırasında gençlerin söyledikleri, olabildiğince değiştirilmeden ve müdahale edilmeden, ifade ettikleri şekilde bırakılmıştır. Bu sayede çok farklı konu başlıklarında tartışmalar yapılabilmiş ve değerlendirilmeyi bekleyen oldukça zengin bir materyal ortaya çıkmıştır.

Niteliksel araştırmanın temsil iddiası yoktur; dolayısıyla görüşülen gençler belirlenirken örneklem oluşturma gibi bir hedefimiz de olmamıştır. Ama yine de görüşülen gençleri belirlerken, gençlerin homojen bir kimlik oluşturmadığı yaklaşımından yola çıkarak, farklı gençlerin kimliklerini çeşitlendiren bazı ölçütler dikkate alınmıştır. Bunlar: (1) farklı etnik kökenden olmaları, (2) TOG Vakfı'nın farklı çalışmalarına katılmış olmaları, (3) farklı coğrafi bölgelerde örgütlenmiş olmaları gibi. Bu ölçütlerin gözetilmesinde asıl amaç, hedef kitleyi bir coğrafi bölge ya da bir etnik kökenle sınırlamamaktır. Böylelikle aynı yaş grubunda yer almakla birlikte, farklı kimlikleri temsil eden gençlerin de eğilimlerini öğrenme fırsatı doğmaktadır.

Evrene ve Örneklemeye İlişkin İstatistiksel Bilgiler

Araştırmamızda; N (Temsil edilmek istenen toplam nüfus) = 10.000
n (Araştırmada kullanılan örnek büyüklüğü) = 1191
%95 güven seviyesinde, güven aralığı (hata payı): %1,60'tır.

Anket Soru Formunun Hazırlanması

Soru formunda gençlerin dikkatini dağıtmayacak şekilde, kısa ve hedefe uygun sorular sorulmuştur. Anket formunda toplam 50 adet soru bulunmaktadır. Bunların ilk 23 tanesi demografiktir, diğer 27 tanesi de araştırma konusuyla ilgilidir. Anketin tamamlanması yaklaşık 15-20 dakikayı bulmaktadır.

Derinlemesine görüşmelerde ise önceden hazırlanmış 18 adet soru bulunmaktadır. Soruların hangilerinin önce hangilerinin sonra sorulacağı (ya da sorulup sorulmayacağı) görüşmecinin cevaplarına göre değişiklik göstermiştir.

Görüşmeler sırasında gençlerin TOG Vakfı ile bağları ve siyasal alandaki deneyimleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca anket çalışmasından elde edemediğimiz bazı cevapları daha derinlemesine almamız mümkün olmuştur. Bu cevapları aldığımız sorular şunlardır:

- Gençler neden gençlik çalışmasına katılıyor?
- Gençlerin gençlik çalışmasından beklentileri nedir?
- Gençlerin karar verme mekanizmalarına katılmalarında herhangi bir engel var mıdır? Varsa nedir?
- Gençler siyasal katılım mekanizmalarından hangilerini ne sıklıkla kullanmaktadır?
- Gençlik çalışması ile siyasal katılımları arasında herhangi bir ilişki var mıdır?
- Gençler, Türkiye'de hükümetin, yerel yönetimlerin ve siyasi partilerin gençlerin siyasal katılımıyla ilgili yeterince alan açtığını düşünmekte midir?

GENÇLİK ÇALIŞMASI'NIN TOPLUMSAL KATILIMLA İLİŞKİSİ

Bu bölümde, çalışma kapsamında gerçekleştirilen anket çalışması ve derinlemesine görüşmelerin analizleri yapılmıştır. Bölümün ilk kısmında, çalışmaya katılan gençlerin kim oldukları, demografik özellikleri; gençlik, gençlik çalışması ve siyasal katılım kavramlarını nasıl algıladıklarıyla ilgili bilgi verilecektir. Daha sonraki kısımda ise katılımcıların Toplum Gönüllüleri Vakfı'nda gönüllülük yapmaları ile birlikte siyasal katılımlarında gerçekleşen değişim ve gelişimler tartışılacaktır. Araştırma bulguları bir taraftan gençlik çalışmasının, gençlerin siyasal katılımları üzerindeki etkisini değerlendirme fırsatı verecek, diğer taraftan da gençlerin siyasetle ilişkisine yönelik çok sayıda ipucu sunacaktır.

Derinlemesine görüşmelerde alıntı yapılan kişinin ismi açık bir biçimde verilmemiş, katılımcının ismi kodlanmıştır. Ayrıca katılımcıların görüşleri aktarılırken, söylenenlerin özgünlüğünü bozmamak adına olabildiğince az imla düzeltmeleri yapılmıştır. Anket soruları değerlendirilirken ise Şebeke: Gençlerin Katılımı Projesi kapsamında KONDA Araştırma ve Danışmanlık tarafından yürütülen Türkiye'de Gençlerin Katılımı Araştırması (2014) verileri ve 2015 yılında TOG tarafından gerçekleştirilen Toplum Gönüllüsü Gençlerin Profili Araştırması sonuçları ile karşılaştırmalar yapılmıştır. Böylelikle araştırma verilerini aynı konudaki başka iki veri setiyle karşılaştırmak mümkün hale gelmiştir.

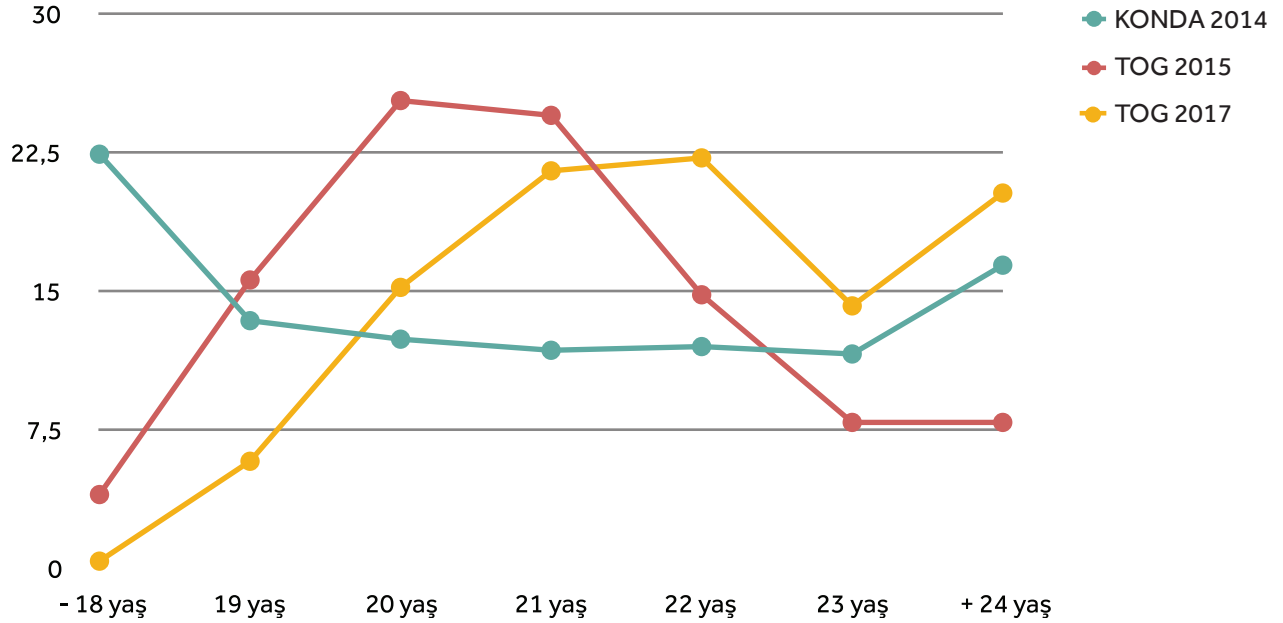
1. TEMEL DEMOGRAFİK BULGULAR

1.1 Yaş Aralığı ve Cinsiyet

Katılımcıların yaş aralıkları 16-35 yaş arası değişmektedir. Bu aralık, araştırmanın oldukça geniş bir yaş aralığını temsil ettiğini göstermektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğunu, yüzde 22,2 ve yüzde 21,5 oranlarında 21-22 yaş arası gençler oluşturmaktadır. Bu oranla 21-22 yaş arası gençler, diğer yaşlarda olan gençlere göre daha yüksek oranda temsil edilmektedirler.

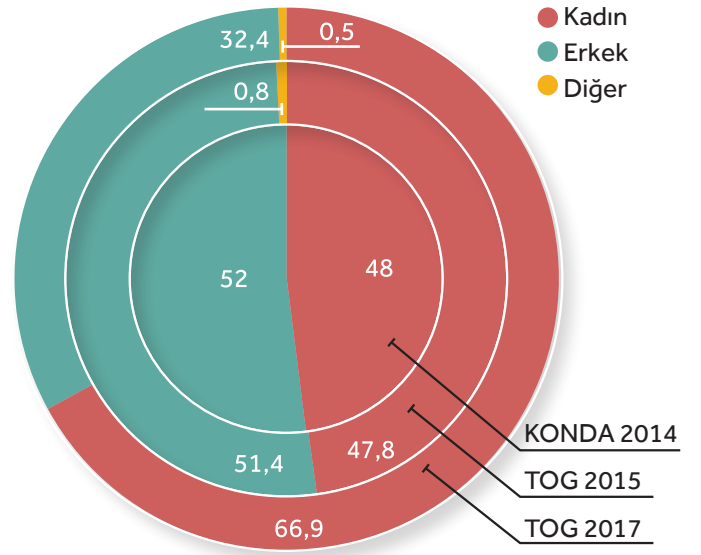

Grafik 1: Katılımcıların Yaş Aralığı (%)

Katılımcıların %66,9'u cinsiyetini kadın, %32,4'ü erkek olarak belirtmiş, %0,5'i ise cinsiyetini belirtmek istemediğini beyan etmiştir. Cinsiyet dağılımında kadınların daha fazla temsil edildiği görülmektedir. Cinsiyet sorusu açık uçlu soru olarak sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplar kadın ve erkek olarak daha sonrasında kodlanmıştır.

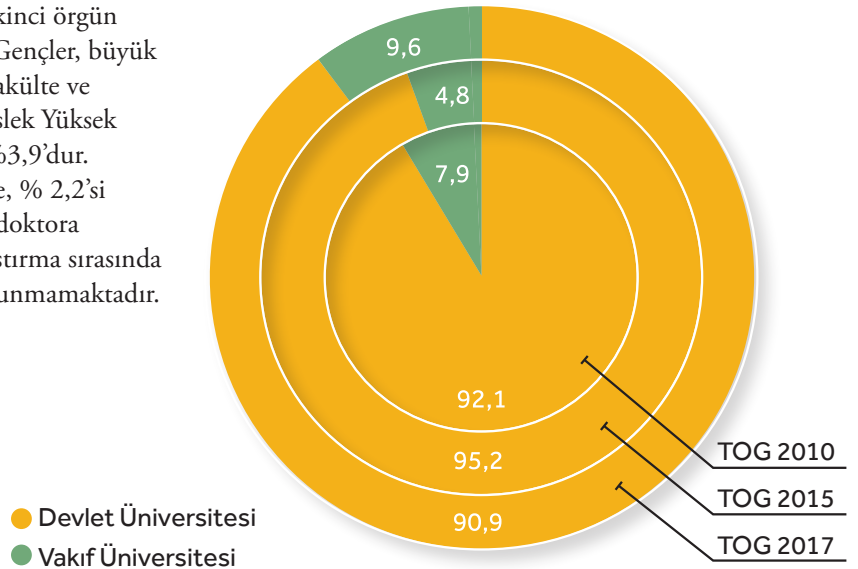
Grafik 2: Katılımcıların Cinsiyeti (%)

1.2 Eğitim-Öğrenim Bulguları

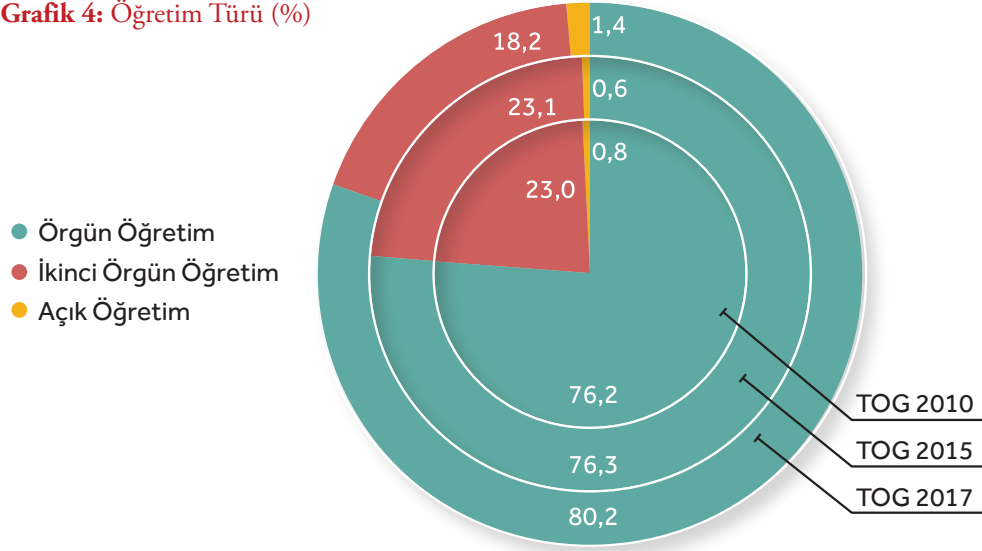
Ankete katılan gençlerin büyük çoğunluğu (%90,9), devlet üniversitelerinde okumakta; bunların %80,2'si örgün öğretimde, %18,2'lik kısım ise ikinci örgün öğretimdeki gençlerden oluşmaktadır. Gençler, büyük çoğunlukla (%88,1 oranında) 4 yıllık fakülte ve yüksek okullara devam etmektedir. Meslek Yüksek Okullarına devam edenlerin oranı ise %3,9'dur. Katılımcıların, %0,2'si lise öğreniminde, % 2,2'si yüksek lisans öğreniminde, %0,3'ü ise doktora öğreniminde bulunurken, % 5'i ise araştırma sırasında herhangi bir öğrenim kademesinde bulunmamaktadır.

Grafik 3: Üniversite Türü (%)

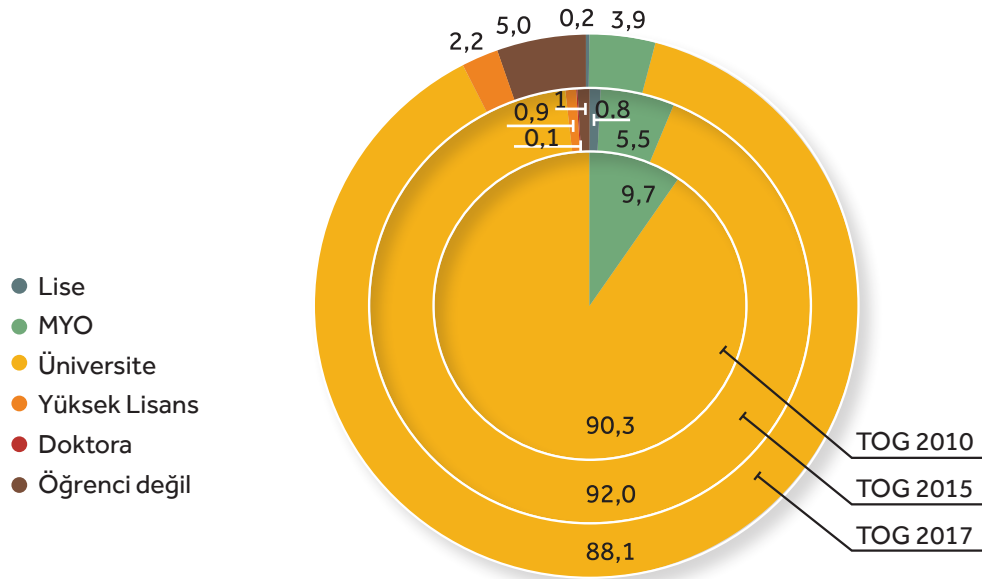

Grafik 4: Öğretim Türü (%)

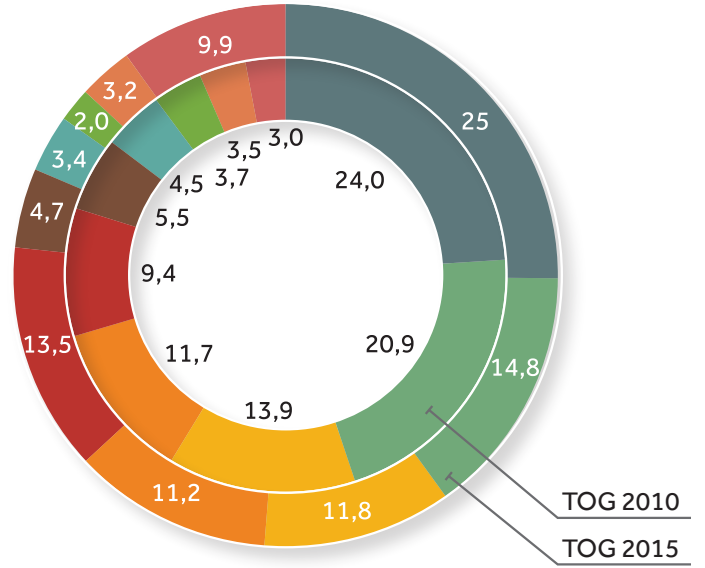
Grafik 5: Öğretim Kademesi (%)

TOG'lu gençlerin üniversitede öğrenim gördükleri alanlar arasında ilk sırada mühendislik, ikinci sırada iktisadi-idari bilimler, üçüncü sırada da eğitim bilimleri-öğretmenlik bulunmaktadır. Bu üç alanda öğrenim görenlerin toplamı %64,7'dir.

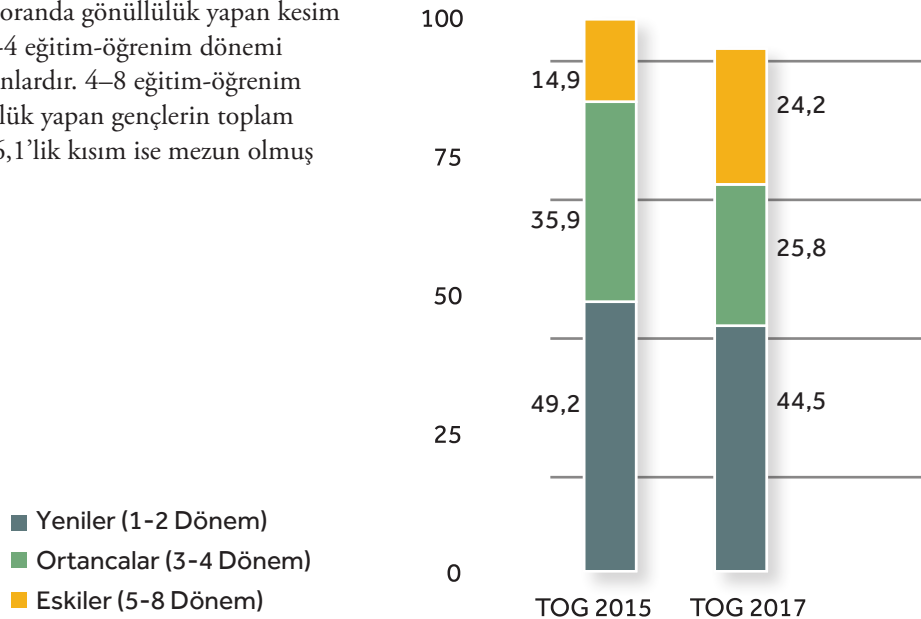
Grafik 6: Öğrenim Alanları (%)

1.3 TOG'da Bulunma Süresi

Katılımcıların %44,5'i TOG'la yeni tanışmış, 1-2 eğitim-öğrenim dönemi süresince gönüllülük yapan gençlerden oluşmaktadır. En yüksek oranda gönüllülük yapan kesim ise yüzde 25,8 oranıyla 3-4 eğitim-öğrenim dönemi boyunca gönüllülük yapanlardır. 4-8 eğitim-öğrenim dönemi boyunca gönüllülük yapan gençlerin toplam oranı ise 24,2'dir. Yüzde 6,1'lik kısım ise mezun olmuş gençlerden oluşmaktadır.

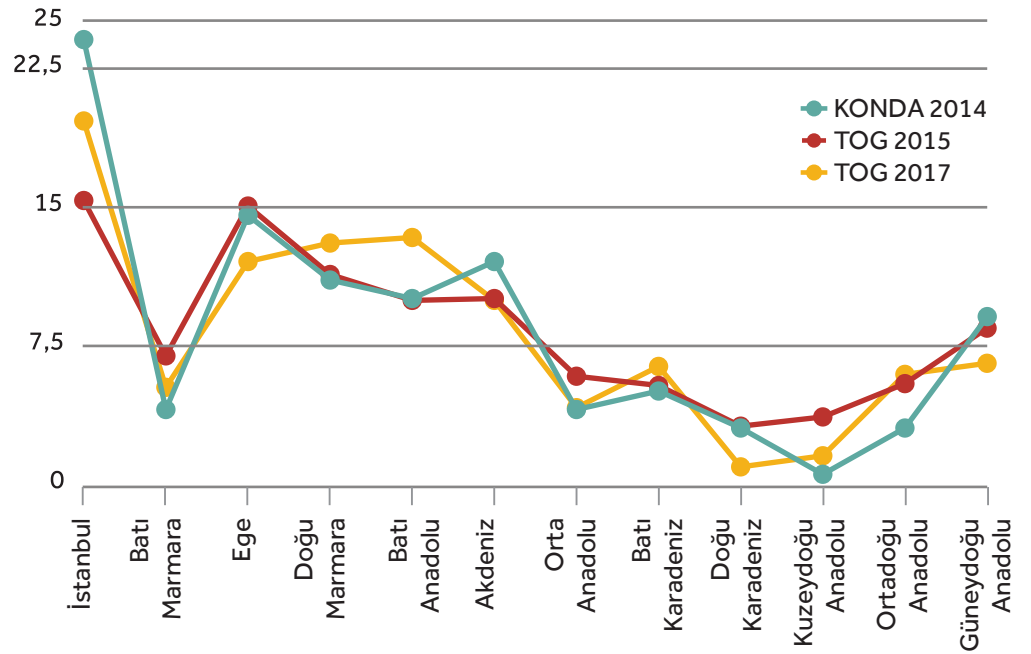
Grafik 7: TOG'da Bulunma Süresi (%)

1.4 Coğrafi Dağılım

Katılımcılara hem en çok yaşadıkları il hem de şu an yaşadıkları il sorusu yöneltilmiştir. Gençlerin şu an yaşadıkları iller arasında, Türkiye'deki tüm bölgelerinden iller bulunmaktadır. Katılımcıların en çok Ankara, İstanbul ve İzmir'den olmasının nedeni ise bu şehirlerde, diğer şehirlere göre TOG örgütlenme oranının daha fazla olmasıdır.

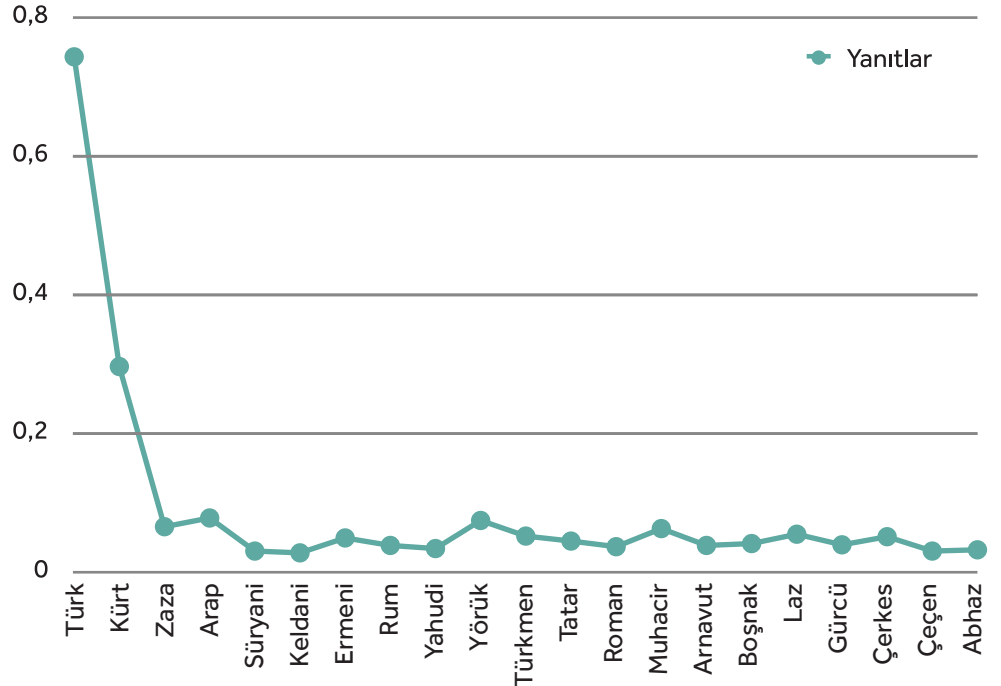
Grafik 8: Katılımcıların Coğrafi Dağılımı (%)

1.5 Etnik Kimlik ve İnanç

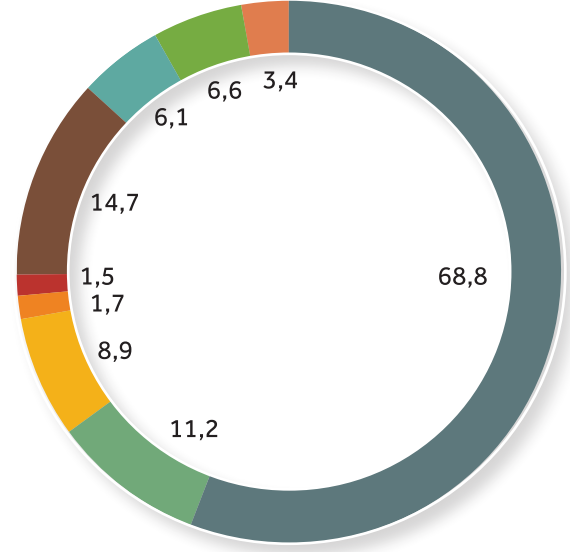
Katılımcıların birden fazla etnik kimlik ve inanç bildirmesine izin verilen anket formunda, kendisini "İnsan, Dünyalı, Türkiyeli" olarak tanımlayan ve etnik köken ima eden kategorilerden bilerek uzak duran bir grubun varlığı söz konusudur.

Grafik 9: Etnik Köken (%)

Grafik 10: İnanç (%)

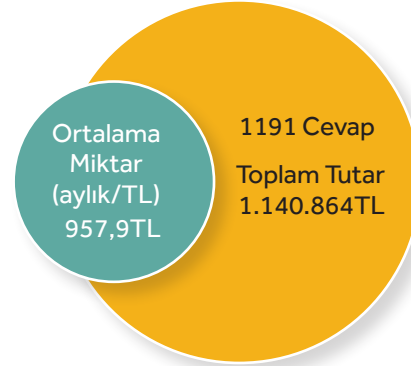
- Müslüman
- Sünni Müslüman
- Alevi
- Hıristiyan
- Yahudi
- Deist (Herhangi bir dine inanmayıp üstün bir gücün varlığına inanmak)
- Ateist (Herhangi bir dine ve üstün bir gücün varlığına inanmamak)
- Agnostik (Üstün bir gücün var olup olmadığının bilinemeyeceğini düşünmek)
- Diğer

1.6 Geçim Düzeyi ve Gelir Durumu

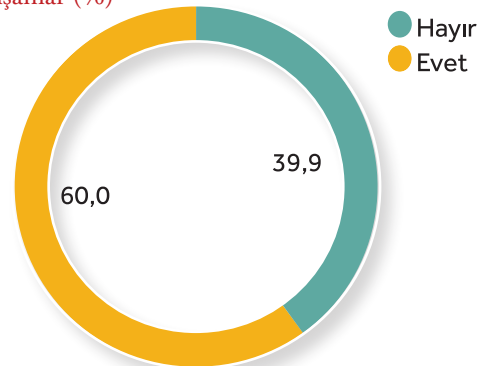
Katılımcılara yönelttiğimiz, “tüm harcamalarınızı düşünerek (barınma, eğitim, ulaşım, iletişim, faturalar, günlük hayat, sosyal hayat, tatil, seyahat vb.) kendi kişisel aylık gider miktarınız” sorusuna verdikleri yanıtlardaki rakamların ortalaması 958 TL'dir.

Grafik 11: Aylık Gider Ortalaması

Katılımcılar gelir kaynaklarını; ailelerinden aldıkları harçlıklar, devlet ya da özel burslar ya da çalışarak elde ettiklerinden sağlamaktadır. Aylık giderlerini karşılayabilmek için çalışmak zorunda olan gençlerin ortalaması yüzde 60'lık bir kesimi oluşturmaktadır. Bu gençlerin yüzde 41,6'sı, haftada ortalama 6-12 saat arasında çalışmak durumunda kaldığını belirtmiştir. Çalışan gençlerin yüzde 36,5'lik bir oranının, yaptığı işlerden eline haftada 150 TL'den az ücret geçmektedir.

Grafik 12: Son Bir Yılda Gelir Elde Etmek için Çalışanlar (%)

2. KATILIMCILARIN GENÇLİK ALGISI

Bu çalışmanın ikinci bölümünde, literatürde yer alan gençlik kavramı tanımlamalarının yanı sıra, araştırmaya katılan gençlerin genç olma halini nasıl tanımladıkları, hangi deneyimleri genç olma hali ile özdeşleştirdikleri önemli olan diğer noktadır. Bu bölümde, derinlemesine görüşme yapılan gençlerin, gençlik algıları üzerinden aktardıkları fikir ve deneyimlerine dayanılarak, gençlik algılarına dair bir tartışılma yapılacaktır. Gençlerin cevapları bir yandan toplum tarafından nasıl algılandıklarına cevap verirken, diğer yandan arzu edilen yaklaşımın nasıl olduğunu da ortaya koymaktadır.

Görüşmelere katılan gençler, “genç” olmayı “enerji, dinamizm ve heyecan” kavramlarıyla ifade etmişlerdir. Genç insanlara toplum tarafından güvenilmemesi de en çok karşılaştıkları zorluk olarak ifade edilmiştir. Gençler sıklıkla, genç olmaktan ötürü, “güvenilmez, değer verilmeyen, dikkate alınmayan, bugünün değil yarının aktörü” olarak algılanmaktan da şikayet etmişlerdir.

3. KATILIMCILARIN GÖZÜYLE TOPLUMDAKİ GENÇLİK ALGISI

Yapılan görüşmelerde, gençlerin ortaklaştığı olgulardan bir tanesinin, toplumun gençlere olan güvensizliğine karşı eleştiriler olduğu gözlemlenmiştir. Bu eleştirilere kulak vermek, gençlerin hissiyatlarını daha iyi anlayabilmek ve gençlerin toplumsal katılımlarını desteklemek için oldukça önemlidir.

Bu duruma bir örnek verecek olursak:

Türkiye’de genç olmak genel çerçeveden baktığınız zaman gerçekten çok zor. Çünkü en başından beri bir sınava hazırlanma hali var... “Sen gençsin bir otur, bir dur sen, ne anlayacaksın?” diye soracaklarmış gibi... Genç olmak genel anlamda zor; çünkü aynı zamanda sana geleceğin kurtarıcısı olarak bakıyorlar ve geleceğin kurtarıcısı olarak baktıkları için de bugün bir şey yapmanı istemiyorlar. Hep geleceğe hazırlanmanı istiyorlar ama gençsin ve bugün de bir şey yapman lazım. Kendin için bir şey yapman lazım. Genel anlamda gençlik zor Türkiye’de. (RL1’in gençlikle ilgili aktardığı düşünceleri).

Gençler düşüncelerinin önemsenmediğini düşünüyor. Ayrıca, yetişkinlerin de gençlerin tecrübe edinmeleri için fırsat tanımadığından sıklıkla yakınıyorlar:

Şöyle: Beklentisi olunan bir grup aslında, bir yandan beklenti var ama beklenti bugün yapacağımız biz şeye yönelik değil. “Az bir durun, siz bekleyin, biz buraya gelene kadar bir zaman harcadık” diyerek önü kesilen ve sadece yarına yönelik önemsenen grup gibi görüyorum (UN13’ün gençlik ile ilgili aktardığı düşünceler).

Görüşmeye katılan gençler, toplumun gençlerin enerjisinden korktuğunu da dile getirmiştir.

Türkiye’de gençlik ve öğrenci hareketleri, protesto ve örgütlenmeler tehdit olarak algılanmaktadır. Siyaset gençler için tehlikeli görülen ve engellenen bir eylemdir. Son yıllarda tutuklu öğrencilerin sayısının artması, akademik özgürlükler için oluşturulan örgütlenmeler, üniversitelerde yapılan protestolar ve Gezi Parkı olayları sırasında gençlerin medyada algılanışı, bahsedilen olguya örnek gösterilebilir (Yücel, ve Lüküslü, 2013; s. 18).

Bence gençlerden korkuyorlar. Gençlerdeki enerjinin farkındalar, ama korktukları için o enerjiyi sömürüyorlar. Gençlerin alışagelmış düzeni bozmalarından korkuyorlar. Şu ana kadar toplumun oluşturduğu gelenek göreneklerin yıkılmasından korkuyorlar. Şu anki muhafazakar kesimin bakış açısından söylüyorum, kadın-erkeğin yan yana gelmesinden, toplumun düzenine aykırı olmasından, erkeklerin küpe takmasından tutun da kızların kısa etek giymesinden, biraz da işte bu dengenin bozulmasından ve bu sayede kadın-erkek eşitliğini var etmeye çalışmamızdan bence korkuyorlar. (RAD4'ün gençlikle ilgili aktardığı düşünceleri)

Diğer taraftan, gençler duyulan güvensizlik sebebiyle, kendilerini ifade edebilecekleri alanlar arayışında. Sivil toplum kuruluşlarının da bu alanı gençlere açtığını bir genç şu şekilde ifade ediyor:

“Yetişkinler destek oluyor ama pek güvenmiyorlar bence bizlere. Gücümüzü, neler yapabileceğimizi bilmiyorlar. Devletin politikaları belli. Yani pek gençlik alanı diye bir alan yok aslında. Kamu da yok. Sivil toplum kuruluşları var. Biz de böyle yerlere yöneliyoruz” (TNS6'nın gençlikle ilgili aktardığı düşünceleri).

Gençler kendilerini ifade edebilecek bir alan bulduklarında kendilerini üretken ve aktif hissediyorlar. Toplum Gönüllüleri Vakfı'nda yer aldıkları tüm aktiviteler, gençlerin kendilerini diğer akranlarından ayırtmasına neden oluyor:

Vakıf içerisinde [Bahsedilen Toplum Gönüllüleri Vakfı] veya üniversitede biraz daha üretken, aktif olabiliyorsun. Genç üretken ve aktif olmandır ama mesela topluma bakıyorsun ve tam tersini görüyorsun. Özellikle bu bölgedeki [Diyarbakır] kişilerin bu anlamda çok dezavantajlı olduğunu düşünüyorum. Biraz daha üretken olması gerekirken aksine sanki daha çok yerinde duruyor. Üniversitedeki gençler ile vakıftaki gençler veya çevremdeki gençler arasında çok fark oluyor. Bir taraf çok aktif ve üretkenken, diğer taraf çok sabit ve yerinde sayıyor (NAD3'ün gençlik ile ilgili aktardığı düşünceleri).

Gençler, kendilerini ifade edebilecek alanlar arttıkça, yetişkinlerin de kendilerine bakış açılarının değiştiğini çoğu kez dile getiriyorlar. Özellikle görüşme yapılan gençlerin Toplum Gönüllüleri Vakfı'nda aktif olarak sosyal sorumluluk projeleri içerisinde yer almalarından ötürü ailelerinin onlarda bir değişim fark ettiklerini, bunun da onlara duydukları güveni artırdığını belirtiyorlar:

***İNMI:** Mesela kendimizi ailede de tam olarak ifade edemiyoruz. Çünkü genciz. Gençlerin yapabileceği şeyler onların kafasında belli. Aslında toplumun sana biçtiği rol belli. Şunu yapar, bunu yapmaz gibi... O kalıplar arasından çıkmak zor, çıkamıyorsun. Toplumun o kalıplarından çıkması için biraz süre geçmesi lazım.*

***Araştırmacı:** Güvenmiyorlar mı gençlere?*

***İNMI:** Gençlere aslında güvenmiyorlar ama güvenebilirler. Çünkü görüyoruz bunu: Gençler yaptıkça, insanlar da bunu gördükçe bizim yapamayacağımızı söyleyenler “aa aslında söylemiş” diyebiliyorlar. Biz kendimizi gösterme alanı buldukça bu alanı genişletiyoruz. İnsanlara bir şeyleri değiştirebildiğimizi gösteriyoruz. Önemli olan bu alanı yaratacak yerler bulmak ve bunları iyi değerlendirmek.*

Çalışmaya katılan gençler toplumda homojen bir gençlik algısı olduğundan yakınıyor ve bu durumu eleştiriyorlar. Katılımcılar kendilerini bu algının dışında görmekteler. Ayrıca, toplumda var olan homojen gençlik algısının dışında kalmanın da kendileri için dezavantaj yarattığını vurguluyorlar. Bu algı, Lüküslü'nün (2009) gençlik mitinin aynı zamanda bir öteki gençlik kimliği yarattığını belirtmesiyle benzerlik göstermektedir. “Gençlik miti”nde yaratılmaya çalışılan homojen gençlik kategorisinin dışında kalan gençler ötekileştirilerek bir tehlike

olarak kategorileştirilir. Örneğin tinerici, işsiz, etnik, dinsel azınlık mensupları, farklı müzik türlerini dinleyen ya da farklı şekilde giyinen gençlik kategorileri, istenilen gençlik kategorisine girmediği için ötekileştirilebilmektedir. “Tehdit olarak gençlik” algısı, gençlik alt kültürlerini, azınlık gruplarını, kent yoksullarını, kent marjinallerini, siyasi aidiyetleri olan gençleri de kapsamıştır” (Yücel ve Lüküslü; 2013, s. 17-18).

Genç kimliğini kesen diğer alt kimliklerin, gençlerin hayatlarını daha da zorlaştırdığını görüşmeci bir genç şu şekilde ifade ediyor:

Etnik köken zor, cinsel yönelim zor. Bunların hepsi, yani genç olmak başlı başına zor. Ama hem genç hem gay isen veya hem genç hem Kürtsen, bu hayatı daha da zorlaştıran bir şey. (RP1’in gençlikle ilgili aktardığı düşünceleri).

Gençliğin toplumda var olan ideal algısından ötürü, gençler özgürlüklerinin kısıtlandığını düşünmekte. Bu algının kırılması, gençlerin kendi kimliklerini daha rahat ifade etmelerini sağlayabilecektir.

Türkiye’de genç olmak çok zor. Bir başka yerde gencin özgürlükleri yüzde 50 ise, Türkiye’de o bir elin parmağına indirgenecek kadar. Türkiye’de genç, kızılı erkekli gezemeyen, çapulcu diye nitelendirilen, potansiyel sapık diye görülen, terörist yakıştırmaları yapılan, sakal uzattığında tıpsız, dekolte giydiğinde özür dileyerek söylüyorum orospu gözüyle bakılan, mini etek giyemeyen, toplumun sürekli kendine biçtiği o dar kalıba sığdırılmaya çalışılan, tüm tartışmaların onların üzerinde yürütülmeye çalışıldığı, güvenilmeyen ama ihtiyaç duyulduğunda sadece teorik olarak “bugünümüz, yarınımız” diye bas bas bağırılan, pratiğe gelindiğinde ise “gençler kim ya onlar yapamaz beceremez çekilsinler tecrübeliler burada” denilen bir böyle bir grup (ŞAM1’in gençlikle ilgili aktardığı düşünceleri).

Görüşme yapılan gençler, Türkiye’de gençlere güvenilmediği konusunda hemfikirdir. Gençler, yarına hazırlanan bireyler olarak kabul edilmekten ziyade, bugün var olmak ve toplum tarafından, oldukları gibi kabul görmek ve önemsenmek istemektedir. Toplumun, gençlerin işe yaramaz olduğuna dair ön yargılı yaklaşımları, gençlerin fikirlerini özgürce ifade etmelerini ve kimliklerini olduğu gibi yaşamalarını engellemektedir. Dolayısıyla, gençler, kendilerini var edebilecek toplumsal katılım eylemlerinden de uzak durmak zorunda kalmaktadır.

4. ÇAKIŞAN KİMLİKLER

Gençliğin, katılımcıların yakındığı gibi homojen bir yapıya sahip olup olmadığı literatürde de tartışma konusu olan bir noktadır. Burada, gençlerin görüşleriyle de örtüşen iki farklı düşünürün görüşüne değinecek olursak: Pierre Bourdieu'ye göre gençlik homojen bir yapı değildir. Aynı toplumda farklı sosyal statülere mensup farklı gençlerin farklı ihtiyaçları olabilmektedir. Ekonomik durum, eğitim süreci ve bir işe sahip olup olmama veya ne tür işte çalışıldığına bağlı olarak genç insanlar birbirinden farklılık gösterir (Aktaran Yaman, 2013; s. 38).

François Dubet'ye göre ise her ne kadar farklı sosyal statüye sahip gençler, özellikleri ve ihtiyaçları çerçevesinde birbirinden farklılaşsa da, yaşadıkları dönemin ortak oluşu, aynı sosyo-kültürel ortamdan etkilenmeleri dolayısıyla bazı ortak özellikleri paylaşırlar (Aktaran Yaman, 2013; s. 38).

Araştırma kapsamında görüşülen gençlerde her iki görüşün de izlerinin bulunduğu gözlenmiştir. Görüşülen gençler hem farklı şehirlerde, farklı alt kültürlerle sahip gençlerin ihtiyaç ve sorunlarını diğerlerininkinden farklı olarak tanımlamış hem de aynı dönemde yaşamakla birlikte ortaklaştıkları sorun ve ihtiyaçlar olduğunu dile getirmişlerdir. Görüşmeler sırasında gençler, bir yandan kendi yaşadıkları şehirlerde genç olmanın zorluklarını tanımlarken, diğer yandan da Türkiye'deki diğer illerde yaşayan akranlarıyla kıyaslamalar yapmışlardır. Özellikle doğu ve batı kıyaslaması yapan gençler, bölgeler arasında fırsatların eşit olmadığını dile getirirken, bazı gençler de toplumsal cinsiyet kimliklerinin genç olmalarını nasıl etkilediğini dile getirmiştir.

Türkiye'nin doğu illerinde yaşayan gençler, genç olma halinin batı illerine göre daha farklılaştığını dile getirmiştir. Diyarbakır'da yaşayan iki farklı genç, yaşadıkları durumu ve hissettiklerini şu şekilde aktarmaktadır:

Burada [Diyarbakır] biraz daha erken olgunlaşıyorsunuz. Yani olgunlaşma yaşı bir defa çok aşağılarda bu bölgede; çünkü farklı sorumluluklarınız var. Hayata karşı sorumluluğunuz var. Siyasi bir süreç var ve bu siyaset bizim sadece seçimlerde gidip oy atmamızla bitmiyor. Attığımız şey aslında bizim hayatımızın kendisi oluyor bu bölgede. Hayatımızı şekillendiriyor, yönlendiriyor ve biz o yüzden de bütün bu çatışma sürecinde, savaş sürecinde daha erken olgunlaşıyoruz. O yüzden zor yani. Çocuk olmak da zor. Çocukluğunuzu yaşamadan genç, gençliğinizi yaşamadan da yetişkin oluyorsunuz bu topraklarda. O yüzden daha farklı yani (RAD4'ün gençlik ile ilgili aktardığı düşünceleri).

Bir diğer genç ise doğu ve batıda yaşayan gençlerin gündemlerinde farklı konuların yer aldığına ve farklı konuları dert edindiklerine dikkat çekiyor. Kendisinin gerçekleştirdiği bir sosyal sorumluluk projesi kapsamında karşılaştığı zor koşulların, diğer illerde yaşanmadığını ve bu farklı koşullardan dolayı bu bölgelerde yaşayanların dezavantajlı olduğunu dile getiriyor.

Bir defa bu bölgede [Diyarbakır] hayata bence öncelikle kadın olduğun için, Kürt olduğun için geride başlıyorsun. Bir defa biz burada çok çabuk büyüyüyoruz. Gençler çabuk olgunlaşıyor. Ben geçen yaz Bilim Elçilerine katılmıştım. Eskişehir ve Çankırı'ya gitmiştim. Oradan Ankara'ya gitmiştim. Oradaki gençlere baktım: Bizim burada asla sorun demeyeceğimiz o kadar basit şeyleri sorun ediyorlar ki... Bir defa şunu düşünüyorsun: Bizim burada yaşadığımız hayat mı gerçek, yoksa onların batıda yaşayan gençlerin yaşadığı hayat mı gerçek? O biraz soru işareti. Orada hiçbir şey onların umurlarında değil. Biz burada birçok şey için savaşıp mücadele verirken, oradakilerin çok basit şeyleri sorun etmeleri bana tuhaf gelmişti. İlk defa batıya gitmiştim ben geçen yaz; Eskişehir'de ve diğer gittiğim yerlerde de bunu görmüştüm. Buradaki gençler mücadele veriyorlar. Yaşamak için mücadele veriyorlar. Buradaki insanları yaşatmak için yine bir mücadele içerisindeyiz. Mesela bu yıl yine Cizre, Şırnak'a gitmiştik. Bu sefer de orada yaşananlar mı gerçek yoksa Diyarbakır'da yaşananlar mı gerçek dedim, çünkü orasının çok daha kötü olduğunu gördüm. Her yer moloz yığını. Aklıma geldikçe kötü oluyorum. Oradaki insanlar her şeye rağmen, evlatlarını eşlerini kaybetmelerine rağmen o kadar onurlu ve mücadeleciler bir halk ki çok imrenmiştim onlara. Oranın gerçekliğiyle buranın gerçekliği arasında o kadar fark var ki bölge olarak buradaki gençlerin çok daha dezavantajlı ama mücadeleciler ve onurlu olduğunu düşünüyorum. (NAD3'ün gençlik ile ilgili aktardığı düşünceleri).

Gençler aynı dönemde yaşasalar dahi, aynı ülke içerisinde farklı bölgelerde farklı ihtiyaç ve beklentilerinin olduğunu sıklıkla dile getirmekteler. Fırsatların ve tutumların da her zaman eşit olmadığını Muğla'da yaşayan bir genç şu şekilde ifade etti:

Nasıl diyeyim aslında farklı çünkü Türkiye'nin farklı yerlerinde yaşadım. Şırnak'ta 10-15 yıl yaşadım hatta 18 yıl. Son 4 yıldır Muğla'da yaşıyorum. Şunu aslında gördüm, gözlemlerim: Tamamen farklı; yani gençlere tanınan şeyler farklı, toplumun biçtiği rol farklı, siyasi nedenler var. Bunlar çoğu yerde gençleri kısıtlıyor ve alanı daraltıyor (İNMI'in gençlikle ilgili aktardığı düşünceleri).

Gençlerin yaşadıkları şehir kadar toplumsal cinsiyet rollerinin de hayatlarını olumsuz etkilediğini, yaptığımız görüşmeler sırasında gözlemledik. İstanbul'da yaşayan bir genç kadın gönüllü, ebeveynlerinin yaklaşık aynı yaşta olduğu abisi ve kendisine olan yaklaşım farklılıklarını şu şekilde dile getiriyor:

21 yaşındayım ve toplumsal cinsiyet çalışıyorum. Ama bir şeyler için izin aliyor olmak benim için artık çok yıpratıcı geliyor. Mesela toplumsal cinsiyet dönemselsel projesine seçildiğimde bile önce abimin izni, daha sonra abimin annemleri ikna etmesiyle ben oraya gidebildim. Bu mesela aslında trajik geliyor. Flört şiddeti paneliyle ilgili konukları ayarladığımda, yoğun ve stresli olduğum dönemde bir akşam yemeğinde ailemle birlikte konuşuyorduk. Anlatıyordum “oturum böyle böyle olacak” diye, annem ve babam da gururla bana baktılar “ne kadar geliştirdin kendini, ne güzel cümleler kuruyorsun, kendini ne kadar güzel ifade ediyorsun” falan dediler. Tam içimden “teşekkür ederim” diye geçirirken, tam kalkarken “abinin tabağını da kaldır” dediler. Cinsiyet olarak da bence genç kadınların bağımsız olabilmesi çok daha zor oluyor. Ben şu an sahip olduğum bütün özgürlükleri mücadele ederek kazandım. Abimle aynı ailede dünyaya gelmiş iki genciz ama abimin doğuştan sahip olduğu bütün haklara ben mücadele sonucunda sahip oldum ya da olamadım. Ekonomik olarak biraz daha bağımsız olabilseydim çok daha güçlü olabilecektim.

Gençler etnik, dinsel inanış, cinsel yönelim, ihtiyaçlar konusunda farklı özelliklere sahip olduklarının ayırıcına varılmasını istiyorlar. Bu konuda bir genç şunları söylüyor:

Genç olmak çok zor. Özgürlükler noktasında Türkiye’yi tartışmaya kalksan sadece iki üç olumlu şey söylersin, geriye kalan işte insan hakları temelli tüm özgürlüklerden feragat edilir. O kadar zor ki genç olmak. Bir birey olmak; istediğin şekilde, dinde, kimlikte olabilmektir. Türkiye’de bunu tek tipe indirgemeye çalışan zihniyetlerle karşı karşıyayız. Bunu bir gence getirdiğimizde gençlere karşı tabular daha da katılıyor. Gençler onlara fırsat verildiğinde çok şey değiştirebileceklerine inanıyorlar. (ŞAM1’in gençlikle ilgili aktardığı düşünceleri).

Gençlerin, genç olma halinden ötürü hem benzer hem de farklılaşan sosyal kimlikleri dolayısıyla farklı ihtiyaçları vardır. Farklılaşan ihtiyaçlar, gençlerin farklı etnik kimlik, dinsel inanış ya da cinsel yönelime sahip olduklarında ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan, gençlerin yaşadıkları toplumsal yapıdan kaynaklanan; sosyal politikaların yetersiz oluşu, ekonomik desteğin azlığı ve de toplumsal ön yargıların fazla olması gibi ortak sorunlara sahiptir.

5. AİLE İLE İLİŞKİLER

Görüşme yapılan gençlerden bazıları genç olma hallerinin aileye bağımlı olmakla ve üniversite yaşantısına devam etmekle ilişkili olduğunu dile getirmişlerdir. Örneğin:

EÇD2'ye göre 'Kendimi genç olarak görüyorum sadece şu an ailemle yaşadığım için eve giriş çıkış saatlerinde genç olmadığımı, halen çocuk olduğumu hissediyorum.'

Diğer bir genç, ailelerin kendi beklentileri doğrultusunda yaşamalarını istediklerini dile getiriyor. Ona göre bu durum, gençlerin kendilerini ifade etmelerinin önünü oldukça tıkamakta:

"Gençsin" kelimesi aslında aileler için şunu ifade ediyor: "Okumalısın, okumak zorundasın, okuduktan sonra belli bir işe girmek zorundasın ve daha sonra evlenip çocuk yapmalısın." Ama dışarıda dans eden insanlar var, kitap okuyan insanlar var, dışarıda bir şeyleri değiştirmek isteyen insanlar var. Ama aileler için de önemli olan okumak, evlenmek... (AIS1'in gençlik ile ilgili aktardığı düşünceleri).

Diğer taraftan, gençler okudukları süre boyunca kısa süreli işlerde çalışsalar dahi, geçimlerini sağlayabilmek için ailelerinden maddi destek alıyor. Maddi olarak aileye yüksek orandaki bağımlılığın yanı sıra kültürel olarak aileyle kurulan yoğun duygusal ilişkiler, gençlerin kendi hayatlarıyla ilgili karar almalarını oldukça etkiliyor. Yaptığımız görüşmeler sırasında bir genç bu durumu şu şekilde ifade ediyor:

Bağımlılık olması gençleri kısıtlıyor yani en azından vicdani olarak yükümlülük yüklüyor. Çünkü sen oraya bağımlısın, onlar sana maddi olarak destek veriyor; o zaman onların istediğini yapmak zorundasın. Bu vicdani yükümlülüğü yüklüyor ve bu da ister istemez gençleri kısıtlıyor ve yapabileceği şeyleri daralıyor (BRİ2'nin gençlikle ilgili aktardığı düşünceleri).

Diğer taraftan, her ne kadar ailelere hem ekonomik hem de duygusal olarak bir bağımlılık söz konusu ise de gençlerin üniversite eğitimi için başka bir şehri tercih etmelerindeki en önemli sebeplerden bir tanesi de toplumsal baskıdan uzaklaşmak, kararlarını almakta görece daha serbestleşmek olduğu anlaşılıyor.

Genç olmak kolay ve güzel. İzmir en azından diğer şehirlere göre biraz daha öğrenciye hitap eden, öğrencinin gencin kafa yapısına uyan, rahat yaşayabileceği bir şehir. Rahatluktan kastım bir baskının olmaması demek. Toplumda basit bir şeye bile kınayıcı gözlerle bakılmaması demek. En basit örnekle; burada dışarı çıkıp kız arkadaşınla yan yana yürüdüğün zaman dayak yemiyorsun ya da laf yemiyorsun. Bu yani rahatlık (BRİ2'nin gençlikle ilgili aktardığı düşünceleri).

Türkiye'de gençlerin, aile ile ilişkilerinin düzeyini belirleyen iki önemli faktör vardır: Birincisi maddi imkansızlıklar, geçim sıkıntısı; ikinci olarak ise kültürel olarak aile bağlarının güçlü olması. Her iki faktör de gençlerin aileleri ile bağlarının çok kuvvetli olmasına sebep olmaktadır. Bu kuvvetli bağlar, gençler üzerinde bir baskı oluşturmakta, gençlerin kendi kararlarını bağımsız bir şekilde verebilmelerini uzun süre engellemektedir.

6. GENÇLERİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

Yapılan derinlemesine görüşmelerde, gençler karşılaştıkları sorunları en çok (1) eğitim sistemi, (2) maddi imkansızlıklar, (3) işsizlik ve (4) yaşanan şehirdeki sosyal imkanların azlığı olarak tanımlamıştır.

6.1 Eğitim

Eğitim sisteminin kalitesinin düşük olması, gençleri olumsuz etkilemektedir. Görüşme yapılan gençler, üniversitelerdeki eğitim sisteminin özgürlükçü olmadığını, eğitim sisteminin niteliksiz olduğunu vurgulamıştır:

Bence en büyük sorunumuz eğitim. Gerçekten niteliksiz bir eğitim sistemimiz var. Yıllarca ezberle dayalı eğitim sisteminden sonra üniversiteye geliyoruz. Burada da aynı... Üniversite ortamı daha özgür bir ortam olmalı ama ben en çok eğitimsizlik ve özgürlüklerin olmamasından yakınıyorum kendi adıma (TNS6'nın gençlikle ilgili aktardığı düşünceleri).

6.2 Maddi İmkansızlıklar

Diğer taraftan mevcut sistem, sosyal eşitsizliğin giderilmesi konusunda dezavantajlılar lehine herhangi bir değişikliğe izin vermemektedir. Farklı ekonomik ve sosyal statüye sahip gençlerin ve çocukların ilkokuldan itibaren farklı okullarda eğitim görmeleri, mahallelerin ve yaşam mekanlarının bu şekilde bölünmüş olması, bir araya gelmelerini engellemektedir. Geliri yüksek olan sosyal kesimin çocuk ve gençleri, eğitimlerine özel okullarda devam etmektedir. Böylelikle farklı sosyal kesimler, çocukluk ve gençlik süresince kamusal alanda bir araya gelememekte ve birbirlerini tanıyamamaktadır (Yentürk, 2012; s. 67–69). Görüşme yapılan gençlerden birisi, ekonomik statünün gençlerin okuyacakları bölümlerin belirlenmesinde etkin rol oynadığını belirtiyor. Özel okulların sunduğu imkanlardan düşük gelirli gençlerin yararlanamamasının, toplumda sosyal eşitsizlik yarattığını dile getiriyor:

Gençlerin kendilerini aktif gösterebileceği alan çok dar. Kendilerini gerçekleştirebileceği, ifade edebileceği alanlar dar. Fırsat eşitsizliği var. En basitinden okulu örnek vereyim: Okuyorsun, bölümü kazanmak için çaba gösteriyorsun, sınava giriyorsun, yerleşiyorsun ama farklı biri aynı bölüme maddi durumu iyi olduğu için giriyor, başka imkanlarla çok daha iyi bölümler okuyabiliyor. Statü eşitliği yok yani gençler arasında (İNM1'in gençlikle ilgili aktardığı düşünceleri)

6.3 İşsizlik

Son yıllarda dünya çapında yaşanan ekonomik krizler, özellikle gençleri olumsuz etkileyerek genç işsizliğinin oldukça artmasına sebep olmuştur. Örneğin, OECD'ye göre 2016'da genç işsizliği Yunanistan'da yüzde 47,4, İspanya'da yüzde 44,5, İtalya'da yüzde 37,8, Portekiz'de ise yüzde 27,9 olmuştur (OECD, 2016). TÜİK verilerine göre 2015 yılında gençlerde işsizlik oranı %18,5 oldu. Bu oran, genç erkeklerde %16,5, genç kadınlarda ise %22,2 olarak gerçekleşti (TÜİK, 2016, Sayı: 24624). 2016 verilerine baktığımız zaman ise işsizlik oranının arttığını görmekteyiz. Bu yılda 15-24 yaş arası genç nüfusun işsizlik oranı %22,6 olurken (TÜİK, 2016, Sayı: 24624); Ocak 2017 verilerine göre bu oran %24,5 olmuştur (TÜİK, 2017, Sayı: 24626).

Demet Lüküslü'ye göre ekonomik krizler gençlerin ailelerine ekonomik olarak bağımlı kaldıkları süreyi artırmaktadır. Çünkü bir insanın çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi olarak adlandırılan gençlik dönemi, ancak gencin bir iş bularak ekonomik bağımsızlığını elde etmesiyle sona ermektedir. Ekonomik krizler ise bu süreyi uzatmakta ve gençleri bilinmezliğe sürüklemektedir (Yücel ve Lüküslü, 2013; s. 11).

Denstad'ın da belirttiği üzere, ekonomik krizler sebebiyle, eğitim sürecini tamamlayan bir genç ya düşük ücretli bir iş bulmakta ya da işsizlik istatistiklerine girmektedir. Kendilerini geçindiremedikleri sürece ailelerinin evlerinde yaşamaya devam etmekte ve de mali ve diğer desteklerine bağımlı kalmaya devam etmektedirler. İnsanlar önceki nesillere kıyasla çok daha ileri bir yaşta mali olarak kendi kendilerine yeter hale gelmeye başlamıştır. Bu da gençlik olarak adlandırılan grubun üst yaş sınırını yukarı doğru çekmektedir (Denstad, 2014, s. 21).

26 yaşındayım. İş arama süreci olacak bundan sonra. 27 yaşına geldiğimi var sayıyorum. 27 yaşındaysam, mesela toplumsal bir baskı bile var. Düzenli bir aile kurma, bir anne olma fikri, bununla ilgili sorular... Veya işe girdiğimde, iş başvurularını yaptığımda bu alanla ilgili tecrübe... Ama genç olduğumdan dolayı zaten bu tecrübeye sahip değilim. Dolayısıyla "biz hem genç arıyoruz hem tecrübeli birini arıyoruz" gibi cevaplarla karşılaşabiliyorsun. Kadın olarak da dezavantajlıyım bu ülkede. Çünkü sürekli bir ahlak beklentileriyle karşılaşılıyorsun. Yani toplu taşımada karşılaşabiliyorsun, günlük yaşantının her alanında karşılaşabiliyorsun. Yani aldığım bir şişe suda parayı verip, üstünü almakta bile ben kadın olduğumu hissedebiliyorum. (ER1'in gençlikle ilgili aktardığı düşünceleri).

6.4 Genç Dostu Olmayan Şehirler

Yaşanılan şehrin genç dostu olup olmadığı, gençlere sosyalleşebilecek çeşitli imkanlar sunup sunmaması genç olma halini etkileyen durumlardandır. Görüşme yapılan gençler, bir şehirde gençlerin ne kadar çok vakit geçirebileceği kamusal mekanlar varsa, o kadar rahat etiklerini dile getirdiler. Özellikle gönüllülük yapımlarından kaynaklanan sebeple, bir şehirde STK'ların olmasını avantaj olarak ifade ettiler.

Mesela ben Giresunluyum ve gerçekten gönüllülük yapabileceğim hiçbir vakit, dernek yok. Ben burada [Samsun] tanıştım zaten STK ile. (TNS6'nın gençlikle ilgili aktardığı düşünceleri)

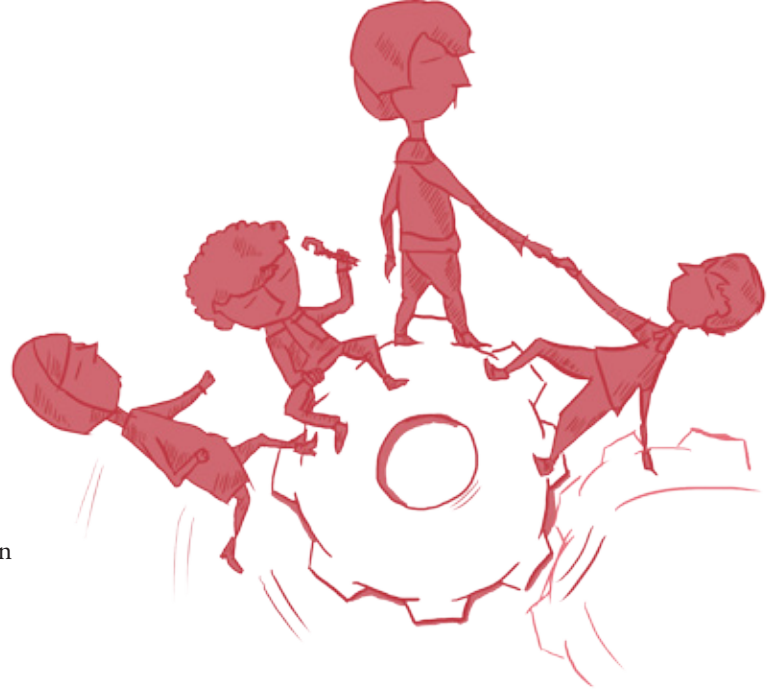
Gençler her ne kadar farklı kimliklere sahip olsalar da yaşadıkları şehirlerin genç dostu olması neredeyse ortak talepleri. Genç dostu şehir deyince, sosyal aktivitelerin var olduğu, rahatça dışarı çıkabildikleri, kütüphane, kafe gibi vakit geçirebilecekleri mekanları olan bir şehir tarif ediyorlar.

Ankara bence gençlere daha sıcak bakan bir şehir. Çünkü daha çok genç mekanı var, daha genç dostu, kütüphaneler kitapçılar yaygın ya da Cuma Cumartesi gecelerini gençlerin dışarıda geçirmesinin hoş karşılandığı bir şehir. İstanbul'da gencin spesifik olarak vurgulandığı bir yer görmedim. (AÇAI'in gençlikle ilgili aktardığı düşünceleri).

Gençlerin ortaklaştıkları sorunlar (1) eğitim sistemi, (2) maddi imkansızlıklar, (3) işsizlik ve (4) yaşanan şehirdeki sosyal imkanların azlığı olmuştur. Eğitim hayatı, insan ömrünün uzun bir kısmını almaktadır. Gençler Türkiye'deki eğitim sisteminin özgür, bağımsız bireyler yetiştirmekten çok uzak olduğunu dile getirmiştir. İş hayatında ihtiyaç duyacakları becerileri de eğitim hayatında edinemediklerini belirtmişlerdir. Maddi imkansızlıklar ise gençler arasında sosyal eşitsizlik yaratmaktadır. Devletin sunduğu sosyal politikalar yetersiz kalmakta, farklı sosyal statüye mensup gençler arasındaki uçurumu derinleştirmektedir. Eğitim sisteminin yetersiz oluşu ve maddi imkansızlıklar, üniversitelerden mezun olan gençlerin iş bulmalarını da zorlaştırmaktadır. Nitelikli iş gücü arayan iş dünyası, gençleri yetersiz ve deneyimsiz bulmaktadır. Gençlerin hayatlarını etkileyen üniversite eğitimlerinin kalitesi kadar, yaşadıkları şehirlerin sundukları imkanlar da gençlerin hayatlarında önemli bir yere sahiptir. Gençler yaşadıkları şehirlerde, vakit geçirebilecekleri sosyal imkanların fazla olmasını talep etmektedirler.

7. GENÇLERİN GENÇLİK ÇALIŞMASINA BAKIŞ AÇISI

Bu bölümde TOG'da gönüllülük yapan gençlerle yapılan derinlemesine görüşmelerde, gençlerin gönüllülük ve gençlik çalışmasına bakış açıları paylaşılacaktır.

Yapılan derinlemesine görüşmelerde, Toplum Gönüllüleri Vakfı'nda aktif olarak gönüllülük yapan gençler, gönüllülük yaparak gençlik çalışması içerisinde yer almayı temelde; (1) bir şeyleri değiştirebilmek, (2) sosyal faaliyetler sunmak, (3) yardım etmek, (4) farklılıkları tanımak ve ön yargılarını yıkmak olarak dört ana noktada önemli bulmaktadır.

Gençlerin gönüllü çalışmalara katılmalarındaki en önemli motivasyon, toplumdakinden farklı olarak, Vakıf içerisinde kendilerine güvenilmesi ve karar almak konusunda inisiyatif alabilmeleri. Böylelikle kendilerini bir şeyleri değiştirmek konusunda daha güçlü hisseden gençler, hayata geçirdikleri projelerle toplumsal katılımlarını da artırmaktadır.

Vakıf'ta örgütlenmeler var ve örgütlenmeler kendi içinde karar alıyor. Vakıf'a girdikten sonra şunu gördüm: Vakıf'taki kimse örgütlenme işine karışmıyor. Örgütlenmede kendi içinde bir karar alınıyor, ondan sonra danışılıyor; "şöyle bir şey var, nasıl olur" gibisinden. Üstten gelen sadece "evet bunu yapabilirsin ama şu eğitimi alsan senin için daha kolay olmaz mı; çocuklarla çalışacaksan çocuklarla ilgili temel bir eğitim al, çocuk sana sarılınca ne yapacak; ekoloji ile ilgili çalışacaksan ekoloji okur yazarlık eğitimi al" gibi... (RP11'in gönüllülüğe dair aktardığı düşünceleri).

Yaşadığı toplumda etnik ve cinsiyet temelli eşitsizliklerin bulunmasından dolayı şikayetçi olan bir genç, TOG'da gönüllülük yaparak küçük de olsa bir şeyleri değiştirebileceğini düşündüğü için gençlik çalışmasına katıldığını şu şekilde belirtiyor:

Devletin bazı alanlarda yetersiz kaldığını hissediyorum ve bazı insanların inisiyatif alması gerektiğini düşünüyorum. Ama bu inisiyatif almak demek direkt liderlik vasfıyla yapması demek değil, hatta öyle olmamalı. Gençlerin ellerinden geldiğince imkanlarını zorlayarak bazı şeyleri değiştirebileceğini düşünüyorum, bu yüzden gönüllülük yapıyorum. Bu gençlerle bir arada olmak beni mutlu ediyor. En azından ortamdaki var olan durumdan mutsuzken sadece mızızlanmak yerine oraya müdahale edebiliyor olmak ve bunun doyumunu

hissedebiliyor olmak beni mutlu ediyor (IUA2'nin gençlik çalışmasına dair aktardığı düşünceleri).

Yaşadıkları şehirlerin gençlere sosyal olarak fazla aktivite imkanı sunamaması, gençlerin gönüllü faaliyetlere katılarak sosyalleşebileceği, kendilerini ifade edebileceği alanlara yönelmesini sağlıyor.

Gelip burada gönüllülük yapıyorum. Hem aileden dolayı hem de okuldan dolayı ben buraya geldiğimde kendimi rahat hissediyorum. Kafamı dağıtabiliyorum buradaki etkinliklerde. Çocuklarla zaman geçirmek, yardım projeleri, diğer projelerde kafamı dağıtabiliyorum. Mesela üniversitedeki öğrenci arkadaşlarımın bildiği tek iş kahveye gitmek, okey oynamak gibi sıradan insanların yaptıkları şeyler. Hiç heyecanlı değil; yani genç oldukları belli değil. Buradakiler farklı oradakilerden. (FVD1'in gönüllülük ile aktardığı düşünceleri)

Diğer taraftan gönüllü faaliyetlerini yardım faaliyetleri ile eşleştiren bir genç, gönüllülüğün onun için ne ifade ettiği sorusuna, "vicdan" olarak yanıt veriyor. Toplumda yardım etmesi gerektiğini düşündüğü kesimler olduğunu dile getiren genç, gönüllü faaliyetler ile bu kesimlere dokundukça kendisini daha rahat hissettiğini vurguluyor.

Araştırmacı: *Ne ifade ediyor gönüllülük, senin için?*

EUİ3: *Değişim. Aslında biraz da vicdan. Gerçekten vicdan hissettiriyor yani. Bir şeyi yaparken rahat hissediyorum. Sanki onu yapma yükümlülüğüm var da, onu yapmışım, sonra rahatlıyorum.*

Gençlerin dile getirdikleri en önemli noktalardan birisi de gönüllülük yaparak Türkiye'deki farklı kesimlerle bir araya gelebilmeleridir. Böylelikle, birbirlerini tanımak ve anlamak için bir alan yaratabilmiş, ortak bir gelecek için birlikte üretebilmiş hissediyorlar.

Gençlerin hayatlarındaki koşullar, böyle bir ortak alana duyulan ihtiyacı artırıyor. Örneğin, eğitim sisteminin ayrımcılık ve yabancı düşmanlığını pekiştirdiği, görüşme yapılan gençler tarafından da sıklıkla dile getirilmiştir. Gençler özellikle gönüllülük yapmanın kendileri için anlamını ifade ederken farklılıklarla bir arada yaşamanın önemini bu sayede kavradıklarını ve TOG'da gönüllülük yapımlarıyla birlikte farklılıkları kabul etmeye başladıklarını ve ayrımcı/dışlayıcı eğilimlerinin farkına vardıklarını belirtmişlerdir. Gönüllülük yapmak gençlerin barış, uzlaşma ve birlikte yaşam anlayışlarının gelişmesine oldukça katkıda bulunmuştur.

FRS4: *Yani kendimi bulduğumu düşünüyorum hatta siz az önce "nasıl bir değişim" dediğinizde fark ettiniz mi bilmiyorum ama bir gülümsedim. Çünkü yani kendimi tamamıyla TOG'lu bulduğumu düşünüyorum. Şöyle ki; ben önceden tabiri caizse ırkçıymışım, onu anladım. TOG'la tanıştıktan sonra diğer ırklara karşı, diğer insanlara ve milletlere karşı nasıl düşünülmesi gerekiyorsa öyle düşünmeye başladım. Bazen Facebook'ta eski postalarımız görünüyor ya, "tarihte bugün" diye... Öyle saçma sapan şeyler yazmışım ki diğer insanlara karşı utanıyorum kendimden. Siliyorum hemen. TOG bana bunu gösterdi; farklılıklara saygı bu.*

Araştırmacı: *"İrkçıymışım" dedin ya, ırkçı olmak nasıl bir şey ve şimdi nasıl değişim olduğunu düşünüyorsun?*

FRS4: *Yani tam olarak "onlar ölsün, lanet pislikler" falan gibi değil. Örnek verebiliyor muyum bilmiyorum ama işte "neden Kürtçe konuşulsun ki, biz Türkiye'de yaşıyoruz işte, Türkiye'de yaşıyorlarsa Türkçe konuşmak zorundalar" gibi düşüncelerim vardı. (FRS4'ün gönüllülükle ilgili aktardığı düşünceleri).*

TOG'da gönüllülük yapan gençlerin, gönüllülük yapma motivasyonları her ne kadar birbirinden farklılık gösterse de, içerisinde yer aldıkları gençlik çalışması gençlerin toplumsal katılımlarını arttırmakta ya da devamlılığını sağlamaktadır.

8. TOG'DA GENÇLİK ÇALIŞMASINA KATILAN GENÇLER İÇİN SİYASAL KATILIM NE İFADE EDER?

Anket çalışmasında, gençlere açık uçlu olarak “sizce siyasal katılım ne anlama geliyor?” sorusu sorulmuştur. Verilen cevaplar şu şekilde kategorize edilmiştir:

Siyasi kararları etkileme (yüzde 19,31), siyasi fikir paylaşımı (yüzde 16,29) ve oy kullanmak (yüzde 13,10) en ön plana çıkan üç cevaptır. Fikrim yok (yüzde 9,74), politik olma durumu (yüzde 8,73) ve eyleme geçmek ise (yüzde 8,65) ikinci sıradaki cevap grubunu oluşturuyor. Siyasi partiye katılım (yüzde 7,72) ise çok yakın orandaki bir cevap grubu. “Gereksiz bir şey” ve “demokrasi” cevabı ise aynı oranda (yüzde 3,78) cevap düzeyine sahip. “Diğer” başlığında toplanan cevaplar ise herhangi bir

kategoriye dahil edilemeyen cevap grubu olarak tüm cevapların yüzde 8,9'unu oluşturuyor.

Gençlerin verdikleri cevaplarda, en fazla kullanılan kelimelerden oluşan sözcük bulutu aşağıda paylaşılmaktadır.

Şekil 1-1: Siyasal Katılımın Anlamı

Q36 Sizce siyasal katılım ne anlama geliyor?

Yanıtlanan: 1.192 Atlanan: 0

Verilen cevaplar değerlendirildiğinde gençlerin siyasal katılım denilince “siyasi kararları etkileme”, “siyasi fikir paylaşımı” ve “oy kullanmayı” öncelikli olarak dile getirmeleri hangi katılım araçlarını önemli bulduklarını değerlendirebilmemiz açısından önemlidir.

Daha önce bu konuda yapılan araştırmaların savunduğunun aksine, gençler önemli oranda siyasetle ilgilenmekte, siyasi kararları etkilemeyi ve fikirlerini ifade etmeyi siyasal katılımın ilk unsurları olarak görmektedir. Burada dikkat çekici nokta, en geleneksel siyasal katılım biçimi olan oy verme önemli bulunmakla birlikte, gençler için siyasal katılımın öncelikli aracı gibi görülmemektedir. Buradan gençlerin apolitik olarak görülmesinin yanlış olacağı ve geleneksel olmayan katılım yöntemlerini kendilerine daha yakın buldukları sonucu çıkartılabilir.

Yapılan derinlemesine görüşmelerde, gençler siyasal katılım araçlarından en çok “oy vermeyi” kullandıklarını ve önemli bulduklarını belirtmiştir. Ancak “oy vermenin” epey yaygın olması, gençlere diğer karar verme mekanizmalarında yeterince alan açılmadığı ve/veya en zahmetsiz erişebildikleri katılım aracı olması şeklinde de yorumlanabilir.

Oy kullanmak birey olmayı ifade ediyor benim için. Çünkü tek hakkım o gibi şu anda bana verilen. Söz hakkım bu kadar gibi geliyor, bazen. İlk oy kullandığımda mesela heyecanlanmıştım. Bir şeyleri gerçekten değiştirebileceğime inanmıştım. Onun için gittim ve kullandım. Her seferinde bunun için kullanıyorum. Zaten birey olduğumu gerçekten oy verirken görüyorum. Seçmen kağıtları eve geldiğinde... (AIS1'in siyasal katılım ile ilgili aktardığı düşünceleri)

Oy vermek, kimi zaman ‘bir sorumluluk’ şeklinde, kimi zaman ise ‘diğer katılım araçları değerlendirildiğinde en doğrudan karar verme mekanizmalarını etkileme yolu’ olarak ifade edilmiştir. Diğer taraftan gençler, tüm siyasal katılım mekanizmalarına erişimin kolay ve vatandaşlar tarafından kullanılabilir olduğu durumda, özgür ve demokratik bir toplum yaratılabileceğini belirtmiştir.

Oy kullanmak da sokağa çıkmak da çok önemli şeyler. Çünkü sadece oy kullanmakla düzelmiyorsa sorunlar, omuz omuza, dayanışmayla da alanlarda var olabilirsiniz. Bunu denediğimiz çok zamanlar oldu. Hani “hak verilmez alınır” diye bir söz var ya, hakkın elinden alınıyorsa, hakkını sokak verecekse sokağa da çıkacaksın, sosyal medya verecekse sosyal medyadaki kampanyalara katılacaksın. Eğer ben başbakanlığa yazdığımda, o hakkı alacaksam, başbakanlığa da yazacaksın. (ŞAM1'in siyasal katılım ile ilgili aktardığı düşünceleri)

Anket sonuçlarının gösterdiği üzere, gençlerin çok düşük bir oranı (yüzde 7,7) siyasal katılımı, siyasi partiye üyelik olarak tanımlamaktadır. Siyasi katılımın, siyasi partilere üye olmak anlamına gelmemesi, siyasi partilere olan genel güvensizliğin de göstergesi olabilmektedir. KONDA'nın Türkiye’de Gençleri Katılımı Araştırması (2014) verilerinin de gösterdiği gibi gençlerin dörtte biri ya siyasi bir partiye üye ya da üye olmak istiyor. Buna göre gençlerin büyük çoğunluğu siyasi partiye üye olmadığını ve üye olmak da istemediğini belirtiyor.

Gençler arasında, siyasi fikirleri özgürce ifade edebilmeyi siyasal katılım olarak tanımlayanların oranı da oldukça yüksek. Ancak kendilerini en fazla ifade edebildikleri alan olan sosyal medyadaki kısıtlamalar, baskı altında hissetmelerine neden oluyor. İzmir’de yaşayan bir genç düşüncelerini şu şekilde ifade ediyor:

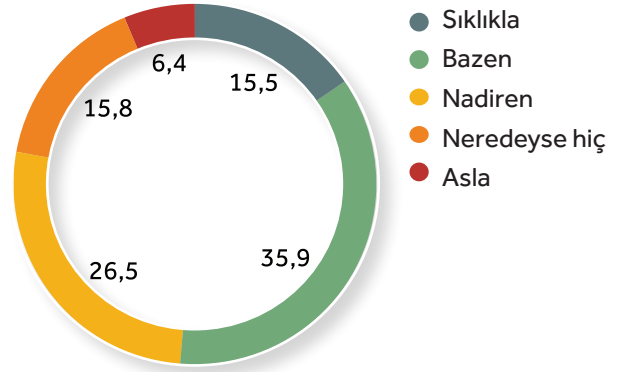
İşte o konuda çok aktif olamıyor gençlik. Çünkü sürekli bir baskı var. İfade özgürlüğünden gideyim: Facebook paylaşımlarından dolayı şu an tutuklu bulunan yüzlerce genç var. Üniversiteli ya da üniversiteli olmayan bir sürü genç var, twitter paylaşımlarından tutuklanan. Gençlik bunları gördükten sonra korku içine giriyor. Ben bir şey yaptığım zaman ben de tutuklanacağım diye düşünüyor. Gösteri ve yürüyüş hakkı ülkemizde yasal olarak tanınan bir haktır ve gösteri yapmak için, yürüyüş yapmak için izin almaya gerek yoktur. Bildirim şartı olmamasına rağmen gösteriler izinsiz diye bir sürü gösteriye müdahale edilip insanlar ölüyor, tutuklanıyor, gözaltına alınıyor, gaz yiyor, cop yiyor böyle olunca da tabii gençlik ister istemez, ben de dahil olmak üzere, bir düşünüyorum. “Acaba bana da bir şey olur mu? diye” (BRİ2'nin siyasal katılım ile ilgili düşünceleri).

Gençler için siyasal katılım, siyasi kararları etkileme, siyasi fikir paylaşımı, oy kullanmak gibi bir çok anlama gelebilmekte. Gençler arasında oy kullanmak, hala, en sıklıkla kullanılan siyasal eylem olarak görünse de, oy verme dışında kalan geleneksel olmayan ve postmodern katılım biçimlerine erişimin sınırlı olması dikkatlerden kaçmaması gerekmektedir.

8.1 Gençlerin Gündelik Hayatlarında Siyaset ile İlgili Konuşmak Ne Kadar Önceliklidir?

Gençlerin anket sorularına verdikleri cevaplara baktığımız zaman siyasetin az da olsa gündemlerinde olduğunu görüyoruz. Arkadaşlarıyla sohbetlerinde “neredeyse hiç siyaset konuşmam” ya da “asla siyaset konuşmam” diyenlerin yüzdesinin 22,1’de kaldığı görülmektedir. Yapılan derinlemesine görüşmelerde ise doğu illerinde yaşayan gençlerin, batı illerinde yaşayanlara kıyasla gündemlerinde siyasetin her zaman olduğu anlaşılmaktadır.

Grafik 13: Siyaset Konuşmak Gündelik Yaşantınızda Ne Kadar Önceliklidir? (%)

Diyarbakır’da görüşme yapılan bir genç, siyasetin kendi yaşantısında ne kadar öncelikli bir konu olduğunu şu şekilde dile getiriyor:

Genelde tek gündemimiz bu oluyor. Bu ve TOG’un içerisindeki yaptığımız işler ve TOG’daki arkadaşlıklarımız. Çünkü, başka bir hayatın yok burada. Siyasi bir hayatın var. Yani buna sırtını dönmek ne kadar mümkün bilmiyorum. Öyle bir döneme geldik ki siyasetin neresinde durduğumuzun bir önemi yok, sağda, solda ya da ortada. Bu coğrafyada yaşıyor olmanız yeterli biraz da. O yüzden çok içindeyiz, içli dışlıyız. Sabah akşam siyasetleyiz, politikaylayız. Yani Kürt olarak doğduğunuz zaman, bu coğrafyada zaten politik olmuş oluyorsunuz. (RAD4’ün siyasal katılım ile ilgili dile getirdiği düşünceler).

Gençlik çalışmasında yer alan gençler, Türkiye ortalamaları ile kıyaslandığında, gündelik yaşamlarında siyaset hakkında konuşmaya daha fazla yer vermektedir. Bu durum, toplumsal konular ile daha fazla ilgili olmaları ve karar vericileri etkilemek konusunda daha aktif olmak istemeleri ile bağlantılı olabilmektedir.

8.2 Gençler Politik midir, Apolitik mi, Yoksa De-Politize mi Edilmiştir?

1980 sonrası Türkiye’de, yapılan araştırmalar gençlerin arkadaşlarıyla siyaset hakkında konuşmadığı, siyasetle ilgilenmediği; siyasal partiler, hükümet, TBMM gibi siyasal kurumlara güvenmediklerini aktarır (Konrad Adenauer Vakfı, 1999; ARI Düşünce ve Toplumsal Gelişim Derneği, 2001; Türk Üniversite Gençliği Araştırması, 2003). Bu bulgular doğrultusunda özellikle 80 sonrası kuşak sıklıkla apolitik olarak yaftalanmıştır. Araştırmamız kapsamında, gençlere “Türkiye’deki genç insanların apolitik mi yoksa politik mi ya da de-politize mi” olduğuna dair anket sorusu yöneltmenin yanı sıra, yaptığımız görüşmelerle bu konu hakkında ne düşündüklerini derinlemesine anlamaya çalıştık. Gençlerin verdikleri cevaplar, siyasal mekanizmalar hakkında düşüncelerini öğrenebilmemiz açısından önemlidir.

Araştırmamız kapsamında gençlerin, “Türkiye’deki genç insanların apolitik mi yoksa politik mi ya da de-politize mi” olduğuna dair verdikleri yanıtlar birbirlerine oldukça yakındır. “Genç insanlar apolitik” önermesine gençler %44,33 oranında hem katılıyorum hem katılmıyorum cevabını vermiştir. Benzer bir şekilde “Genç insanlar politiktir” önermesine hem katılıyorum hem katılmıyorum cevabı %47,19 oranındadır. Diğer taraftan “genç insanlar de-politize olmuştu” önermesine yine hem katılıyorum hem katılmıyorum cevabını verenlerin oranı %41,23’tür. Buradan gençlerin konu hakkında fikirlerini beyan etmekten çekindikleri sonucunu çıkarmaktayız. Cevapları birbirleriyle oldukça tutarlıdır. Gençler ne düşündüklerini gizlemeyi tercih etmiştir.

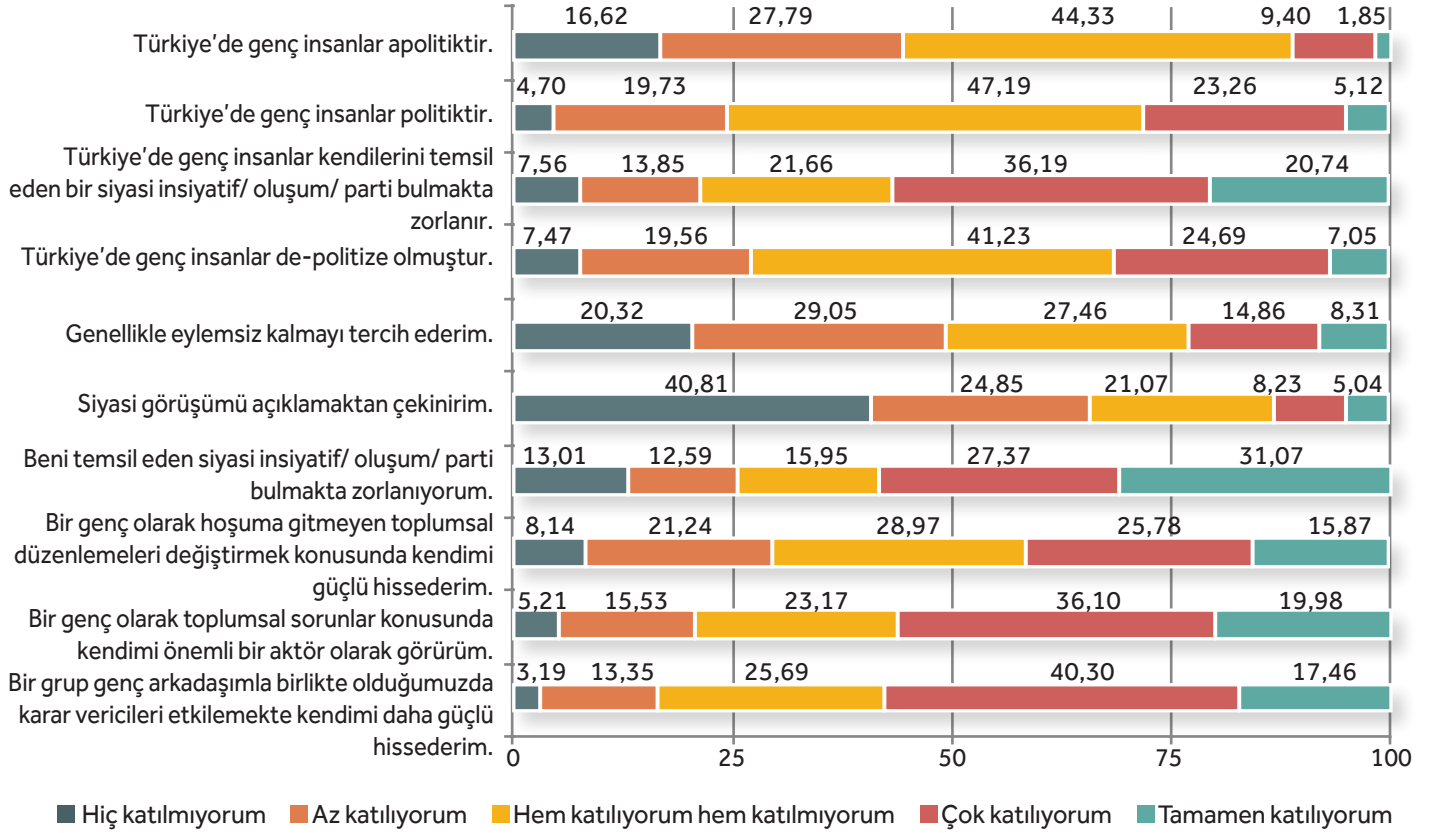
Yapılan derinlemesine görüşmelerde, verilen cevapların dört sebebi olabileceği kanısına varılmıştır: Birincisi, kavramların karışıklığıdır. Gençler için “siyasi, siyasal ve politik” kelimeleri oldukça kafa karıştırıcı olmaktadır. Terimlerin ne anlama geldikleri konusunda genellikle bir fikirleri yok. Görüşmeler sırasında FRS4 şu şekilde ifade ediyor “politik” olan ve “sosyal” olanı:

Politik eylemler, sanırım bana şunu çağırıştırıyor: İktidarın yapmadığı şeyleri, eleştirmek için yapılan protestoları. Politik olmayan eylemler ise sosyal eylemlerdir. Mesela LGBT eylemleri politik gelmiyor bana. Ya da kadın hakları için yapılan şiddet yürüyüşleri, 8 Mart yürüyüşleri... Bunlar da sosyal geliyor bana, politik gelmiyor.

İkinci olarak “politik ve siyasal” kelimeleri gençler için kirli, tehlikeli ve uzak durulması gereken çağrışımları var. Örneğin görüşme sırasında FRS4 şu şekilde ifade ediyor “politik” kavramını:

“Politik daha böyle soğuk geliyor yani politika deyince benim aklıma direk koyu renk takım elbise giymiş adamlar geliyor.”

Grafik 14: Siyasal Katılımla ilgili İfadeler (%)

Üçüncü neden, gençlerin siyasete güvenlerinin olmaması. Gençlerin siyasetten uzak durmasının sebebini RPİ1 şu şekilde açıklıyor:

Çünkü inançları yok. Siyasi olarak bir şeyleri değiştirebileceklerine inanmıyorlar. Siyasi bir adım attığında, bir eyleme katıldığında, bununla ilgili harekete geçtiğinde tutuklanıp coplanıyorsun. Kötü muamele görüyorsun ve inanmıyorsun. Yani siyasi yolla bir şeyi değiştirebileceğine inanmıyorsun. Örneğin mecliste, kendinizi var edebilmeniz mümkün değil, orada diyeceksin ki insan hakkı (?) Ama orada insan hakkını anlayacak insanlar yok. Çünkü iç siyaset, ülkede öyle bir yerden yürümüyor. İşler hak temelli bir yerden yürümediği için de insanlar da siyasetten uzaklaşıyorlar doğal olarak.

Son neden ise Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın herhangi bir siyasi ideoloji ile bir bağlantısı olmadığı yönündeki söylemdir. Buradan yola çıkarak, gönüllüler bu söylemi farklı şekilde yorumlamaktadır. Gönüllülük yaptıkları zaman süresince herhangi bir etkinlikte ya da projede politika ya da siyasetle ilgili konuşmaların vakıfta yer almaması gerektiğini düşünerek, bu kelimeleri tabu olarak kabul etmekte. Bu sebeple ankette ya da derinlemesine görüşmelerde siyasal katılımı ilgili sorular, bazen tepkiyle karşılanmıştır. Görüşmelerde ise siyasal katılımı ilgili sorulara cevap verirken çekincelerini dile getirmişlerdir.

8.3 Siyasi Partilere Üyelik

Araştırmamız kapsamında katılımcılara hem “siyasal katılım” başlığı altında hem de “siyasi parti üyelikleri” başlığı altında sorular sorularak, siyasi partiler hakkındaki görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Ankete katılan gençler “Türkiye’de genç insanlar kendilerini temsil eden bir siyasi inisiyatif/oluşum/parti bulmakta zorlanır” önermesine yüzde 56,93 oranında ve “Beni temsil eden siyasi inisiyatif/oluşum/parti bulmakta zorlanıyorum” önermesine yüzde 58,44 oranında, katıldıklarını ifade ederek; Türkiye’de gençleri temsil eden bir siyasi oluşumun olmadığını dile getirdiler. Bu veriler, Türkiye’de gençlerin neden siyasi parti üyeliklerini tercih etmediklerini anlamamıza katkı sağlayacaktır. Siyasi partiler, gençlerin ihtiyaç ve sorunlarını dikkate almadıkça, gençler temsil edilmediklerini düşünecek ve siyasi partilere kuşkuyla yaklaşmaya devam edecektir.

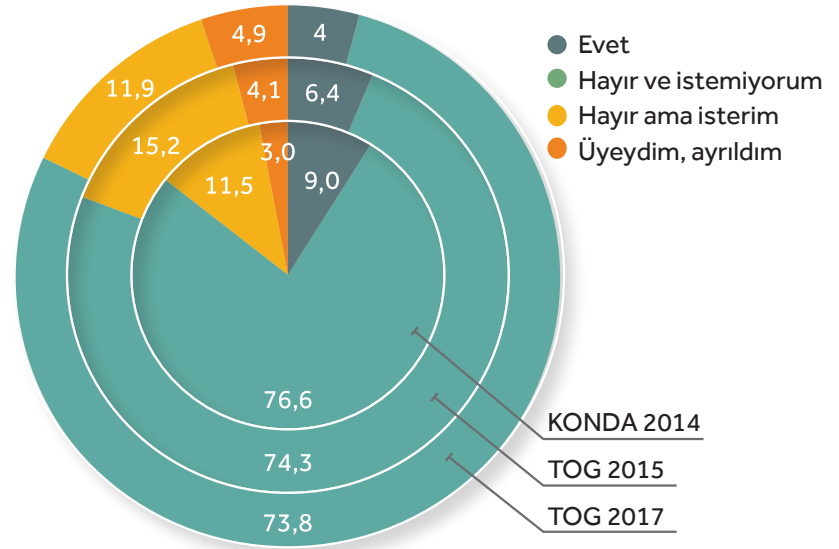
Gençlerin siyasi partilere üyeliklerini gösteren farklı anketlerin verileri birbirlerine oldukça yakındır. KONDA’nın yaptığı ankette siyasi partiye üyelik oranı kadınlarda %5,5, erkeklerde ise %12,2 olmakla birlikte toplam üyelik oranı %9’dur (2014, s. 43). Benzer bir eğilim TOG Profil (2015) örneğinde de gözlenir: TOG’lu gençler arasında siyasi partiye üyelik oranı toplamda %6,4 düzeyindedir (s. 77). Bu oran bizim araştırmamızda biraz daha düşmüş görünmektedir. %4,03 oranında, bir siyasi partiye üyelikten bahsedilebilmektedir.

Gençlerin siyasal partilere üye olma oranlarının düşük olmasını sadece gençlerin siyasi konulara ilgisiz olmalarıyla açıklamak konunun derinlemesine tartışılmasını engellemektedir. İhtiyaç duyulan, gençlerin bu tercihinin gerekçelerini anlayabilmek ve siyasal katılım mekanizmalarına dahil olmaları önündeki engelleri kaldırmaktır.

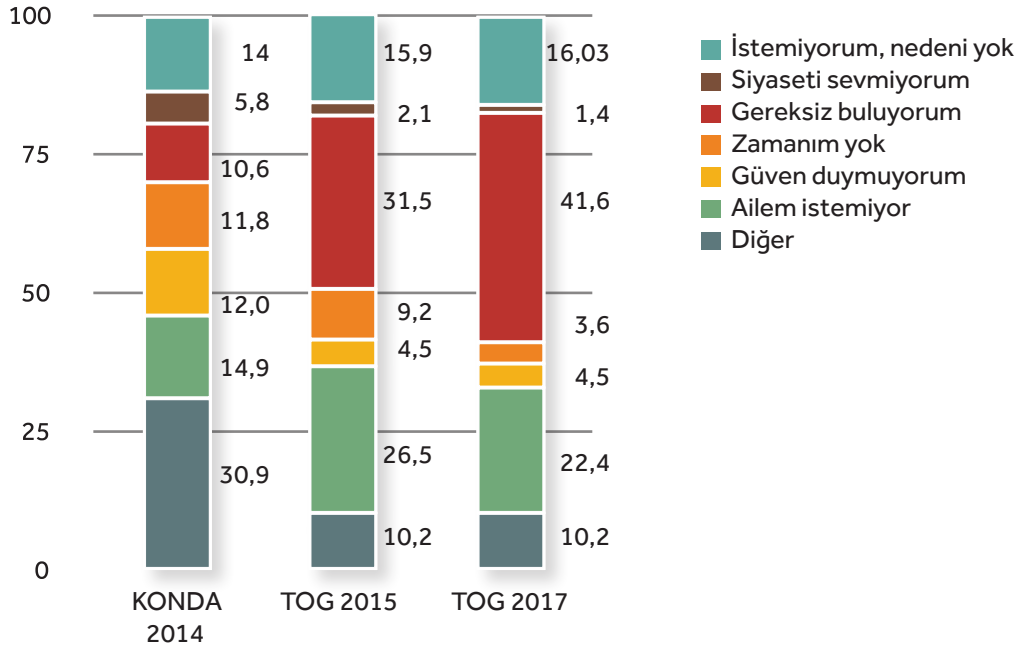
Anketi cevaplayanlardan, herhangi bir siyasi parti üyesi olmayan %41,67 oranındaki kesim, üye olmama sebeplerini siyasi partilere güvenmemeleriyle açıklamaktadır. Bu oran 2015 yılında TOG Profil Araştırması’nda tespit edilen %31,5 oranından daha yüksek çıkmıştır (s. 78). Görüldüğü gibi, gençlerin siyasi partilere güvensizliği zamanla artma eğilimindedir.

KONDA (2014) araştırmasında ise siyasi partilere üye olmamanın nedenleri; siyaseti sevmemek (yüzde 14,9), gereksiz bulmak (yüzde 12), zamansızlık (yüzde 11,8) ve işin veya eğitimin engel olması (yüzde 4,7) en yüksek oranlı cevap grubunu oluşturuyor. Korkmak, güvenememek (yüzde 10,6) ve ailenin istememesi, engel olması (yüzde 5,8) gibi gerekçeler de çok yakın orandaki cevap grubu olarak görünmekte. “Uygun parti yok” başlığında toplanan cevaplar ise tüm cevapların yüzde 5,8’ini oluşturuyor (s. 46).

Grafik 15: Siyasi Partilere Üyelik (%)

Grafik 16: Siyasi Parti Üyeliğiyle İlgilenmeme Nedenleri (%)

Yapılan derinlemesine görüşmelerde de gençler siyasi partilere hiç güvenmediklerini sıklıkla belirtmişlerdir. İstanbul'da görüşülen bir genç düşüncelerini şu şekilde dile getiriyor:

Öncelikle hiçbir siyasi partiye inanmıyorum. Çünkü her parti inandığı bir şeyi öne çıkarıyor. CHP bunu Atatürkçülük ile yapıyor, AKP din ile yapıyor, MHP bayrak ile yapıyor. O yüzden hiçbirine tam olarak inanmadığım için hiçbirinin içinde olmak istemiyorum. Oysaki birinin haklı olduğu konular varsa, diğerinin de haklı olduğu konular var. Birisinin içerisine dahil olsam "bak o şöyle bir şey yapmıştı mesela, ama diğeri de şöyle bir şey söylemişti, mesela önemliydi diyeceğim" Bu sefer bir kere ilk önce kendi içinde kırılma yaşayacak hani 'ne oldu, sen bizim görüşümüzde değil misin?' diyecekler. Çünkü o kadar uç noktalara geldi ki ülke. Bir görüşü benimsediğin zaman, onun bütün doğruluğunu kabul etmen lazım, hiçbir yanlışı olamaz. O da bana çok mantıklı gelmiyor. Çünkü hiçbir zaman hayatımı öyle yaşamadım. Her şeyin yanlışı var ve bu yanlıklar oturulup konuşulmaz ise çözülebilecek şeyler değil. O yüzden hiçbir siyasi parti üzerinden gitmek istemedim. Çünkü kendi ailemde bile bu siyasi konuda sorunlar yaşıyorum ben. Diyarbakır'a gittim geldim, Sur döneminde Diyarbakır'daydım. Bizimkilere anlatıyorum 'bakın orada başka bir şeyler oluyor, evet televizyonlarda şunlar gösteriliyor şunlar oluyor. Ama bir de gidin orayı dinleyin bakın farklı şeyler oluyor orada.' Bizimkiler 'sen bizim aileden nasıl çıktın, nasıl böyle düşünebilirsin' diyor. Çünkü insanlar çok uç noktalarda artık. Kimseyle oturup konuşamıyorsun. Bir siyasi partiden çıkıp tamamıyla gözü kararmış, gözü hiçbir şey görmeyenlere bu konular hakkında bir şeyler anlatmaya çalışmak boşa kürek çekmek gibi. (RP11'in siyasal katılımı ile ilgili dile getirdiği düşünceleri)

RPİ1 gibi birçok genç daha, siyasi partilerin kişileri tektipleştirdiği ve farklı sesleri duymaya tahammülü olmadığını dile getirmiştir. Gençler en çok da bu sebepten dolayı siyasi partilerin içerisinde yer almaktan çekinmektedirler. Gençlerin diğer bir sebebi ise siyasi partilerin kendilerini sadece seçim zamanı önemsediklerini düşünmeleri:

“Siyasi partiler kendi aralarında bir çıkar ilişkisine girmişler. Bu oydan şu kadar alsam şuraya geçeceğim, şu kadar alsam şuraya geçeceğim. Keşke bunları biraz bıraksalar da insanların sorunlarıyla ilgilenseler. Bu yüzden ben güven duygusu hissetmiyorum onlara karşı (AIS1’in siyasi partilerle ilgili düşünceleri).”

Gençler siyasi partiler tarafından ciddiye alınmak, sadece seçim zamanı oy için hatırlanmamak ve kendileriyle ilgili her karar sürecine dahil edilmeyi istiyor.

Siyasi bir partinin gençlik koluna geçmişte üye olan bir genç kadın ise, zamanla örgütlenmeden soğumasını, parti içerisindeki hiyerarşiye ve kadın-erkek eşitsizliğine bağlıyor:

Benim de siyaseti tanımaya çalıştığım bir dönemdi. Ama benim o sırada da kolejde okuyor olmam belli ön yargılara maruz bırakılmamı sağladı parti içinde. Çünkü sosyalist bir yapılanmanın içinden geldiğimi düşünüyorlardı. Öyle bir ön yargıya maruz kaldım. Onun dışında eril bir düzen olduğunu fark ettim. Aslında ne kadar kadınların da aktif olduğunu falan söyleseler de doğru değildi. Kadınlarda hep önde olamama ve hiyerarşinin içinde altta kalma sorunu yaşıyorduk (UNİ3’ün siyasal katılımı ile ilgili aktardığı düşünceleri).

Son olarak görüşmeler sırasında gençlerin siyasi partilere güven duymamalarının başka bir sebebi ise, siyasi partilerin gençleri anlamaktan uzak olmaları ve gençlerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek somut öneriler üretilmemesi:

Geçenlerde CHP parti programına baktım. Gençlerle ilgili ne var, hangi araştırmalar var diye. 60 sayfalık bir şey yapmışlar. Birkaç maddesini okudum. Şu an aklıma gelmiyor ama pek güven vermedi. Okuduğum zaman ‘bunu bunu yaparız’ demişler geçmişler. Köklü şeyler gibi gelmedi bana. Partilerin parti programlarına bakıyorum, yapılacak şeylere bakıyorum ‘gençlere şunu yapacağız, özgürlük vereceğiz’ falan filan. Hep böyle. Çok somut bir şey olacaktı gibi gözüküyor (TNS6’nın siyasi partilerle ilgili düşünceleri).

9. TOPLUMSAL KONULARA İLĞİ

Anket çalışmasına katılan gençler “Genellikle eylemsiz kalmayı tercih ederim” önermesine yüzde 49,37 oranında katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu oranın yüksek olmasında, gençlerin Toplum Gönüllüleri Vakfı’nda gönüllülük yapmalarının büyük etkisi vardır. Çünkü TOG’un yaklaşımında “gençlerin gönüllü olarak yürüttükleri projeler aracılığıyla toplumsal sorunların çözümüne katkı sağlamalarını teşvik etme ve bu yolla toplumsal hayata katılmalarını artırma” vardır (TOG, 2015; s. 111).

Herhangi bir toplumsal sorun karşısında eyleme geçen gençlerin kendilerini bu sorunları çözmek konusunda ne kadar güçlü hissettikleri de önemli bir konudur. “Bir genç olarak hoşuma gitmeyen toplumsal düzenlemeleri değiştirmek konusunda kendimi güçlü hissederim” önermesine gençler yüzde 41,65 oranında katıldıklarını belirtirken, bu oran kendilerini yalnız hissetmediklerinde, bir grup genç arkadaşlarıyla olduklarında daha da artmaktadır. Gençler “Bir grup genç arkadaşıyla birlikte olduğumuzda karar vericileri etkilemekte kendimi daha güçlü hissederim” önermesine yüzde 57,76 oranında katıldıklarını belirtmişlerdir.

Gençler toplumsal sorunlar karşısında kendilerini önemli bir aktör olarak gördüklerini anket çalışmasında belirtmişlerdir. “Bir genç olarak toplumsal sorunlar konusunda kendimi önemli bir aktör olarak görürüm” önermesine yüzde 56,08 katıldıklarını ifade etmiştir. Tüm bu veriler, gençlerin toplumsal konulara ilgisiz olmadıklarını, aksine karar verme mekanizmalarında gençler için yeterince alan açılırsa, daha aktif olacaklarını göstermektedir.

Elbette ki bu oranın oldukça yüksek olmasının bir sebebinin, çalışmaya katılan gençlerin TOG çatısı altında, yaşadıkları yerlerde çeşitli sosyal sorumluluk projeleri ürettiyor olmalarının payını gözden kaçırmamak gereklidir. Bu projeler aracılığıyla gençler kendilerini daha güçlü ve umutlu hissediyorlar.

Belirtildiği gibi, gençlerin büyük bir oranı toplumsal sorunlar konusunda kendilerini önemli bir aktör olarak görüyor. Özellikle bir grup arkadaşları ile birlikte olduklarında sorunları daha kolay halledebileceklerini düşünüyorlar. Görüşme yapılan Diyarbakırlı bir genç, diğer genç arkadaşları ile birlikte olduğunda neden daha güçlü hissettiğini şu şekilde anlatıyor:

Kesinlikle daha güçlü hissettiriyor. Çünkü siyasi duruş olarak hepimiz aynı düşüncede olmasak bile bir şeyleri değiştirmek için yan yana gelmiş insanlarız biz, gençleriz biz. Bu bir defa beni güçlü kılıyor. Ayrıca şu anki içinde yaşadığımız süreçte yapabileceğimizin en iyisini yaptığımızı düşünüyorum. Çünkü şu an tek başımıza kahraman olamayız. Yani burada polisle karşı karşıya gelmek, çıkışmak ya da eylemlerde ön sırada olmak, hiçbir şeyi değiştirmez. Yani bu süreçte hiçbir şeyi değiştirmez, bizi kahraman yapmaz. Yani şu anda tek kurşunla öldürebilirler bizi ve bu bizi sadece bir istatistikte bir sayı yapar. O yüzden TOG’un verdiği bu alanın çok değerli olduğunu düşünüyorum... TOG’da çok rahatım, kendimi daha güçlü hissediyorum. Çünkü benimle aynı

noktadan bakan insanlarla yan yanayım. TOG dışında her kesimden insanı kucaklayan yer var mıdır, Türkiye’de açıkçası bilmiyorum. Herkesin düşüncelerini özgürce söyleyebildiği, hareket edebildiği, başkasının özgürlük alanını kısıtlamadan, bir yer var mıdır bilmiyorum (RAD4’ün siyasi katılımı ilgili aktardığı düşünceleri).

Gençlerin kendilerini güçlü hissetmelerini sağlayan en büyük etkenlerden bir tanesi de kendilerini yalnız hissetmemeleri. TOG içerisinde gerçekleştirdikleri projeleri ekip olarak yapmaları ve birbirlerini desteklemeleri güçlü hissetme duygularını pekiştiriyor:

Var olan sorunları değiştirmek konusunda güçlü hissediyorum. Yani eksik görülen kısımları burada (TOG’da) kapatmaya çalışıyoruz ama içinde bulunduğumuz durumda Türkiye’de bunu yapmak zor yani. Ortak yol bulunursa olur. Başka şekilde, örneğin ben tek başıma yapamam yani. Yapmak istesem de çevremdekiler benim gibi düşünmeyecek ve destek vermeyecekleri için yapamam. TOG’da ise kendimi daha güçlü hissediyorum. Birlikten kuvvet doğar yani (FVD1’İN aktardığı düşünceleri).

Güçlü hissetmek bazen de güven duygusu ile eşleştiriliyor. Görüşme yapılan gençlerden birisi TOG’da yalnız olmadığını görmesinin kendisini güvende hissettirdiğini şu şekilde dile getiriyor:

Çevremde benim gibi düşünen insanların var olduğunu görünce, bu beni güçlü hissettiriyor. Çünkü sırtımı verip birlikte bir şey yapabileceğim birileri var bu alanda. Yalnız kalmayacağımı düşündüğüm için kendini güvende hissedebiliyorum (İNM1’in aktardığı düşünceleri).

Gençlerin kendilerine güven duymaları ise toplumsal konular söz konusu olduğunda daha aktif davranmalarını sağlıyor. Gençlerin herhangi bir toplumsal düzenlemeyi değiştirebilecek güçte olmasının kendilerini önemli bir aktör olarak görmelerini sağlayacağını, bir genç şu şekilde ifade ediyor:

Toplumsal düzenlemeleri değiştirmek konusunda kendimi güçlü hissediyorum. Çünkü belli bir alanım var bunu gerçekleştirebilecek. Bu alan TOG olabilir. Gençlik meclisleri olabilir. Kendi başıma da sesimi duyurabilirim. Çünkü kendime güveniyorum. Bunu sağlayan TOG aslında. TOG bu güveni bana verdi. Bu güveni bana sağladı. TOG sayesinde belki bu kadar rahat konuşabiliyorum. Bu kadar kolay dile getirebiliyorum (EUİ3’ün aktardığı düşünceleri).

Yaptığımız derinlemesine görüşmelerde, gençlerin TOG’da gönüllülük yapımlarıyla toplumsal konulara olan ilgilerinin özellikle “ötekiler” söz konusu olduğunda arttığını gözlemlediğimizi söyleyebiliriz. Gençlerin, vakıfta gönüllülük yapmak ve LGBTİ, kadın, çocuk, azınlık hakları ile ilgili eğitimlere katıldıkça, bu konularla ilgili kampanya ve farkındalık yaratma eylemleri düzenlediği görülmektedir. Böylelikle ön yargılarının kırıldığını belirtmektedirler. Özellikle sosyal medya paylaşımları da bu alanlarda yoğunlaşmaktadır.

9.1 İnternet Kullanımı

2015 TÜİK verilerine göre Türkiye’de her dört gençten üçü internet kullanıcısı. Genç kadınlarda internet kullanım oranı 2015 yılında %68,9 iken, genç erkeklerde bu oran %85,1’dir (TÜİK, Mayıs 2016). Facebook kullanımında ise Türkiye dünya üçüncüsü.

İnternet kullanımı bu kadar yaygın iken, gençlerin sosyal medya araçlarını, toplumsal ileti/mesaj iletmek için ne kadar kullandıkları sorusu gündeme geliyor. TOG’lu gençlerin toplumsal konularda ileti/mesaj yazma oranları

Türkiye ortalamalarının oldukça üstünde. KONDA (2014) araştırmasına göre gençlerin %20'si sosyal medyada toplumsal ileti/mesaj içeren paylaşımlar yaptığını belirtirken (s. 57), 2015 TOG Gönüllü Profili araştırmasında bu oran %59,8 olarak görünmekte (s. 86). 2017 yılında ise bu oranın %46,5'e düştüğünü ama hala Türkiye ortalamasının üstünde olduğunu görüyoruz.

Bu düşüşün, özellikle Gezi olaylarından sonra, sosyal medya paylaşımlarından dolayı tutuklanmaların artmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. İçişleri Bakanlığı'nın Aralık 2016'da yaptığı açıklamaya göre, son 6 ayda 3 bin 710 sosyal medya kullanıcılarına yönelik adli işlem yapılmış, bunlardan 1656'sı tutuklanmıştır (*Hürriyet*, Mayıs, 2017).

Görüşmeler sırasında bir genç de tutuklanmalardan korktuğu için sosyal medyayı artık aktif olarak kullanmadığını şu şekilde dile getiriyor:

Buraya, İstanbul Üniversitesi'nden geçiş yaptım. İstanbul Üniversitesi'nde yaptığım Facebook paylaşımından dolayı 21 gün cezaevinde kaldım. İstanbul Üniversitesi'nde iki yıl okuyup buraya geçiş yaptım. O süreçten çıktıktan sonra, buraya (İzmir) geldiğimden beri artık sosyal medyayı öyle politik bir şey için kullanamıyorum. Çünkü o süreçte ailem bu durumdan çok etkilenmişti. Benim de üniversitede üçüncü yılım olmasına rağmen hâlâ birinci sınıftayım. Okulu bitirmek zorundayım. Bu sebeple şu an aktif olarak siyasi amaçlarla kullanamıyorum sosyal medyayı (BRİ2'nin siyasal katılımı aktardığı düşünceler).

Diğer taraftan TOG içerisindeki gençler, sosyal medya üzerinden online bir imza kampanyası organize ettiler. Ocak 2017 tarihinde **“Genç” Tanımı Değişsin** başlığıyla başlatılan kampanya TDK'nın “genç” tanımını değiştirmeyi hedefliyor. Gençler kampanya metninde şöyle söylüyor: “Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlüğü'nde, ‘genç’ tanımı içerisinde yer alan özellikle *‘Zihin bakımından yeterince gelişmemiş’* cümlesi ve diğer ifadeler gençlerin heyecanını, inancını, sorumluluk üstlenme ve değişim yaratma potansiyellerini ifade etmekten oldukça uzak.” Bu sebeple kampanya, gençlerin kendini doğrudan ilgilendiren konularla ilgili inisiyatif almasıyla ilgili çok önemli bir yerde duruyor. #GençtirDeğiştirir hashtagi ile yola çıkan kampanya 1383 kişiye ulaştı (Change.org, 2017).

İnternet, gençler arasında yaygın bir şekilde kullanılmasına ve yaşamlarında vazgeçilmez bir yerde durmasına rağmen, gözlemlerimiz, internet üzerinden yapılan aktivizm ya da paylaşımlarda temkinli olduğunu yönündedir.

Araştırmamız kapsamında gençlerin toplumsal sorunlarla ilgili olarak yürüyüşe katılmak, sosyal medyada paylaşımında bulunmak, bağış kampanyasına destek vermek gibi eylemlere ne derece katıldıklarına dair bir grup soru yöneltilmiştir.

9.2 Toplu Yürüyüş, Gösteri ve Protestoya Katılım

KONDA'nın (2014) araştırmasına göre Türkiye'deki gençler içinde son üç ay içinde herhangi bir toplu yürüyüşe, protestoya katılanların oranı yüzde 10'dur. Gençlerin sivil toplum kuruluşu üyesi olmaları; toplu yürüyüş, gösteri veya protestoya katılma olasılıklarını yüzde 7'den yüzde 23'e, yani üç katına çıkartmaktadır (s. 58).

TOG Profil Araştırması'nda (2015), bu oran yüzde 33,9 olarak görülürken (s. 86), bizim araştırmamız bu oranın yüzde 31,9'a gerilediği görülüyor. Buradaki düşüşte, yine son iki yıl içerisindeki gergin siyasi ortamın, artan şiddet olaylarının, 15 Temmuz darbe girişiminin ve OHAL dolayısıyla toplu yürüyüş, protesto ve eylemlerin yasaklanmasının payının olduğunu düşünüyoruz.

Gençler derinlemesine görüşmelerde, genellikle, sokağa çıkıp protesto etmenin diğer birçok siyasal katılım aracından daha önemli olduğunu belirtti. Onlar için protesto/yürüyüş ve eylemlere katılmak “birliktelik, güç ve örgütlenme” anlamına geliyor. Yalnız olmadıklarını hissettiriyor. “Genellikle hangi konular söz konusu olduğunda sokağa çıkarırsınız” diye sorduğumuzda, en öncelikli konularının hak mücadelesi olduğunu belirttiler. Dikkat ettikleri diğer bir konu ise katıldıkları eylemlerin siyasi partiler tarafından organize edilmemiş olması.

Katıldığım eylemler: LGBTİ hakları, insan hakları ya da hayvan hakları ile ilgili olabilir. Öyle eylemlere katılıyorum ama direkt parti eylemlerine katılmıyorum (UTS5’in siyasal katılımı ile ilgili aktardığı düşünceleri).

Görüşme yapılan diğer bir genç ise kendisini, çevresindeki ya da toplumu ilgilendiren herhangi bir konunun onu sokağa çıkarabileceğini, geçmişte de çıkardığını belirtiyor. Ancak, son zamanlarda yapılan eylemlere karşı polisin aşırı güç kullanması, baskı ve korku politikalarının; protesto/eylem ya da yürüyüşlere katılmaktan kendisini alıkoyduğunu belirtiyor.

Beni şu an herhangi bir şey sokağa çıkarabilir. Benim hayatım için, çevremdeki insanların ya da toplum için faydalı olabileceğini düşündüğüm her şey için sokağa çıkabilirim. Ama dediğim gibi korku politikaları... En basitinden sokağa çıkıyorsun, yürüyüşe çıkıyorsun, beş tane gösterici varsa, o beş tane göstericinin karşısında yüz tane polis var. Böyle olmaması gerekiyor. Önceden koşulsuz şartsız yapıyordum. Yüz tane polis var, beş tane gösterici var diye düşünmeyip, gösteri yürüyüş haklı ise onun içine girebiliyordum. Yaşadığım olaylardan dolayı artık kendimi geri tutuyorum (BR12’nin siyasal katılımı ile ilgili aktardığı düşünceleri).

Anket çalışmasında sorulan siyasal katılım davranış alışkanlıkları sıralamasında en düşük oran, protesto/eylem ve gösterilere katılım olmaktadır. Gençler, protesto/eylem ve gösterilere katılmanın, kendilerini güçlü hissetmelerini sağlayan, hak mücadelesi veren gruplarla dayanışabildiklerini hissettikleri bir alan olarak görmelerine rağmen, oranın diğer katılım araçlarına göre düşük olması, göstericilere uygulanan şiddet ile doğrudan alakalıdır.

9.3 İnternette Toplumsal bir Sorun ile İlgili Mesaj İletme

Araştırmamız kapsamında gençlere yöneltilen “Son bir hafta içinde internette toplumsal bir sorun ile ilgili bir mesaj/ileti yazdınız mı?” sorusuna yanıt veren gençlerin yüzde 46,52’si, son bir hafta içinde internette siyasal içerikli bir mesaj paylaştığını belirtirken, yüzde 53,48’i böyle bir faaliyette bulunmadığını belirtmiştir.

Bu oranları KONDA (2014) araştırmasıyla kıyasladığımızda, gençlik çalışmasına katılmış gençlerin internette toplumsal içerikli mesaj/ileti yazma oranlarının Türkiye ortalamasının epey üstünde olduğu görülmektedir. KONDA (2014) araştırması verilerine göre, gençlerin yüzde 20’si ise son bir hafta içinde internette toplumsal bir sorunla ilgili mesaj yazmış (s. 58). Diğer taraftan TOG Profil araştırması (2015) ile bizim araştırmamızın verilerini kıyasladığımızda bir düşüş yaşanmıştır. TOG (2015) araştırması verilerine göre gençlerin yüzde 59,8’i, son bir hafta içinde internette toplumsal bir sorunla ilgili mesaj yazmıştır (s. 86).

9.4 Bağış Kampanyasına Destek

Gençlere anket çalışması kapsamında yöneltilen bir diğer soru ise bağış kampanyalarına katılıp katılmadıklarıyla ilgilidir. “Şimdiye kadar hiç televizyonda, internette, sosyal medyada yayımlanan bağış kampanyaları için cep telefonuyla bağış amaçlı kısa mesaj attınız mı?” sorusunu, gençlerin yüzde 39,55’i “evet” diye cevaplarırken, yüzde 60,45’i “hayır” cevabını vermiştir.

Oranları KONDA (2014) araştırmasıyla kıyasladığımızda, yine, gençlik çalışmasına katılmış gençlerin katılım oranlarının Türkiye ortalamasının üstünde (gençlerin 28,1'i "evet", yüzde 71,9'u "hayır" cevabını vermiştir) olduğunu görsek de (s. 57), TOG (2015) araştırmasıyla kıyasladığımızda oranlardaki düşüş dikkat çekicidir. TOG Gönüllü Profili Araştırması'nda (2015), gençlerin yüzde 53'ü "evet", yüzde 47 de "hayır" cevabını vermiştir (s. 86).

9.5 Herhangi bir Sorunla İlgili bir Devlet Kurumuna Şikâyet İletmek

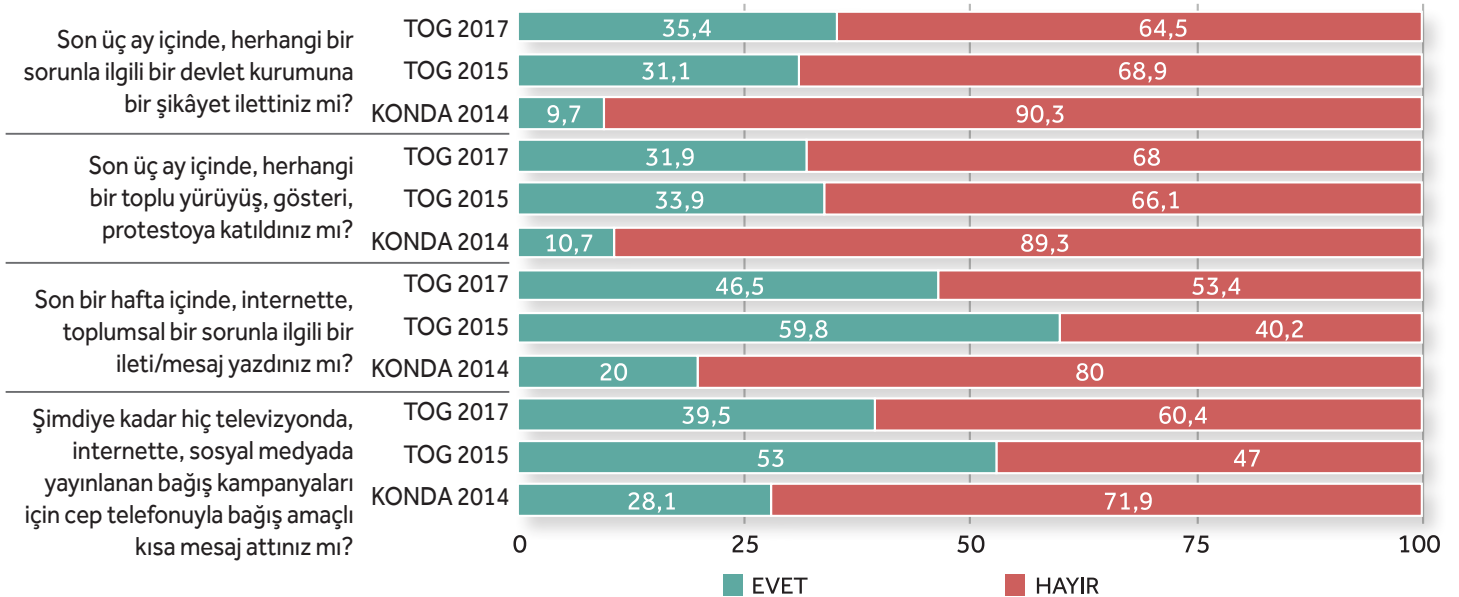
KONDA (2014) araştırmasının verilerine göre her on gençten biri, bir sorunla ilgili bir devlet kurumuna şikâyet iletiyor. Yaş ilerledikçe şikâyette bulunanların sayısı artıyor. Gelir düzeyi biraz daha yüksek olanlar biraz daha fazla şikâyette bulunuyor. Öğrencilerin arasında, en fazla şikâyette bulunanlar üniversite öğrencileri. En çok, siyasi parti üyesi veya gönüllüsü olanlar bir devlet kurumuna şikâyette bulunmakta (yüzde 25). STK üyeliği de yürüyüş ve internet aktivizmi gibi, devlet kurumlarına şikâyet iletme oranını artırıyor. Bir STK'ya üye olmayanların yüzde 7'si, olanların ise yüzde 16'sı şikâyet iletmede (s. 59).

TOG Profil Araştırması (2015) sonuçlarına göre gençlerin yüzde 31,1'i şikâyet iletmiş (s. 86). 2017 yılı araştırma sonuçlarına baktığımızda ise bu oranın yüzde 35,4'e yükselerek önceki yıllara göre biraz daha arttığı görülüyor.

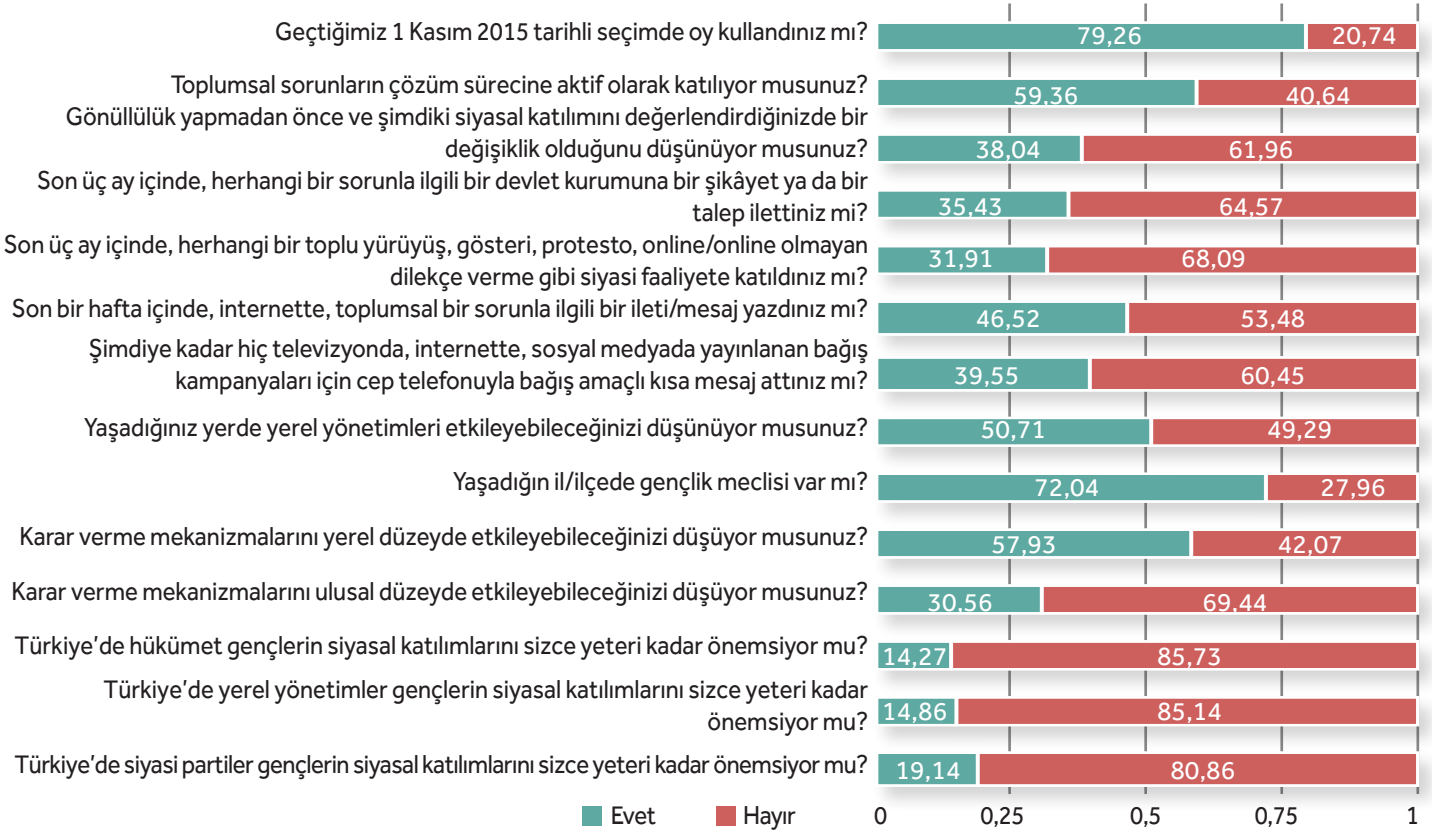
Derinlemesine görüşmeler sırasında, özellikle 2016'nın son aylarında, doğu illerindeki belediyelere kayyum atanmasının gençlerin yerel yönetimlerle olan ilişkilerini zayıflatmış olduğunu gözlemledik. Öncesinde herhangi bir şey talep etmek için belediyeye giden gençler, artık gitmeyi pek fazla tercih etmediklerini belirtti.

Diğer taraftan gençlerin üniversite öğrenimi için şehir değiştirdiğinde, şu an yaşadıkları şehri, en çok yaşadıkları şehir kadar benimsemediklerini gözlemledik. Yani "dilekçe verdim" diyen gençler, genellikle şu an yaşadığı şehirdeki devlet kurumlarına bir şikâyet iletmiyor, daha çok kendilerini ait hissettikleri, çoğunlukla ailelerinin de ikamet ettiği şehirlerdeki devlet kurumlarına taleplerini iletiyorlar.

Grafik 17: Toplumsal Katılım ile İlgili Sorular (%)

Grafik 18: Siyasal Katılım İle İlgili Sorular (%)

9.6 Karar Verme Mekanizmalarına Katılım

Gençlerin toplumsal karar alma süreçlerine hangi ölçülerde katılabildiklerini öğrenmek amacıyla hem anket çalışmasında hem de derinlemesine görüşmelerde sorular yöneltilmiştir. Verdikleri cevapları dikkate almak, yerel ve ulusal düzeylerde gençlerin daha çok dahil olmalarını sağlayan mekanizmaların geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Böylelikle kamusal yaşamla ilgili kararlara dahil olma ve bu kararları etkileme süreçlerinde, gençlerin yaşadıkları sorunlar daha iyi anlaşılabilir ve gençlerin daha adil ve eşitlikçi bir biçimde karar alma süreçlerine katılması mümkün olacaktır.

Bu çalışma kapsamında, katılımın sadece oy kullanmakla sınırlandırılmadığı daha önce belirtilmişti. Katılımın kapsamı, gençlerin yaşamlarını etkileyen veya sadece onlar için önemli olan karar ve eylemler üzerinde etkili olabilmelerini içermelidir.

Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımına İlişkin Yeniden Düzenlenmiş Avrupa Şartı da gençlik katılımını bu şekilde yorumlamaktadır:

“Herhangi bir toplumun demokratik yaşamına katılım, çok önemli olmasına rağmen, oy vermenin veya seçimlerde aday olmanın da ötesinde bir olgudur. Katılım ve aktif yurttaşlık, kararlara katılmak ve bunları etkilemek için

hakka, imkana, alana, fırsatlara ve gerektiğinde desteğe sahip olmak ve daha iyi bir toplum yaratmaya yönelik faaliyetlere ve eylemlere dahil olmaktır” (Avrupa Konseyi, 2003).

Gençlerle yaptığımız derinlemesine görüşmeler sırasında, gençler kendilerini ilgilendiren konularda kendilerinin karar verme hakkına sahip olması gerektiğini sıklıkla dile getirmişlerdir. Ancak gençlerin yerel ve ulusal karar verme mekanizmalarına erişmek için ne kadar alan ve fırsata sahip oldukları tartışmalıdır. Görüşmelerde, yetişkinlerin kararları almak konusunda gençlere alan açmaması gençler tarafından eleştirilmiş, gençler için en iyi olanın gençler tarafından bilinebileceği dile getirilmiştir. Gençler, yetişkinlerin kendi yaşamlarına müdahale etmesini istememektedir. Gençlerin istediği, toplumsal yaşamda aktif birer aktör olarak görülmeleri; potansiyellerinin ve yeteneklerinin göz ardı edilmemesidir. Bu sebeple, gençlerin toplumsal yaşamda daha aktif olabilmeleri için sosyal ve ekonomik şartlarının iyileştirilmesi gerektiği gözden kaçırılmamalıdır. Örneğin devlet burslarından yararlanan genç sayısının oldukça az olması, gençlerin barınma ihtiyaçlarını ailelerinin desteği olmadan karşılayamıyor olmaları, gençlik meclislerinin içince kapanık olması gibi sebepler, gençlerin alanlarını kısıtlamakta ve kendilerini ifade etmelerini engellemektedir.

Diyarbakırlı bir genç, Türkiye’de gençlerin karar verme mekanizmalarına katılımlarını artırmak için nelerin değişmesi gerektiğini şu şekilde ifade ediyor:

Gençleri bir birey olarak kabul etmeleri gerekiyor. Gençlere söz hakkı vermeleri gerekiyor. Yani gençlerin var olmadığı bir ortamda gençler hakkında kararlar veriliyor. Asıl yanlış olan bu. Beni benden başkası bilemez. Ben kendimi en doğru şekilde ifade edebilirim. Benim de var olmam gerekiyor o ortamda bence. Yani gençleri bir birey olarak kabul edip, gençlerin sorunlarını gençlerden dinlemek gerekiyor. Ancak bu şekilde sorunu bire bir muhatabından dinlemek ve onunla çözüm arayışlarına gitmektir bence sorunu ortadan kaldıracak şey de. Ama Türkiye’de başkalarının istekleri empati kurularak anlaşılmaya çalışılıyor. ‘Gençler de bunu ister’ diye çözüm aranıyor. Ama ‘acaba gençler ne ister’ diye gençlere hiç sorulmuyor (RAD4’ün siyasal katılımı ilgili düşünceleri).

Karar verme mekanizmalarına gençlerin ne ölçüde katılabildiklerini derinlemesine anlayabilmek için yerel ve ulusal mekanizmalara katılımı ayrı ayrı ele almak gerekmektedir.

9.6.1 Yerel Düzeyde Karar Verme Mekanizmalarına Katılım

Avrupa Konseyi’nde yerel düzeyde gençlik katılımı, “gençlerin yerel düzeyde günlük yaşama dahil edilme, görev ve sorumluluklar üstlenme ve aynı zamanda yaşam süreçlerini demokratik bir biçimde etkileme hakkı” olarak tanımlanmaktadır (Boukoba, 1998; s. 10). Tanımda da belirtildiği gibi katılım bir haktır ve gençlerin de bu hakkı kullanabilmesi için gerekli tüm şartları sağlamak yerel yönetimlerin, ilgili kurum ve kuruluşların sorumluluğundadır.

Gençler, “Karar verme mekanizmalarını yerel düzeyde etkileyebileceğinizi düşünüyor musunuz?” şeklindeki anket sorusuna yüzde 57,93 oranında “evet” cevabını vermişlerdir. Yaptığımız derinlemesine görüşmelerde gençler toplumda olumlu bir değişimi en kolay şekilde yerel düzeyde yarattıklarını ya da yaratabileceklerini belirtmişlerdir. Bu değişime de hayata geçirdikleri sosyal sorumluluk projeleriyle katkıda bulunuyorlar. Samsunlu bir genç; milletvekillerine, hükümete ulaşmanın zor olduğunu bu sebeple de karar verme mekanizmalarına en kolay yerel mekanizmalarla ulaşabildiğini ifade etti. Samsun’da gönüllülük yaptığı İğne Deliği Gençlik Merkezi ise gençlerin belediyeyle iletişim kurmasını sağlayan en önemli araç:

Ben yerelde karar verme mekanizmalarına katıldığımı düşünüyorum. Çünkü gençlik merkezi var. Sorun odaklı çalışıyoruz, projelerde. Gençlik merkezinde biz bir karar verme mekanizması içerisindeyiz. Söz hakkının bizde olduğunu düşünüyorum, bir şeyleri şekillendirmek bizim elimizde (AIS1'in siyasal katılımı ile ilgili düşünceleri).

Gençler, belediyeye gittikleri zaman muhatap olarak alınmaktan epey memnunlar. Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın Samsun Atakum'daki İğne Deliği Gençlik Merkezi'nin Atakum Belediyesi'yle iş birliğinin olması, gençlerin yerel yönetimdeki kararlara daha kolay katılmasını sağlıyor. Gençler, Belediye Başkanı'nın gençleri dinlediğini ve gençlere değer verdiğini düşünüyor. Seslerini duyurabilmek ve görüşlerinin ciddiye alınması, gençlerin yerel yönetimlere karşı güvenini de artırmakta.

Yerel düzeyde alınan kararlar, gençlerin yaşamları üzerinde bir etki oluşturuyorsa, ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için gençlerin sesini duyurma ve sonucu şekillendirme fırsatı olmalıdır. Bu nedenle, gençler bir karar alma sürecine katılırlarsa, ihtiyaçlarının karşılanması olasılığı daha yüksektir. İstanbul'da görüşme yaptığımız bir genç, geçmişteki tecrübesini şu şekilde ifade ediyor:

Manisa'da 251 bin öğrenci varmış. Her ilçe kendi meclislerini kurdu. Ben Salihli'de meclisteydim. Okullarda anketler yapıldı; 'gençlerin ihtiyaçları neler diye, ne yapalım' diye, antik tiyatro, planetaryum, spor salonu... Anketlerle gençlerin katılımı sağlandı. Bizim Salihli'de anket sonucundan planetaryum çıkmıştı ve biz de gidip planetaryum yapmıştık. Onun için gidip kaynak topladık. Kitaplar sattık, bir şeyler yaptık. Kaynağımızı topladık ve Salihli'de planetaryum açtık. Mesela bu, gençlerin katılımını arttıran bir şey çünkü gençler bir şeyi istiyor, harekete geçiyor ve o istedikleri şey oluyor (RP1'in siyasal katılımı ile ilgili düşünceleri).

Ancak, karar verme mekanizmalarını etkilemek ve dahil olmak oldukça zor. Türkiye'de ve birçok yerde güç ve yönetim yetişkinlerin elinde. Gençler, karar alma süreçlerine sadece sınırlı bir ölçüde dahil olabiliyor. Görüşme yapılan bir genç bu konu hakkında görüşlerini şu şekilde ifade ediyor:

Bir gencin yerel yönetimlere dahil olması, karar verme mekanizmalarını etkilemesi hiç de kolay değil Türkiye'de. Çünkü 'dünkü çocuk ne anlar bu işten, dünkü çocuk nasıl bizi yönetecek, olur mu öyle şey, daha ne yapacağını bilmiyor' gibi düşünceler mevcut (ŞAM1'in siyasal katılımı ile ilgili düşünceleri).

Gençlerin kendilerini ilgilendiren yerel sorunların çözümüne davet edilmesi, yeni bir bakış açısının veya bilinmedik fikirlerin ortaya çıkmasını sağlayabilir. Belediyeler bünyesinde kurulan gençlik meclisleri tam da bu noktada gençlerin ihtiyaç duyduğu alanı yaratabilecek bir araçtır. İzmir'de görüşme yapılan bir genç, gençlik meclislerinin önemini şu şekilde vurguluyor:

Gençlik meclisleri gençlerin sesini duyuruyor. Gençlerin isteklerini ve ihtiyaçlarını karar verme mekanizmalarına iletmek konusunda köprü işlevi görüyor (ER1'in siyasal katılımı ile ilgili düşünceleri).

Yaptığımız derinlemesine görüşmeler sırasında ortaya çıkan bir diğer konu ise gençlerin gençlik meclislerinden haberdar olsalar dahi (haberdar olanların oranı yüzde 72,04) ya katılmak istemediği ya da katılsalar bile aktif olmadan bıraktığı şeklindeydi. Bunun en büyük sebebi ise gençlik meclislerinin tarafsız olmadığını, belirli bir partinin güdümünde kaldığına inanmaları.

Gençlik meclislerine katıldım. Ama çok siyasete giriyorlar. Hiç gençlik meclisi gibi değil. Gençlerin bir şey yaptığı, gençlerin problemlerinin konuşulduğu, gençlerle ilgili bir şeyler yapan yerler olsaydı katılmaya devam ederdim. Ama öyle görmüyorum. Gayet partizanlık yapıyorlar (RP1'in siyasal katılımı ile ilgili düşünceleri).

Yerel yönetimlere dahil olma konusunda istedikleri alanı bulamayan gençler ise TOG'da yaptıkları projelerle yerellerine katkı sağlamaya çalışıyor. Diyarbakırlı bir genç, düşüncelerini şu şekilde ifade ediyor: *Yapmak istediğim bir çok şeyi burada (TOG'da) yapabiliyorum. Yerelde birçok sorunu yaptığımız projelerle tabii ki yok edemeyiz. Ama bunun için çabalyoruz* (NAD3'ün siyasal katılımı ile ilgili düşünceleri).

9.6.2 Ulusal Düzeyde Karar Verme Mekanizmalarına Katılım

Gençler “Karar verme mekanizmalarını ulusal düzeyde etkileyebileceğinizi düşünüyor musunuz?” sorusuna yüzde 60,44 oranında “hayır” cevabını vermişlerdir. Bu oranın yerel yönetimleri etkileme oranıyla kıyasladığımızda daha yüksek olduğunu görmekteyiz.

Yapılan derinlemesine görüşmelerde, gençlerin ulusal düzeyde karar verme mekanizmalarını etkileyebileceklerini çok fazla düşünmeme sebeplerinin siyasal parti üyesi olmama sebepleriyle benzer olduğu tespit edilmiştir. Farklı görüşlerde olanların fikirlerinin önemsenmeyecek olduğunun düşünülmesi; mecliste genç milletvekili sayısının az olması ve gençlere güvenilmemesi, gençler tarafından dile getirilen en önemli sorunlardan. Hükümetin gençlerin katılımını önemsemediğini dile getiren bir genç, düşüncelerini şu şekilde ifade ediyor:

Bence önemsemiyor. Çünkü siyasi iktidarların istediği bir şey var. O da kendi insanlarını dizayn etmek. Kendi gencini dizayn etmek. Kendi politikasını insanlara dayatmak ve o politikayla insanların hayatlarını sürdürmesini istemek. O yüzden sadece genç değil, bence hiçbir kesime tam olarak söz hakkı verilmiyor (RAD4'ün siyasal katılımı ile ilgili düşünceleri).

Gençlerin kendilerini toplumdaki diğer bireyler kadar eşit ve önemli hissedebilmelerini sağlayabilmenin yolu, hem ulusal hem de yerel karar verme mekanizmalara katılımın önündeki engelleri kaldırmaktır. Böylelikle gençler, kendi ihtiyaç ve sorunlarını direkt olarak gündeme getirebilecektir. Bu da yaşadıkları topluma aidiyetlerini büyük ölçüde arttıracaktır.

9.7 STK'lara Üyelik

Türkiye geneline baktığımız zaman, toplam dernek sayısının 281.181 olduğunu görmekteyiz¹ (Dernekler d.başk., 2017). 2013 yılı verilerine göre gençlik temalı dernek sayısının 785, öğrenci temalı dernek sayısının 340 olduğunu görüyoruz.² 2012 yılı rakamlarına göre gençlik ve öğrenci temalı derneklerin toplam dernek sayısına oranı ise 1,2'dir (Şebeke infografik, 2012)³.

---

1. Ancak fesih edilen 170.779 derneğin çıkarılmasından sonra faal dernek sayısı 110.402'dir.

2. Diğer taraftan, resmi devlet istatistiği olmamakla beraber, Gençlik Alanı Haritası isimli, Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG) ve Gençlik Servisleri Merkezi Derneği (GSM) ortaklığında yürütülen “Senin Hakkın, Gençlik Hakkı!” Projesi kapsamında, AB Türkiye Delegasyon Sivil Düşün Ağlar ve Platformlar Hibe Programı mali desteğiyle sürdürülen online veri tabanı, Türkiye’de gençlik alanında faaliyet gösteren kuruluşların bilgisini barındırır. Gençlik Alanı Haritası, Türkiye’deki gençlik kuruluşlarının şehir, kuruluş türü, faaliyet konusu, faaliyet biçimi ve yönetimde gençlerin temsiliyet oranı gibi kriterlere göre sınıflandırıldığı kapsamlı bir online veri tabanı ve bilgi kaynağıdır (2017, Genclikalaniharitasi.org).

3. 2013 yılından sonraki yıllarda, Dernekler Dairesi Başkanlığı resmi sitesinde faaliyet alanlarına göre yapılan sınıflandırma içerisinde ‘gençlik’ teması yer almadığından sayılar güncellenememiştir.

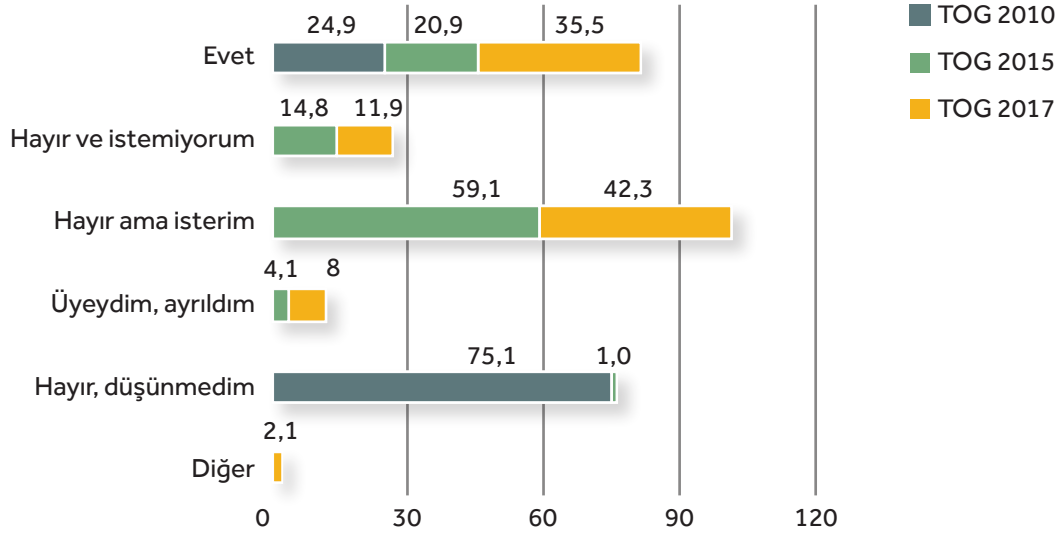
KONDA (2014) araştırmasına göre gençlerin yalnızca yüzde 27'si bir sivil toplum örgütüne üye. Bu gençlerin, yüzde 44'ü aynı zamanda bir üniversite kulübü veya öğrenci topluluğuna, yüzde 8,9'u bir meslek odasına üye. Üye olunan platform, oda ya da kulüplerin niteliklerine bakıldığında ise yarıdan fazlasının dayanışma temelli örgütlenmeler olduğu görülmekte (s. 90).

Araştırmamız kapsamında yaptığımız derinlemesine görüşmelerde de gençlerin hak temelli örgütlenmelerden uzak durduğunu görmekteyiz. Bunun en büyük sebebinin ise ailelerin siyasi nedenlerden kaynaklanan kaygıları olduğunu belirtebiliriz. Diyarbakırlı bir genç, ailesi ile yaşadıklarını şu şekilde ifade ediyor:

Kapatılan vakıflar mesela. Türkiye'de birçok vakıf kapatıldı. Korkuyorlar yani benim annem babam da çok korkuyor, mesela bu vakıfa (TOG) gelmemden. Ben hep onları davet ediyorum. Annem bir kere geldi kapalıydı burası. Babam geldiğinde de getirmeyi düşünüyorum buraya gelip görsün yani siyasi bir bağlantısı olmadığını görsün diye. Yani siyasi olsa ben kendim katılmam. Bu durumda, bu halde hiçbir şey katılmam ben. (FVD1'in siyasal katılımı ile ilgili aktardığı düşünceleri).

Anket çalışmasına katılan gençlerin yüzde 35,5'i, TOG'dan başka bir sivil toplum kuruluşuna daha üye olduğunu belirtmiştir. Üye olmayanlar, yüzde 42,3 oranla başka bir sivil toplum kuruluşuna daha üye olmak istediğini, yüzde 11,9 oranıyla da istemediğini belirtiyor.

Grafik 19: TOG'dan başka bir STK'ya üyelik (%)

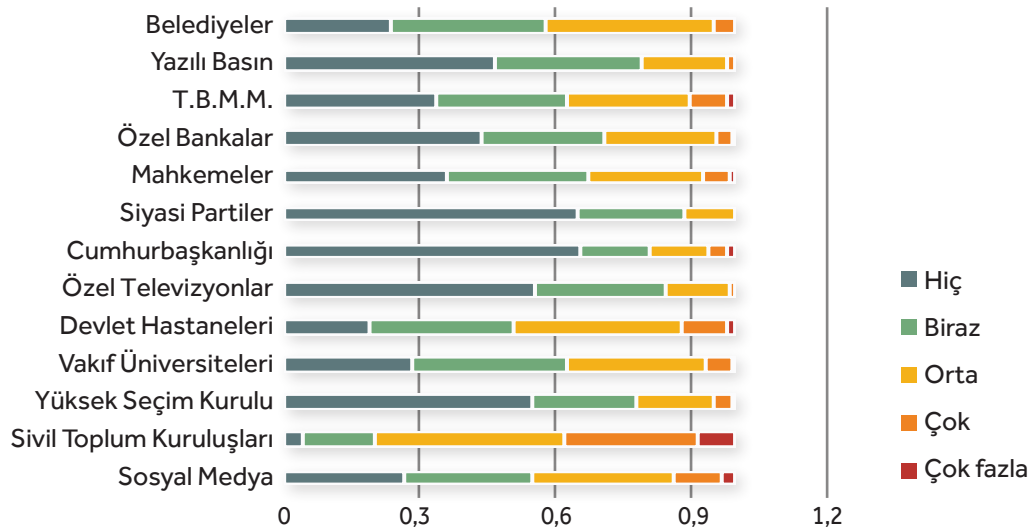

KONDA'nın (2014) araştırmasına göre Türkiye örneğinde gençlerin yüzde 27'si bir STK'ya veya üniversite kulübüne üye (s. 90). Bizim araştırmamıza katılan gençlerin, hali hazırda TOG'da gönüllü olması dikkate alındığında, TOG'a katılmanın diğer sivil toplum kuruluşlarına da katılma yönünde bir motivasyon oluşturduğu ve gençlerin siyasal katılımlarını artırdığı söylenebilir.

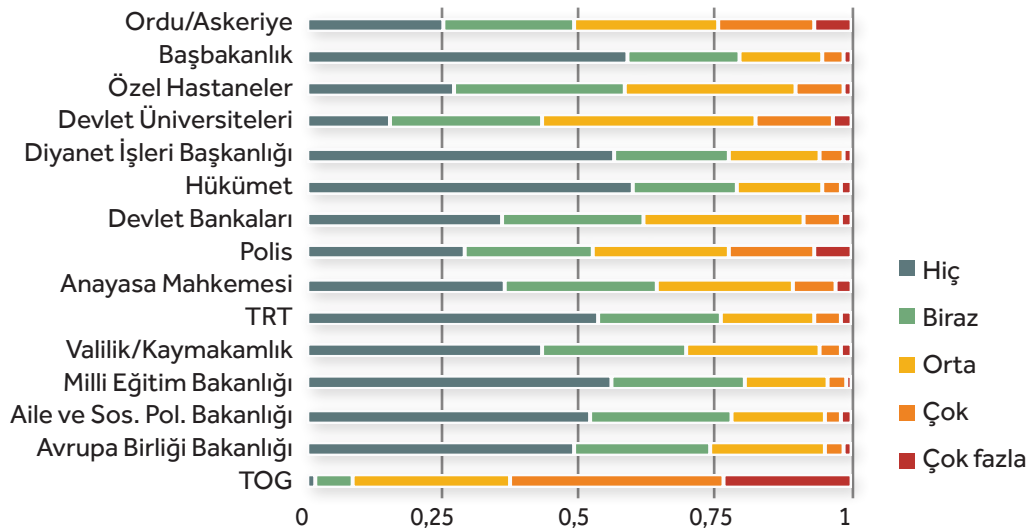
9.8 Kurumlara Güven

Gençlerin “kurumlara güven duyma düzeyi” ile “bu kurumları değiştirmeye etki edebilme düzeyi” verilerine baktığımızda, gençler hem kamu hem de özel kurumlara düşük seviyede güven duymaktadırlar. Ayrıca gençlerin bu kurumları değiştirmek konusunda inançları oldukça düşüktür. Bu düşünce, gençlerin siyasetle ilgilenseler bile bir şeyi değiştirmek konusunda ümitlerinin olmamasına çok benzemektedir. Bu sebeple politik olarak uzak durmayı tercih etmektedirler.

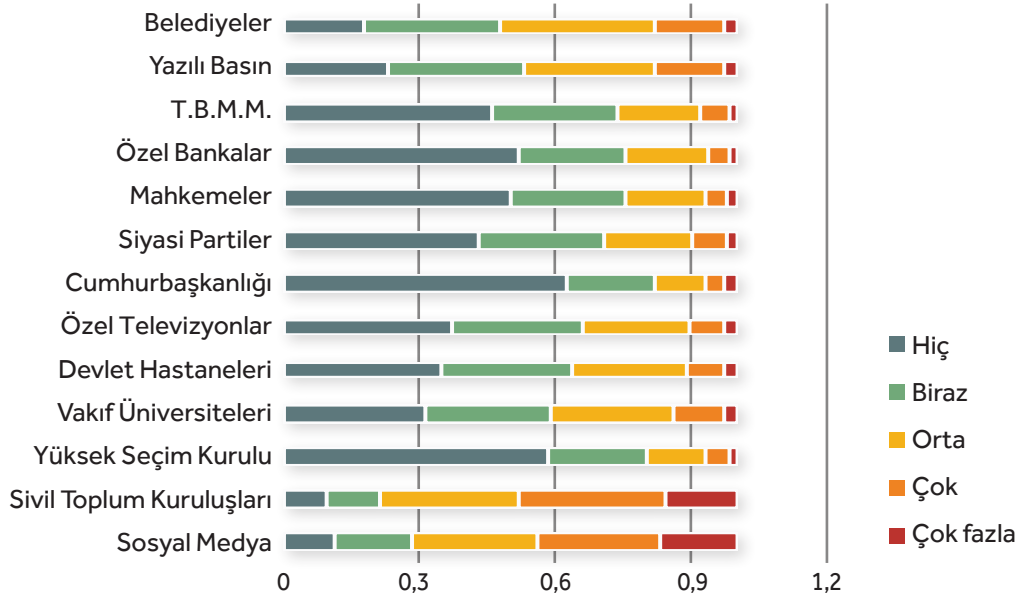
Grafik 20: Devlet Kurumlarına Güven I (%)

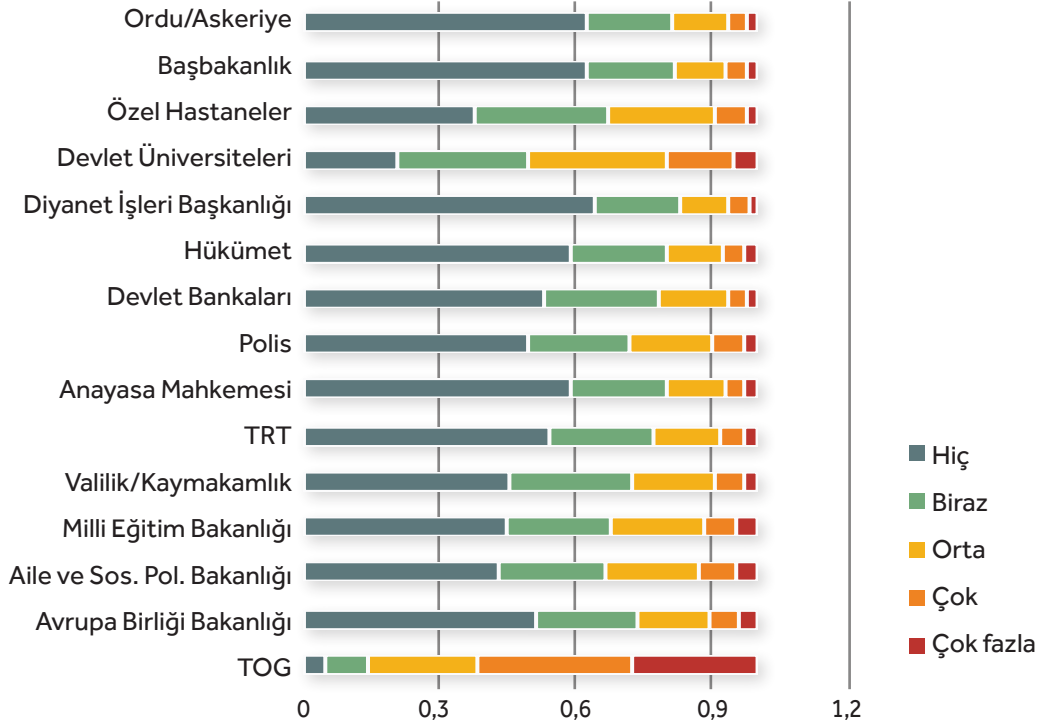
Grafik 21: Devlet Kurumlarına Güven II (%)

Grafik 22: Bir TOG Gönüllüsü olarak Devlet Kurumlarını Ne Kadar Değiştirebileceğini İnanıyorsun? I (%)

Grafik 23: Bir TOG Gönüllüsü olarak Devlet Kurumlarını Ne Kadar Değiştirebileceğini İnanıyorsun? II (%)

10. GENÇLİK ÇALIŞMASINA KATILMAK SİYASAL KATILIMI NASIL ETKİLER?

Çalışmanın bu bölümünde, gençlik çalışmasının, siyasal katılımlarını nasıl etkilendiği sorusuna gençlerin derinlemesine görüşmelerde verdikleri cevaplar incelenecektir. Bu cevaplardan hareketle gençlerin siyasal tutum ve davranışlarının nasıl oluştuğu, siyasal aktivizmlerinin nerede, nasıl başladığı tartışılacaktır.

Gençlerin siyasal tutum ve davranışların nasıl oluştuğu, siyasal aktivizmin nerede, nasıl başladığı gençlerde çeşitlilik göstermektedir. Bazı gönüllülerde, gençlik çalışmasıyla birlikte siyasal aktifliğin başladığı ifade edilse de bazılarında aile içinde öğrenilen siyasal aktiflik söz konusudur.

Gençlerden “gönüllülük yapmadan önceki siyasal katılımları ile şimdiki” kıyaslamalarını istediğimizde, yüzde 38,4’ü bir değişiklik olduğunu belirtmiştir. Bu değişikliğin bir atışa mı yoksa bir azalmaya mı tekabül ettiğine dair daha nitelikli cevapları ise gençlerle yapılan derinlemesine görüşmelerde gözlemleyebildik.

Gönüllülerin siyasal katılımlarındaki değişikliğin üç kategoride gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Birinci kategoriyi, ailelerinden gelen siyasal alışkanlıkla, üniversitede okudukları bölüm veya üniversite aktiviteleriyle ya da TOG öncesi ya da sırasında tanıştığı STK’ların etkisi nedeniyle aktif siyasal katılım sağlayanlar oluşturuyor. İkinci kategoride TOG’a dahil olmakla birlikte siyasal katılımlarını dizginlemek zorunda kalanlar yer alıyor. Bu kategoriyi oluşturanlar genellikle “TOG içerisinde hiçbir siyasal ideoloji önceliklendirilemez” kabulünü sürdürerek, siyasi eylemlerinin yönünü değiştirenler oluşturuyor. Son kategoride ise TOG’da gönüllülük yapmanın etkisiyle siyasal katılımlarının eskisine göre epey arttığını söyleyenler yer alıyor. Bu kategoriyi oluşturan gençler, özellikle vakfın “farklılıklara saygının genel kabulü”, “birlikte yaşama verdiği önem” ve “insan hakları” konularıyla ilgili eğitim ve savunuculuk faaliyetlerinin etkisiyle siyasal katılımlarında artış olduğunu dile getiriyor. Her üç grubun da ortaklaştığı nokta ise kendilerini geçmişe kıyasla farklılıklara daha saygılı olarak ifade ediyor olmaları. Geçmişten gelen bir siyasi aktiflikleri olan gençler dahi, TOG’la tanıştıktan sonra siyasal faaliyetlerinin kişisel çıkarlardan ziyade, herkesi kapsayacak eşit ve adil bir dünya için daha fazla eylem içerisinde yer almak yönünde arttığını belirtmiştir. Özellikle toplumda ötekileştirilmiş ve imkanları kısıtlı bireylerin hakları için gençler sokağa daha çok çıkmakta, imza kampanyalarına katılmakta ve sosyal medyada mesaj/ileti paylaşmaktadır. Söz konusu üç kategori aşağıda daha detaylı olarak ele alınacaktır.

10.1 Gençlik Çalışması Öncesinde Siyasal Katılımı Başlayanlar

Gençler için aileleriyle kurdukları yakın ilişki, ekonomik ve duygusal bağımlılık, günlük hayatlarında özgürce karar almalarını engelleyen en önemli sebeplerden. Özellikle ailelerin çocuklarını yetiştirirken, siyasetten uzak tutma çabaları, gençlerin kolektif eylemlere katılmalarını engelliyor ve gençleri de-politize ediyor. Üniversitede okumak için ailesinin yaşadığı şehirden ayrılan BRİ2, siyasal aktifliğinin ailesindeki baskının azalmasıyla başladığını, üniversitenin etkisiyle katılımının arttığını belirtiyor. Üniversiteye girdikten sonra da TOG ile tanışması siyasal aktifliğini çeşitlendiriyor, çocuk haklarıyla uğraşmaya başladığını dile getiriyor:

TOG'a girmeden önce de aşına olduğum, böyle sürekli içinde olduğum durumlardı. Ailemde siyasal aktiflik geleneği yoktu, yaşadığım yerde Adıyaman'da da yoktu, çevremde de. Üniversite hayatı başladıktan sonra oldu. Zaten ülke içinde olan şeyler belliydi. Adıyaman'da yapabileceğimiz şeyler kısıtlıydı, çok bir şey yapamıyordum. İstanbul'a gittikten sonra, neler yapabileceğimi keşfettiğçe daha çok aktifleşmeye başladım. Okulumun İstanbul Üniversitesi olmasının büyük bir katkısı vardı. Ama onun dışında, üzerimdeki baskıların azalmasının da etkisi oldu. İstanbul'a gelince sınırlarım biraz daha genişlemiş oldu. TOG'a girdikten sonra ise çocuklarla ilgili projelerde yer almaya başladım. Çocuklara karşı duyarlılığım arttı. Mesela yolda bir çocuk gördüğüm zaman, 'acaba bu çocuğun bir şeye ihtiyacı var mı' ya da 'bir şey yapabilir miyim bu çocuk için' diye düşünmeye başladım. Çocuk haklarıyla daha fazla ilgilenmeye başladım.

Lise yıllarında bir siyasi partinin gençlik kollunda örgütlü olan, aileden gelen siyasi aktifliğinin olduğunu belirten bir genç, geçmişten gelen bir siyasal katılımının var olduğunu belirtiyor. Ancak, siyasal aktifliğin sadece siyasi partilerle sınırlı olmadığını, TOG'da gönüllülük yapmakla keşfettiğini belirtiyor:

TOG'la tanışmadan önce siyasal anlamda katılımım oluyordu. Bu anlamda aktiftim. Bir siyasi partinin gençlik örgütündeydim...Siyasal kimliğimi TOG'da olmak şöyle etkiledi: Bu şekilde burada olarak da bir şey yapabildiğimi anladım. Etki etmek için siyasi bir oluşumun içinde olmak zorunda olmadığımı gördüm. Sivil toplum alanı önemli. İlkeler önemli burada galiba...Siyasal anlamda etkiyi TOG'da gönüllülükle de yapabiliyoruz. Çünkü yaptığımız şeyler Türkiye siyasetinin alanı olabiliyor. Mülteciler, toplumsal cinsiyet çalışırken yine siyaset yapıyoruz aslında (UNİ3'ün siyasal katılımı ilgili aktardığı düşünceleri).

Benzer şekilde, siyasal aktifliğinin gönüllülük öncesinde başladığını ifade eden bir genç, TOG'un ve gençlik çalışmasının üzerindeki etkisini, daha kapsayıcı olmasını sağlaması ile ifade ediyor. Daha önceleri sadece kendisini ilgilendiren konularda ses çıkardığını ancak gönüllülük ile birlikte doğa, LGBTİ ve diğer toplumsal sorunları içeren konularda aktifleştğini dile getiriyor:

Daha önce örneğin Mardin'de bir olay gerçekleşse, o olay için ya da Kürt kimliğine gelebilecek bir tehdide karşı harekete geçerdim. Ama artık Artvin'de bozmaya çalıştıkları doğa için, LGBTİ onur yürüyüşü için harekete geçebiliyorum. Daha önce olsa katılmazdım. Mersin'deki bir durumla ilgili şeylere de katılırım. Kapsamlı düşünüyorum, bunlar TOG sayesinde. Sadece kendimi düşünürsem, bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın dediğinde olmaz. Üç grup var diyelim: x, y, z. X in başına bir şey geldiğinde y karışmazsa, y nin başına bir şey geldiğinde x, z karışmazsa, bu sefer olay neye dönüyor o tüm grupların ortadan kalkmasına neden oluyor. Ama gruplar birbirlerine destek olsaydı, x, y, z'nin başına bir şey gelmeyecekti. Bana kazandırdığı güzel şeylerden biri bu. Kapsamlı oluyorsun (ŞAM1'in siyasal katılımı ilgili aktardığı düşünceler).

Önceki bölümlerde, gençlerin siyasi partilere üye olma durumları incelendiğinde hem Türkiye genelinde hem de TOG gönüllüleri arasında, siyasi partilere üye olma oranlarının düşük olduğu belirtilmiştir. Apolitik olmadığını dile getiren bir genç, sivil toplum kuruluşlarının (TOG'un), gençlerin katılımlarını destekleyen bir alan yarattığını ve bundan dolayı bu alanı tercih ettiğini şu şekilde dile getiriyor:

Sivil toplumu siyaset yapmadan da bir şeyleri değiştirebilmeme yarayan bir alan olarak düşünüyorum. Çünkü bir siyasi partinin altında değilsin, ama karar mekanizmalarını etkilemeye ve sorun gördüğün yerlere müdahale etmeye çalışıyorsun. Eğer gerçekten buna olanak sağlayan bir sivil toplum kuruluşundaysan bu çok rahat. Yani hiçbir siyasete bulaşmana gerek yok... Oy veriyorum. İmza kampanyalarına katılıyorum. Bir eylem olduğunda inandığım yürüyüşlere katılıyorum. Eylemlere katılıyorum. Hiç apolitik bir duruşum yok zaten. Bir siyaset bilimci olarak ya da bir siyasi parti üzerinden bir siyasete bulaşmama durumum var. Yoksa politik duruşumu sergileyen davranışlarda bulunuyorum (RPİ'in siyasal katılım ile ilgili aktardığı düşünceleri).

10.2 Gençlik Çalışması İçerisinde Siyasal Katılımlarının Yönünü Değiştirenler

Görüşmeler sırasında, özellikle doğu bölgelerinde yaşayan gençlerin, TOG çatısı altına girdikten sonra siyasal aktivitelerinin yönünü değiştirdiğini gözlemledik. Görüşme yapılan Diyarbakırlı bir genç, siyasal aktifliğini daha uzlaşmacı bir noktaya çektiğini şu şekilde ifade ediyor:

Benim zaten savunduğum bir görüş var. Yalnız yereldeki sorunları çözerken biraz, kendime 'siyasal görüşünü bir tarafa bırakman gerekiyor,' diyorum. Bazen aşırı milliyetçi demeyeceğim, savunduğum görüş üzerine hareket edebiliyorum. Ama bu vakıfta onu dizginlemeye çalışıyorum. Önceden de bir görüşüm vardı, bu vakıf içerisinde de bir görüşüm var. Bir değişim olmadı bende ama yine vakıf içerisinde biraz daha kendimi tutmaya çalışıyorum çünkü şunu kabul ederek geldim: Bu vakfın bir ideolojisi, siyasi görüşü yok ama bu vakıf sana 'senin de bir siyasal görüşün, ideolojin olmayacak' demiyor. Bu yönü hoşuma gitmişti. İlkelerini okuduğum zaman zaten 'ne demek istiyor ya?' demiştim sonra biraz daha içine girdiğim zaman anladım ki orada her bir görüş olabilir. Ama vakfın savunduğu bir görüşü yoktur demesini kabul ettim. Bende bir değişim olmadı, önceki siyasi görüşüm neyse yine aynı şekilde devam etti. Yani şanslı olduğum nokta yapmak istediklerimi bu vakfın çatısı altında da yapabiliyorum (NAD3'ün siyasal katılımı ile ilgili aktardığı düşünceler).

Toplum Gönüllüsü gençler için sosyal sorumluluk projeleri, toplumsal sorunları daha rahat dile getirebilmeleri için önemli bir araç. Bu sayede hem katılımlarını arttırıyorlar hem de toplum tarafından daha rahat kabul görüyorlar. Gençlik çalışmasının da gençler üzerinde bu şekilde dönüştürücü bir etkisi oluyor. Görüşme yapılan bir genç, hissettikleri şu şekilde anlatıyor:

Eskiden bir olay yaşandığında hurra sokağa çıkalım bir şey yapalım, eylem yapalım, ses getirelim derdim. Bu niye böyle, değiştirmeye çalışalım denirdi. Bunların bir şeyi değiştirmedeğini gördüm. Mesela Soma eylemine bireysel olarak tepki verdiğinde bu siyasi olarak algılanıyor ve sen siyasi olarak görülüyorsun. Bazen de terörist olarak algılanıyorsun. Ama değiştirmeye yönelik bir şey yaptığında, toplum bunu kabul ediyor. Bu sefer kimse yadırgayamıyor. Böyle bir değişim yarattı TOG. Yürüyüş yapıp slogan yapacağıma bunu değiştirmeye yönelik eylemlerde bulunmak daha mantıklı geliyor. Diğer taraftan eskiden sadece beni ilgilendiren konularda sokağa çıkıyordum. Şimdi haklı bulduğum her şeyde. Toplumun hangi sınıfından, kesiminden, ne olursa olsun fark etmez.

Değiştirilmesi gereken olumsuz bir durum varsa, o durum için harekete geçmeye çalışıyorum elimden geldiği kadar (İNMI'in siyasal katılımı ilgili aktardığı düşünceleri).

10.3 Gençlik Çalışması ile Siyasal Katılımı Artanlar

Gençlik çalışmasına katılmak, gençler için siyasal katılımlarını geliştirdikleri bir alan aynı zamanda. Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından 2003 yılında kabul edilen, Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımına İlişkin Yeniden Düzenlenmiş Avrupa Şartı'na göre gençlerin yaşamlarını etkileyen girişimlere ve karar alma süreçlerine anlamlı bir şekilde katılabilmelerini sağlayabilmek için gençlerin gerekli hakka, imkana, alana, fırsata ve desteğe sahip olmaları gerekir (Avrupa Konseyi, 2011; s. 35). Görülen odur ki, araştırmaya katılan gençler, katılımlarını arttırabilmek için ihtiyaç duydukları hakka, imkana, alana, fırsata ve desteğe TOG içerisinde erişebilmektedir. Bu destek yerel yönetimler, aileler, üniversiteler tarafından da arttıkça, katılım alanları çeşitlenmekte, kendilerini ifade edebilecek daha geniş imkan bulabilmektedirler.

TOG'a dahil olmaları ile birlikte gençler, farklı akran eğitimlerine katılabilmektedir. Özellikle hak temelli yapılan eğitimler, örneğin "insan hakları, gençlik ve sosyal haklar, toplumsal cinsiyet eğitimleri vb.", gençlerin bu konularda bilgi sahibi olması için imkan yaratıyor. Bu eğitimler, gençlerin bu konularda farkındalık kazanmasının yanı sıra, bu konularda bir hak ihlali ile karşılaştıklarında tepkilerini çeşitli yollarla dile getirmeleri için de cesaretlendiriyor:

Vakfa geldikten sonra, toplumsal cinsiyete daha fazla ilgi göstermeye başladım. Mesela bu konu hakkında çok bir fikrim yoktu. Sonra hayvan hakları hakkında da pek bir bilgim yoktu. Onlara baktım. Yaptığım proje çocuklarla ilgili olduğu için çocuklarla ilgili hakları öğrenmiş oldum. Bu konularda Twitter'da paylaşımlarım olmaya başladı. Bir şeyden rahatsız olduğumda ya da bir şeyi desteklediğimde retweet yapıyorum (TNS6'nın siyasal katılımı ilgili aktardığı düşünceleri).

Anket çalışmasına katılan gençler "Siyasi görüşümü açıklamaktan çekinirim" önermesine yüzde 65,66 oranında katılmadıklarını belirtmişlerdir. Samsun'da görüşme yapılan bir genç, TOG'da gönüllülük yapmaya başlamasıyla birlikte siyasi görüşlerini daha rahat dile getirdiğini ifade etmiştir. Ayrıca TOG'da gönüllülük yapmasıyla birlikte, toplumda farklı kimliklerin var olduğunu fark edişini şu şekilde dile getiriyor:

TOG'dan sonra önceliklerim çok değişti. Sosyal medya paylaşımlarım çok değişti. Mesela düşüncemi yayımlamaktan çok korkardım. Yani tepki çekmekten. Ama karışık ortamda bile ben sınıfımda HDP'ye oy vereceğim diyebildim ve gerekçelerini söyleyebildim. Sosyal medyada da yine aynı şekilde yazılar yazıp yayımlayabildim. Selahattin Demirtaş'a ya da Figen Yüksekdağ'a dair haberleri korkusuzca paylaşabildim. Söylemlerini dile getirmeye çalıştım. Dolaylı yoldan böyle bir değişim yaşadım. Sonrasında, LGBTİ bireylere karşı antipatim yoktu ama çok da tanıımıyordum onları. Çevremde falan da görmüyordum. O yüzden bir ilgim bir şeyim de yoktu, sonra oldu (FRS4'ün siyasal katılımı ilgili aktardığı düşünceleri).

TOG'da gönüllülük yapmak, gençlerin kendilerine güvenlerini arttırmakta. Gençler TOG çatısı altında, fikirlerini sosyal sorumluluk projeleri aracılığıyla hayata geçirebilmeleri için desteklenmektedirler. Bu süreç içerisinde en değerli buldukları şeylerden bir tanesi de burada birey olarak değer görmeleri. Görüşme yapılan bir genç gönüllülük sırasında kendisini önemli hissetmesini ve bununla birlikte siyasal katılımındaki olumlu değişikliği şu şekilde dile getiriyor:

Şöyle bir durum var: Twitter'da hep yazıyordum. Ama eylemlere katılmak olsun, dilekçe ile şikâyet iletmek olsun gönüllülükle birlikte hayatıma giren bir şey oldu. Gönüllülük ile birlikte daha çok kendime güvenim oldu. Belki de yapabileceğimin farkına vardım. Bu kendime güvende gönüllüğün çok faydası oldu. Sadece üniversiteyle hayatımda kazanabilir miydim, belki. Ama buranın etkisi olduğunu düşünüyorum. Ne gibi etkisi oldu? Yani başkası tarafından dinlenme duygusu herhalde. Burada dinlendiğini hissetmem önemli (UTSS'in siyasal katılımı ile ilgili aktardığı düşünceler).

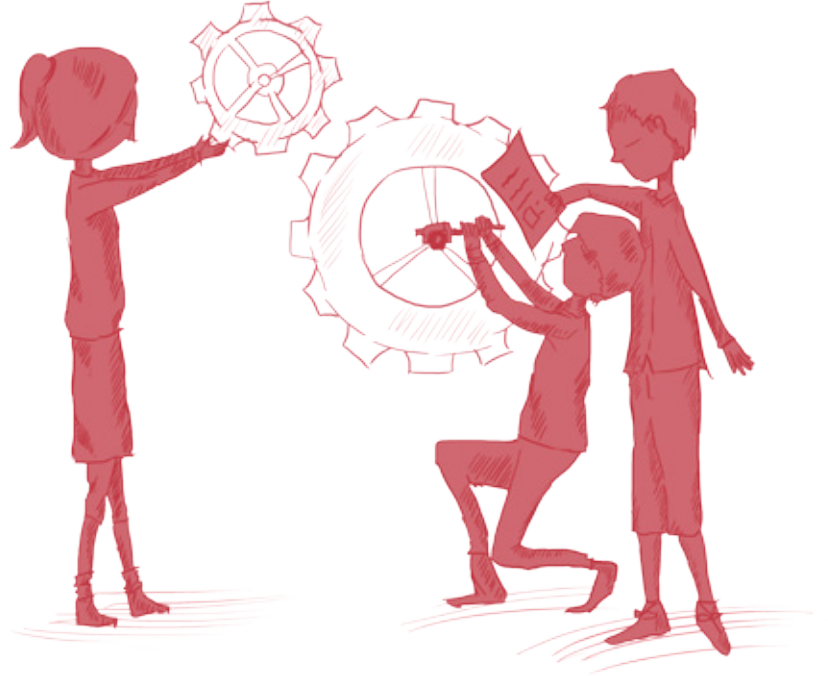
SONUÇ

Türkiye oldukça genç nüfusa sahip bir ülke. TÜİK (2015) verilerine göre 15-24 yaş grubundaki gençlerin Türkiye nüfusu içindeki oranı %16,4 rakamını bulmakta. Oldukça fazla bir orana sahip olan gençlerin, karar verme mekanizmalarında ne kadar temsil edildiği ya da gençlerin bu mekanizmalara ne kadar erişebiliyor olduğu ise hala tartışmalı. Günümüze kadar yapılan araştırmaların çoğu gençlerin siyasal katılım araçlarından en fazla oy kullanmayı tercih ettiğini ortaya koymakta. Ayrıca bu araştırmalar, gençlerin siyasal katılım gösterme konusunda ilgisiz ve toplumsal konulara duyarsız olduğunu dile getirmekte. Böylece 1980 sonrasında gençler “apolitik, depolitize, bencil, kayıtsız ve vurdumduymaz” oldukları eleştirisine maruz kalmaktadır.

Oysa ki gençlerin siyasal katılımları incelenirken, onların siyasal mekanizmalar hakkındaki görüşlerini de dikkate almaya ihtiyaç vardır. Örneğin Türkiye’deki gençlerin siyasi partiye üye olma oranına tek başına göz önüne aldığımızda, oranın düşük olmasını gençlerin siyasi partilere üye olmak ya da karar verme mekanizmalarını etkilemek istemedikleri yorumuna sebep olabilmekte. Gençlerin siyasi partilere neden üye olmak istemediklerini dinlemek, var olan engellerin kaldırılmasına ve mevcut yapıların gençleri dahil edebilecek şekilde tekrar düzenlemesine yol açabilir. Böylelikle toplumun tüm kesimleri, gençler de dahil, eşit ve adil bir şekilde karar verme mekanizmalarını etkileyebilir.

Gençlerin, kendilerini etkileyen kararlarda ve eylemlerde gerçekten söz sahibi olmaları için yerel yönetimlerin, hükümetin ve siyasi partilerin gençlik katılımını yeterince önemsemesi gerekmektedir. Ayrıca, gençlerin gençlik meclisleri, gençlik konseyleri, öğrenci konseyleri gibi kendilerini ifade edebilecekleri yapılara ihtiyaçları vardır. Bu yapıların genç dostu olması, gençlere eşit ve saygıyla davranmasının yanı sıra, yapıların gençlerin ihtiyaçlarına göre şekillenebilecek esneklikte olması gereklidir.

Diğer taraftan, gençler karar verme mekanizmalarına katılım araçları konusunda yeterince bilgilendirilmeli, gerekli hak, imkan, alan ve desteğe de sahip olmalıdır.

Gençlik çalışmasının, gençlerin siyasal katılımına etkisini araştıran bu çalışmada, Türkiye’de oldukça yaygın bir örgütlenme ağıyla gençlik çalışması yürüten Toplum Gönüllüleri Vakfı’nda gönüllülük yapan gençlerin, siyasal katılım ile ilgili yönelimleri incelenmiştir. Gençlerin genç olma halinden ötürü karşılaştıkları sorunlar, farklılaşan ihtiyaçları, tercih ettikleri siyasal katılım metotları, karar verme mekanizmalarına yerel/ulusal düzeyde ne ölçüde katılabildikleri gözlenmiştir. Ortaya çıkan bulgular şu şekilde özetlenebilmektedir:

Araştırma bulgularına göre, gençlerin karşılaştıklarını belirttikleri sorunların başında, toplumun gençlere güvenmemesi gelmektedir. Çalışmamız kapsamında görüşülen gençlerden birisi, toplumda destek görmeye çok karşılaşmadıklarını ve ihtiyaç duydukları bir şey olduğunu şu şekilde ifade ediyor:

FVD1: Mesela bir projeye katıldığımda aktif olarak çalışıyorum. Belki koordinatörlerden daha aktif olarak çalışıyorum. Orada koordinatörler beni destekliyorlar, gruba yazıyorlar. Grubun en gönüllüsü bilmem ne diye. Ben de tabi desteği alınca biraz coşuyorum. Coştuktan sonra da başka projeler geldiğinde, burada sevildiğimi ve desteklendiğimi hissettiğim için oraya da gidiyorum. Desteği alınca yani yükseliyor insan ister istemez. Baya iyi bir seviyeye geliyor TOG’da. Yani TOG dışında da gençler belki destekleniyordur muhtemelen. Ama ben görmedim yani.

Gençlerin karşılaştıkları diğer sorunlar ise “eğitim sistemindeki aksaklıklar, maddi imkansızlıklar, işsizlik ve yaşadıkları şehirlerdeki sosyal imkanların azlığı” olarak sıralanabilir. Gençler okudukları üniversitelerin özgürlükçü olmadığını belirtmektedir. Eğitim sisteminin niteliksiz olduğundan, kendilerinin gelişimlerini sağlayacak bir alan yaratmamasından yakınmaktadır. Ayrıca eğitim sisteminde fırsat eşitliğinin olmaması, gençlerin istedikleri bölümlerde okumalarına engel olmaktadır. Maddi imkansızlıklara rağmen, devlet burslarından yararlanan genç sayısı sınırlıdır. bu sebeple gençlerin bir çoğu yarı zamanlı işlere yönelmektedir. Ancak yarı zamanlı işlerin kazancının az olması gençlerin aileye olan bağımlılıklarını değiştirmemektedir. Maddi olarak aileye yüksek oranda bağımlılığın yanı sıra kültürel olarak aileyle kurulan yoğun duygusal ilişkiler, gençlerin kendi hayatlarıyla ilgili karar almalarını oldukça etkilemekte. Duygusal olarak güçlü bir bağ kurulan aileler, gençlerin maddi geçimlerini karşılayabildikleri tek adres olmakta. Hal böyle olunca da gençler, siyasal eylemlerinin yönlerini ya aileden gelen alışkanlıklarla benzer bir şekilde devam ettirmekte ya da siyasetten kaçınmayı tercih etmekte. İşsizlik ise gençlerin üniversite sonrası aileye bağımlılığını devam ettirmekte. Gençlerin yakındıkları diğer bir sorun ise yaşadıkları şehirlerdeki sosyal imkanların azlığı. Yaşanılan şehrin genç dostu olup olmadığı, gençlere çeşitli sosyalleşebilecek imkanlar sunup sunmaması da genç olma halini oldukça etkilemekte. Gençler, bir şehirde ne kadar çok vakit geçirebilecekleri kamusal mekan varsa, o kadar rahat ettiklerini dile getirmekte. Genç dostu şehir deyince, sosyal aktivitelerin var olduğu, rahatça dışarı çıkabildikleri, kütüphane, kafe gibi vakit geçirebilecekleri mekanları olan bir şehir hayal etmekte. Bu anlamda büyük şehirlerde öğrencilik yapan gençlerin, küçük şehirlerdekilere göre daha memnun oldukları ortaya çıkmakta. Sosyal baskının azalması, gençleri daha özgür kılmakta, ailenin hakimiyetinden uzakta kendi kimliklerini daha rahat gerçekleştirebilmekte.

Görüşme yapılan gençlerin aynı dönemde yaşamaktan ötürü, yukarıda belirtildiği gibi, ortaklaştıkları sorun ve ihtiyaçlar olsa dahi, kimlikleri homojen bir yapı oluşturmamaktadır. Gençlerin hem farklı şehirlerde yaşamaktan ötürü hem de farklı cinsiyet, cinsel yönelim ve/veya alt kültürlerle sahip olmaktan dolayı farklı ihtiyaç ve sorunları vardır. Özellikle doğu ve batı kıyaslaması yapan gençler, bu bölgeler arasında fırsatların eşit olmadığını dile getirirken, bazı gençler de toplumsal cinsiyet kimliklerinin genç olmalarını nasıl etkilediğini dile getirmiştir.

Ayrıca, anket ve görüşmelerden edindiğimiz bulgular, gençlerin hangi siyasal katılım araçlarını kullandığını tespit etmeyi kolaylaştırmakta. Türkiye istatistikleriyle karşılaştırıldığında, gönüllülük yapan gençlerin; gösteri, yürüyüş ve protestolara katılımı, internette toplumsal bir sorunla ilgili mesaj iletmeleri, bağış kampanyalarına destek olmaları ve/veya herhangi bir sorunla ilgili devlet kurumlarına şikayet ileme oranlarının diğer gençlere oranla yüksek çıktığı görülmekte. Ancak bu oranlar, önceki yıllarda yapılan TOG Profil araştırmasının sonuçlarıyla karşılaştırıldığında bir düşüşün gerçekleştiği görülmektedir. Son iki yıl içerisindeki gergin siyasi ortam, artan şiddet olayları, hükümetin yürüttüğü politikalar ve 15 Temmuz darbe girişimi ertesinde ilan edilen OHAL ile toplu yürüyüş, protesto ve eylemlerin yasaklanması bu düşüşün sebepleri olarak gösterilebilir. Görüşme yapılan gençler, birçok kez, tutuklanmaktan korktukları için sosyal medyada görüşlerini paylaşmaktan çekindiklerini ve eylemlerden uzak durduklarını dile getirmiştir. Bu durum gençlerin özellikle hak temelli STK'lara üye olmaktan da çekinmelerine neden olmaktadır.

Araştırma kapsamında merak edilen diğer önemli bir konu ise gençlerin karar verme mekanizmalarına ne kadar dahil olduğudur. Karar verme mekanizmalarını, yerel düzeyde etkileyebileceğini düşünen gençlerin oranı yüzde 57,9; ulusal düzeyde etkileyebileceğini düşünenlerin oranı ise yüzde 30,5'dir. Ancak yerel yönetimlerin, gençlerin siyasal katılımlarını yeterince önemsediklerini düşünenlerin oranı yüzde 14,8'de kalmaktadır. Benzer şekilde, hükümetin gençlerin siyasal katılımlarını yeterince önemseyemediğini düşünenlerin oranı yüzde 14,2'dir. Bu oranlar, gençlerin karar verme mekanizmalarına dahil olmak istediklerini ancak karar vericilerin gençler için yeteri kadar alan açmadığını ortaya koymaktadır. Diğer önemli bir bulgu ise gençlerin yerel karar verme mekanizmalarını etkilemek konusunda daha aktif olduğudur. Özellikle TOG'un yerelerde belediyelerle iş birliği halinde bulunması, gençlerin belediye başkanı gibi karar vericilerle doğrudan bir ilişki kurabilmelerini sağlamaktadır. Gençlik Merkezleri de gençlerin gerçekleştirdikleri çalışmalar, gençlere duyulan güveni artırmakta, gençlerin sözlerini karar vericilerin dikkate almasını sağlamaktadır. Belediyelerin gençlik meclislerine ise gençler kuşkuyla yaklaşmakta, dahil olmaktan çekinmektedir. Bunda siyasi parti üyeliklerine duyduklarına benzer bir çekingenlik vardır. Gençlik meclislerinin özerk olmadığını dile getiren gençler, farklı görüşlerde olanların fikirlerinin önemsenmeyeceğini düşündüklerinden, gençlik meclislerden uzak durduklarını belirtmektedirler. Ulusal düzeyde karar verme mekanizmalarını etkileyebileceklerini çok fazla düşünmemektedirler. Oysa ki gönüllülük yapan gençlerin yüzde 59,3'ü, toplumsal sorunların çözüm sürecinde aktif olarak katıldığını belirtmiştir. Gençler, toplumsal olaylara duyarısız, ilgisiz değildir. Ulusal ya da yerel karar verme mekanizmalarında kendilerine yeterince yer bulamamaları ise gönüllülük yaptıkları TOG'u kendileri için daha da değerli kılmaktadır.

Örneğin, gençlerin geleneksel siyasal katılım mekanizmalarına dahil olamayışı, kendilerini ifade edebilecek yeni alanlar aramalarına sebep olmaktadır. Toplum Gönüllüleri Vakfı'nda gönüllülük yapmayı, ihtiyaçlarını dile getirebilecekleri bir araç olarak görmektedirler:

EÇD4: TOG'da gönüllülük yapmak gençlerin bir arada bulunması gençlerin karşılaştıkları sorunları giderebilmek için bir çözüm olabilir. Burada din dil ırk, ayrımı olmadan buradayız. Ben sadece ben olduğum için buradayım ve bu sayede belki de çoğunluğun ön yargısını bu şekilde kırabiliriz.

RAD4: Gönüllülük kapsamında bizim yaptığımız işler, bir duruşumuzdur, ideolojimizdir. Yaptığımız iştir. Biz orada duruşumuzu sergiliyoruz, hayata bakış açımızı sergiliyoruz ve ona göre bir şeyler yapıyoruz.

Son olarak, gönüllülüğün siyasal katılımı ilişkisini araştıran bu çalışma kapsamında, gençlerin siyasal tutum ve davranışlarının nasıl oluştuğu, siyasal aktivizmlerinin nerede, nasıl başladığı tartışılmıştır. Görülen odur ki siyasal tutum ve davranışların nasıl oluştuğu, siyasal aktivizmin nerede, nasıl başladığı gençlerde çeşitlilik göstermektedir. Bazı gönüllülerde gençlik çalışmasıyla birlikte siyasal aktifliğin başladığı ifade edilse de bazılarında aile içinde öğrenilen siyasal aktiflik söz konusudur.

Gençlerden “gönüllülük yapmadan önceki siyasal katılımları ile şimdiki” kıyaslamaları istendiğinde, yüzde 38,4’ü bir değişiklik olduğunu belirtmiştir. Bu değişiklik, olumlu ya da olumsuz olabilmektedir. Araştırma kapsamında, gönüllülerin siyasal katılımlarındaki değişikliğin üç kategoride gerçekleştiği gözlemlenmiştir. Birinci kategoriyi ailelerinden gelen siyasal alışkanlıkla, üniversitede okudukları bölüm ya da üniversite aktiviteleriyle; TOG öncesi ya da sırasında tanıştıkları STK’ların etkisi nedeniyle aktif siyasal katılım sağlayanlar oluşturmaktadır. Bu gruptaki gençler her ne kadar siyasal aktiflik içerisinde olsalar dahi TOG’da siyasi parti ya da diğer gruplarda bulamadıkları özgürleştirici bir alan bulmakta. Burada kendilerini daha iyi ifade edebildiklerini belirtmektedirler. TOG’un, kirli buldukları siyasetten uzak ama politikaları etkilemek konusunda etkili bir yer olduğunu düşünmektedirler. TOG’da bulunmak, bu kategorideki gençlerin siyasal aktifliğini çeşitlendirmekte; kendileri dışındaki grupların (örneğin kadınlar, LGBTİ+, çocuklar, Kürtler, Aleviler gibi), ihtiyaçlarını da karşılayacak daha kapsayıcı bir yaklaşım geliştirmelerine zemin hazırlamaktadır.

İkinci kategoride, TOG’a dahil olmakla birlikte siyasal katılımlarını dizginlemek zorunda kalanlar yer alıyor. Bu kategoriyi oluşturanlar, genellikle, “TOG içerisinde hiçbir siyasal ideoloji önceliklendirilemez” kabulünü sürdürerek, siyasi eylemlerinin yönünü değiştirenler oluşturuyor. Bu kategorideki gençler, genellikle, Kürt gönüllülerden oluşmakta. Siyasal aktifliklerini, daha uzlaşmacı bir zemine çekerek, toplumda birlikte yaşamının daha mümkün olabilmesi yaklaşımını geliştirmektedirler.

Son kategoride ise TOG’da gönüllülük yapmanın etkisiyle, siyasal katılımlarının eskisine göre epey arttığını söyleyenler yer alıyor. Bu kategoriyi oluşturan gençler, özellikle vakfın “farklılıklara saygının genel kabulü”, “birlikte yaşama verdiği önem” ve “insan hakları” konularıyla ilgili eğitim ve savunuculuk faaliyetlerinin etkisiyle siyasal katılımlarında artış olduğunu dile getirmekte. Bu kategorideki gençler, özellikle, TOG’un yerel yönetimlerle daha yakın bir ilişkide olduğu illerde yaşamaktalar. TOG’da kendilerini önemli hissetmeye başladıklarını, burada kendilerinin dinlendiğini hissettiklerini belirtmektedirler. Bu sebeple de çekinmeden siyasal olarak aktifleşmektedirler.

Her üç grubun da ortaklaştığı nokta ise kendilerini geçmişe kıyasla farklılıklara daha saygılı olarak ifade ediyor olmaları. Geçmişten gelen bir siyasi aktiflikleri olan gençler dahi, TOG’la tanıştıktan sonra siyasal faaliyetlerinin kişisel çıkarlardan ziyade, herkesi kapsayacak eşit ve adil bir dünya için daha fazla eylem içerisinde yer almak yönünde arttığını belirtmektedirler. Gençler, özellikle toplumda ötekileştirilmiş ve imkanları kısıtlı bireylerin hakları için sokağa daha çok çıkmakta, imza kampanyalarına katılmakta ve sosyal medyada mesaj/ileti paylaşmaktadır.

Tüm bu veriler dikkate alındığında, gençlik katılımını anlamlı bir şekilde artırmayı sağlayan araçlardan birisi olan gençlik çalışması karşımıza çıkmakta. Bu açıdan gençlik çalışmasının; yerel yönetimler, okullar ve diğer gençlik katılımını önemseyen kurumlar için de birçok araç ve fikir sunduğunu düşünmekteyiz.

Gençlik çalışmasının odağında gençlerin olması, gençlerin gönüllü temelli çalışmalara katılması, sorumluluk almaları, formel olmayan bir örgütlenme biçimiyle bir araya gelmeleri gibi özellikleri, gençlerin toplumsal konulara daha duyarlı olmalarını, haklarının farkına varmalarını ve kendilerinden farklı olanları kabul etmelerini ve daha iyi bir gelecek için birlikte hareket etmelerini pekiştirmektedir.

Bu araştırma, gençlik çalışması ile gençlerin siyasal katılımı arasında bir ilişki olduğunu göstermektedir. Gençlik çalışması, gençler için bir alan yaratmaktadır. Gençlerin kendilerini daha özgür ve önemli hissettikleri bu alan sayesinde gençler, karar verme mekanizmalarına erişmek ve etkileyebilmek konusunda daha aktif davranabilmektedirler.

Bu açıdan araştırmanın, Türkiye’de gençlerin siyasal katılımıyla ilgili yapılan tartışmaları besleyeceği düşünülmektedir. Yakın tarihte yapılan çoğu niteliksel ve niceliksel araştırmalara bakıldığında, gençlerin apolitik olduğu sıklıkla vurgulanmaktadır. Sadece sonuca odaklanan bu araştırmalar, düşük katılımın nedenlerine değinmemektedir. Bu sebeple, gençlerin karar verme mekanizmalarına düşük katılımının önündeki engellerin kaldırılmasına ilişkin politika geliştirilmesi, siyasi partilerin gençleri dahil edici yaklaşım edinmeleri, gençlik örgütlerinin gençlerin katılımını arttırmaya yönelik formel olmayan eğitim metotları ile tasarlanmış eğitim/atölyelerini arttırması gibi bir çok öneri gündeme gelmektedir. Böylelikle, araştırmanın; siyasal partiler, yerel yönetimler ve gençlikle ilgili çalışan STK’ların çalışmalarına katkıda bulunması umulmaktadır.

Diğer taraftan bu araştırma, TOG için de ayrı bir öneme sahiptir. TOG olarak çalışmalarımızın etkisini ölçen, gönüllülerimizin profillerini anlamaya yönelik bu tarz araştırmaları belirli zaman aralıklarında yinelemekteyiz. Böylelikle değişen gönüllü profiline ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde çalışmalarımıza yön verebileceğimize inanıyoruz. Aynı zamanda, bu gibi araştırma sonuçları, kurum içi etki değerlendirmesi yapmamıza da katkı sağlamaktadır. Bu araştırmanın verilerinden yola çıkarak, gençlerin katılım araçlarını daha aktif kullanabilmelerine yönelik bilgilendirici eğitim/atölye ya da kitapçık gibi faaliyetler tasarlanabilecektir. Diğer taraftan, karar vericilere gençlerin ihtiyaçlarına dair güncel politika belgeleri hazırlamamıza da katkı sağlayacaktır.

TÜM CEVAP DAĞILIMLARI

Tablo 1: Katılımcıların Yaş Aralığı (%)

Yaş	KONDA 2014	TOG 2015	TOG 2017
- 18 yaş	22,4	4,0	0,4
19 yaş	13,4	15,6	5,8
20 yaş	12,4	25,3	15,2
21 yaş	11,8	24,5	21,5
22 yaş	12,0	14,8	22,2
23 yaş	11,6	7,9	14,2
+ 24 yaş	16,4	7,9	20,3

Tablo 2: Katılımcıların Cinsiyeti (%)

Cinsiyet	KONDA 2014	TOG 2015	TOG 2017
Kadın	48,0	47,8	66,9
Erkek	52,0	51,4	32,4
Diğer		0,8	0,5

Tablo 3: Üniversite Türü (%)

Üniversite Türü	TOG 2010	TOG 2015	TOG 2017
Devlet Üniversitesi	92,1	95,2	90,9
Vakıf Üniversitesi	7,9	4,8	9,6

Tablo 4: Öğretim Türü (%)

Öğretim Türü	TOG 2010	TOG 2015	TOG 2017
Örgün Öğretim	76,2	76,3	80,2
İkinci Örgün Öğretim	23,0	23,1	18,2
Açık Öğretim	0,8	0,6	1,4

Tablo 5: Öğretim Kademesi (%)

Öğretim Kademesi	TOG 2010	TOG 2015	TOG 2017
Lise		0,8	0,2
MYO	9,7	5,5	3,9
Üniversite	90,3	92,0	88,1
Yüksek Lisans		0,8	2,2
Doktora		0,1	0,3
Öğrenci değil		0,9	5

Tablo 6: Öğrenim Alanları (%)

Bölüm	TOG 2015	TOG 2017
Mühendislik	24,0	25
İktisadi ve İdari Bilimler	20,9	14,8
Eğitim, Öğretmenlik	13,9	11,2
Tıp, Veterinerlik, Sağlık Bilimleri	11,7	11,8
Sosyal ve Siyasal Bilimler	9,4	13,5
Edebiyat, Dilbilim	5,5	4,7
Fen Bilimleri	4,5	3,4
Uygulamalı Meslekler	3,7	2
Hukuk	3,5	3,2
Diğer	3	9,9
Toplam	100	

Tablo 7: TOG'da Bulunma Süresi (%)

TOG'da Bulunma Süresi		TOG 2015	TOG 2017
Yeniler	1-2 Dönem	49,2	44,5
Ortancalar	3-4 Dönem	35,9	25,8
Eskiler	5-8 Dönem	14,9	24,2
TOPLAM		100,0	100,0

Tablo 8: Katılımcıların Coğrafi Dağılımı (%)

TUIK-İBBS Kodu	Katılımcının Şu an Yaşadığı Bölge	KONDA 2014	TOG 2015	TOG 2017
TR1	İstanbul	24,0	15,3	19,6
TR2	Batı Marmara	4,0	6,9	5,2
TR3	Ege	14,5	15,0	12
TR4	Doğu Marmara	11,0	11,3	13
TR5	Batı Anadolu	10,0	9,9	13,3
TR6	Akdeniz	12,0	10,0	9,9
TR7	Orta Anadolu	4,0	5,8	4,1
TR8	Batı Karadeniz	5,0	5,3	6,33
TR9	Doğu Karadeniz	3,0	3,1	0,9
TRA	Kuzeydoğu Anadolu	0,5	3,6	1,5
TRB	Ortadoğu Anadolu	3,0	5,4	5,9
TRC	Güneydoğu Anadolu	9,0	8,4	6,5

Tablo 9: Etnik Köken

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar	Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar
Türk	74,30%	Roman	3,68%
Kürt	29,65%	Muhacir	6,29%
Zaza	6,56%	Arnavut	3,86%
Arap	7,82%	Boşnak	4,13%
Süryani	3,05%	Laz	5,48%
Keldani	2,79%	Gürcü	3,95%
Ermeni	4,94%	Çerkes	5,12%
Rum	3,86%	Çeçen	3,05%
Yahudi	3,41%	Abhaz	3,23%
Yörük	7,46%	Toplam Cevap	1113
Türkmen	5,21%	Atlanan	78
Tatar	4,49%		

Tablo 10: İnanç (%)

Yanıt Seçenekleri	Yanıtları
Müslüman	68,87%
Sünni Müslüman	11,20%
Alevi	8,91%
Hıristiyan	1,70%
Yahudi	1,53%
Deist (Herhangi bir dine inanmayıp üstün bir gücün varlığına inanmak)	14,76%
Ateist (Herhangi bir dine ve üstün bir gücün varlığına inanmamak)	6,19%
Agnostik (Üstün bir gücün var olup olmadığının bilinemeyeceğini düşünmek)	6,62%
Diğer	3,48%
Diğer (lütfen belirtin)	
Toplam Cevap	1179
Atlanan	12

Tablo 11: Aylık Gider Ortalaması

Cevap Seçenekleri	Ortalama Miktar	Toplam Tutar	Cevaplar	
aylık/TL	957,9042821	1140864	100,00%	1191
			Cevaplar	1191

Tablo 12: Son Bir Yılda Gelir Elde Etmek İçin Çalışanlar

Cevap Seçenekleri	Cevaplar	
Evet	60,03%	715
Hayır	39,97%	476

Tablo 13: Siyaset Konuşmak Gündelik Yaşantınızda Ne Kadar Önceliklidir?

Cevap Seçenekleri	Cevaplar
Sıklıkla	15,45%
Bazen	35,85%
Nadiren	26,53%
Neredeyse hiç	15,79%
Asla	6,38%

Tablo 14: Siyasal Katılımla ilgili İfadeler

	Hiç katılmıyorum	Az katılıyorum	Hem katılıyorum hem katılmıyorum	Çok katılıyorum	Tamamen katılıyorum
Türkiye'de genç insanlar apolitiktir	16,62%	27,79%	44,33%	9,40%	1,85%
Türkiye'de genç insanlar politiktir	4,70%	19,73%	47,19%	23,26%	5,12%
Türkiye'de genç insanlar kendilerini temsil eden bir siyasi inisiyatif/ oluşum/ parti bulmakta zorlanır	7,56%	13,85%	21,66%	36,19%	20,74%
Türkiye'de genç insanlar de-politize olmuştur	7,47%	19,56%	41,23%	24,69%	7,05%
Genellikle eylemsiz kalmayı tercih ederim	20,32%	29,05%	27,46%	14,86%	8,31%
Siyasi görüşümü açıklamaktan çekinirim	40,81%	24,85%	21,07%	8,23%	5,04%
Beni temsil eden siyasi inisiyatif/ oluşum/ parti bulmakta zorlanıyorum	13,01%	12,59%	15,95%	27,37%	31,07%
Bir genç olarak hoşuma gitmeyen toplumsal düzenlemeleri değiştirmek konusunda kendimi güçlü hissederim	8,14%	21,24%	28,97%	25,78%	15,87%
Bir genç olarak toplumsal sorunlar konusunda kendimi önemli bir aktör olarak görürüm	5,21%	15,53%	23,17%	36,10%	19,98%
Bir grup genç arkadaşımınla birlikte olduğumuzda karar vericileri etkilemekte kendimi daha güçlü hissederim	3,19%	13,35%	25,69%	40,30%	17,46%

Tablo 15: Siyasi Partilere Üyelik (%)

Siyasi Partiye Üyelik	KONDA 2014	TOG 2015	TOG 2017
Evet	9,0	6,4	4
Hayır ve istemiyorum	76,6	74,3	73,8
Hayır ama isterim	11,5	15,2	11,9
Üyeydim, ayrıldım	3,0	4,1	4,9
Diğer			3,2

Tablo 16: Siyasi Parti Üyeliğiyle İlgilenmeme Nedenleri (%)

Siyasi Partiye (ya da Gençlik Kollarına) Üye Olmamanın En Önemli Nedeni	KONDA 2014	TOG 2015	TOG 2017
İstemiyorum, nedeni yok	30,9	10,2	10,2
Siyaseti sevmiyorum	14,9	26,5	22,4
Gereksiz buluyorum	12,0	4,5	4,5
Zamanım yok	11,8	9,2	3,6
Güven duymuyorum	10,6	31,5	41,6
Ailem istemiyor	5,8	2,1	1,4
Diğer	14	15,9	16,03

Tablo 17: Toplumsal Katılım ile İlgili Sorular (%)

Toplumsal Konularda Katılım		EVET	HAYIR
Son üç ay içinde, herhangi bir sorunla ilgili bir devlet kurumuna bir şikâyet ilettiniz mi?	TOG 2017	35,4	64,5
	TOG 2015	31,1	68,9
	KONDA 2014	9,7	90,3
Son üç ay içinde, herhangi bir toplu yürüyüş, gösteri, protestoya katıldınız mı?	TOG 2017	31,9	68
	TOG 2015	33,9	66,1
	KONDA 2014	10,7	89,3
Son bir hafta içinde, internette, toplumsal bir sorunla ilgili bir ileti/mesaj yazdınız mı?	TOG 2017	46,5	53,4
	TOG 2015	59,8	40,2
	KONDA 2014	20,0	80,0
Şimdiye kadar hiç televizyonda, internette, sosyal medyada yayınlanan bağış kampanyaları için cep telefonu ile bağış amaçlı kısa mesaj attınız mı?	TOG 2017	39,5	60,4
	TOG 2015	53,0	47,0
	KONDA 2014	28,1	71,9

Tablo 18: Siyasal Katılım İle İlgili Sorular

	Evet	Hayır
Geçtiğimiz 1 Kasım 2015 tarihli seçimde oy kullandınız mı?	79,26%	20,74%
Toplumsal sorunların çözüm sürecine aktif olarak katılıyor musunuz?	59,36%	40,64%
Gönüllülük yapmadan önce ve şimdiki siyasal katılımını değerlendirdiğinizde bir değişiklik olduğunu düşünüyor musunuz?	38,04%	61,96%
Son üç ay içinde, herhangi bir sorunla ilgili bir devlet kurumuna bir şikâyet ya da bir talep ilettiniz mi?	35,43%	64,57%
Son üç ay içinde, herhangi bir toplu yürüyüş, gösteri, protesto, online/online olmayan dilekçe verme gibi siyasi faaliyete katıldınız mı?	31,91%	68,09%
Son bir hafta içinde, internette, toplumsal bir sorunla ilgili bir ileti/mesaj yazdınız mı?	46,52%	53,48%
Şimdiye kadar hiç televizyonda, internette, sosyal medyada yayınlanan bağış kampanyaları için cep telefonuyla bağış amaçlı kısa mesaj attınız mı?	39,55%	60,45%
Yaşadığınız yerde yerel yönetimleri etkileyebileceğinizi düşünüyor musunuz?	50,71%	49,29%
Yaşadığınız il/ilçede gençlik meclisi var mı?	72,04%	27,96%
Karar verme mekanizmalarını yerel düzeyde etkileyebileceğinizi düşünüyor musunuz?	57,93%	42,07%
Karar verme mekanizmalarını ulusal düzeyde etkileyebileceğinizi düşünüyor musunuz?	30,56%	69,44%
Türkiye’de hükümet gençlerin siyasal katılımlarını sizce yeteri kadar önemsiyor mu?	14,27%	85,73%
Türkiye’de yerel yönetimler gençlerin siyasal katılımlarını sizce yeteri kadar önemsiyor mu?	14,86%	85,14%
Türkiye’de siyasi partiler gençlerin siyasal katılımlarını sizce yeteri kadar önemsiyor mu?	19,14%	80,86%

Tablo 19: TOG'dan başka bir STK'ya üyelik (%)

TOG'dan başka STK'ya Üyelik	TOG 2010	TOG 2015	TOG 2017
Evet	24,9	20,9	35,5
Hayır ve istemiyorum		14,8	11,9
Hayır ama isterim		59,1	42,3
Üyeydim, ayrıldım		4,1	8
Hayır, düşünmedim	75,1	1,0	-
Diğer	-	-	2,1

Tablo 20: Devlet Kurumlarına Güven I

	Hiç	Biraz	Orta	Çok	Çok fazla
Belediyeler	23,85%	34,09%	37,36%	4,37%	0,34%
Yazılı Basın	46,60%	32,41%	19,06%	1,51%	0,42%
T.B.M.M.	33,84%	29,05%	27,12%	7,98%	2,02%
Özel Bankalar	44,00%	27,12%	24,43%	3,69%	0,76%
Mahkemeler	36,36%	31,32%	25,10%	5,63%	1,60%
Siyasi Partiler	65,24%	23,59%	10,66%	0,42%	0,08%
Cumhurbaşkanlığı	65,66%	15,28%	12,85%	4,11%	2,10%
Özel Televizyonlar	55,50%	28,72%	14,19%	1,34%	0,25%
Devlet Hastaneleri	19,48%	31,40%	36,94%	10,08%	2,10%
Vakıf Üniversiteleri	28,63%	33,92%	30,56%	6,13%	0,76%
Yüksek Seçim Kurulu	55,00%	22,92%	17,38%	3,61%	1,09%
Sivil Toplum Kuruluşları	4,37%	15,79%	42,15%	29,14%	8,56%
Sosyal Medya	26,70%	28,38%	31,32%	10,58%	3,02%

Tablo 21: Devlet Kurumlarına Güven II

	Hiç	Biraz	Orta	Çok	Çok fazla
Ordu/Askeriye	25,19%	23,68%	26,87%	17,21%	7,05%
Başbakanlık	58,86%	20,40%	15,53%	3,61%	1,60%
Özel Hastaneler	27,12%	31,15%	31,57%	8,65%	1,51%
Devlet Üniversiteleri	15,03%	27,96%	39,29%	14,36%	3,36%
Diyanet İşleri Başkanlığı	56,42%	20,99%	16,62%	4,28%	1,68%
Hükümet	59,87%	19,14%	15,70%	3,27%	2,02%
Devlet Bankaları	35,68%	26,28%	29,39%	6,63%	2,02%
Polis	29,05%	23,34%	25,02%	15,70%	6,88%
Anayasa Mahkemesi	36,36%	27,96%	24,94%	7,89%	2,85%
TRT	53,40%	22,67%	17,04%	5,04%	1,85%
Valilik/Kaymakamlık	43,41%	26,45%	24,35%	4,03%	1,76%
Milli Eğitim Bakanlığı	55,92%	24,35%	15,53%	3,02%	1,18%
Aile ve Sos. Pol. Bakanlığı	52,06%	25,94%	17,13%	2,94%	1,93%
Avrupa Birliği Bakanlığı	49,20%	24,69%	21,41%	3,36%	1,34%
TOG	1,76%	6,47%	29,05%	39,21%	23,51%

Tablo 22: Bir TOG Gönüllüsü olarak Devlet Kurumlarını Ne Kadar Değiştirebileceğini İnanıyorsun? I

	Hiç	Biraz	Orta	Çok	Çok fazla
Belediyeler	17,55%	30,31%	34,26%	15,20%	2,69%
Yazılı Basın	22,84%	29,97%	29,30%	14,86%	3,02%
T.B.M.M.	45,93%	27,62%	18,47%	6,05%	1,93%
Özel Bankalar	51,64%	23,76%	18,22%	4,62%	1,76%
Mahkemeler	50,21%	25,02%	17,63%	5,04%	2,10%
Siyasi Partiler	43,07%	27,54%	19,23%	7,72%	2,43%
Cumhurbaşkanlığı	62,72%	19,31%	11,17%	4,11%	2,69%
Özel Televizyonlar	37,11%	28,97%	23,26%	7,56%	3,11%
Devlet Hastaneleri	34,68%	28,88%	25,36%	8,40%	2,69%
Vakıf Üniversiteleri	31,57%	27,37%	26,78%	11,42%	2,85%
Yüksek Seçim Kurulu	58,52%	21,33%	13,35%	4,87%	1,93%
Sivil Toplum Kuruluşları	9,40%	12,09%	30,39%	32,16%	15,95%
Sosyal Medya	11,34%	17,13%	27,54%	27,20%	16,79%

Tablo 23: Bir TOG Gönüllüsü olarak Devlet Kurumlarını Ne Kadar Değiştirebileceğini İnanıyorsunuz? II

	Hiç	Biraz	Orta	Çok	Çok fazla
Ordu/Askeriye	62,13%	18,81%	12,76%	3,78%	2,52%
Başbakanlık	62,30%	19,56%	11,25%	4,37%	2,52%
Özel Hastaneler	37,45%	29,81%	23,26%	7,22%	2,27%
Devlet Üniversiteleri	20,74%	28,46%	30,81%	14,44%	5,54%
Diyanet İşleri Başkanlığı	64,23%	18,47%	10,83%	4,62%	1,85%
Hükümet	58,86%	20,91%	12,51%	4,87%	2,85%
Devlet Bankaları	53,23%	24,94%	15,45%	4,11%	2,27%
Polis	49,37%	22,17%	18,47%	6,97%	3,02%
Anayasa Mahkemesi	58,61%	21,24%	13,10%	4,37%	2,69%
TRT	54,24%	23,01%	14,27%	5,46%	3,02%
Valilik/Kaymakamlık	45,09%	27,29%	18,14%	6,72%	2,77%
Milli Eğitim Bakanlığı	44,67%	22,92%	20,57%	7,39%	4,45%
Aile ve Sos. Pol. Bakanlığı	42,82%	23,76%	20,57%	8,40%	4,45%
Avrupa Birliği Bakanlığı	51,13%	22,59%	15,95%	6,47%	3,86%
TOG	4,70%	9,74%	24,10%	33,84%	27,62%

KAYNAKÇA

- ARI Düşünce ve Toplumsal Gelişim Derneği. (2002). Türk Gençliği ve Katılım. İstanbul: Form Matbaacılık
- Avrupa Konseyi. (2003). Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımına İlişkin Yeniden Düzenlenmiş Avrupa Şartı. Strasburg
- Avrupa Konseyi. (2011). Söz Sende. Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımına İlişkin Yeniden Düzenlenmiş Avrupa Şartı El Kitabı. Ankara: Neyir Matbaacılık
- Boukobza, E. (1998). Keys to Participation. A Practitioner's Guide. Strasbourg: Council of Europe Publishing
- Coussée, F. (2008). A Century of Youth Work Policy. Gent: Academy Press
- Denstad, F. J. (2014). Gençlik Politikaları Kılavuzu, Şebeke Projesi Gençlerin Katılımı Projesi no: 1, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Erdoğan, E. (2009). Olasılıksızlığın Kuramını Anlamak: Türk Gençliği ve Siyasal Partilere Katılım. Boyraz, C. (der.), Gençler Tartışıyor: Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri (ss. 71-96). İstanbul: Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı (TÜSES) Yayınları
- Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik. (2006). The Socio-economic Scope of Youth Work in Europe, Final Report. Frankfurt
- KONDA Araştırma ve Danışmanlık. (2014). Türkiye'de Gençlerin Katılımı Şebeke Gençlerin Katılım Projesi Kitapları No: 3. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Konrad Adenauer Vakfı. (1999). Türk Gençliği 98: Suskun Kitle Büyüteç Altında. Ankara.
- Kümbetoğlu, B. (2008). Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma. İstanbul: Bağlam Yayıncılık
- Lüküslü, D. (2014). Türkiye'de 'Gençlik Miti' 80 sonrası Türkiye Gençliği. İstanbul: İletişim Yayınları
- Taylor, M. (2012). Gençlik Çalışması Kapsamında Formel Olmayan Eğitim. Yentürk, N. Vd. (Der.), Türkiye'de Gençlik Çalışması ve Politikaları (ss. 103 - 115). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları TOG. (2015). Toplum Gönüllüsü Gençlerin Profili. İstanbul: Alkan Matbaa
- Türk Üniversite Gençliği Araştırması. (2003). Üniversite Gençliğinin Sosyo-Kültürel Profili. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayını Yaman, Ö.M. (2013). Apaçi Gençlik, Gençlerin Toplumsal Davranış ve Yönelimleri: İstanbul'da 'Apaçi' Alt kültür Grupları Üzerine Nitel bir Çalışma. İstanbul: Açılım Kitap
- Yentürk, N. (2012). Gençlerin Yaşamlarını Çevreleyen Alanlarda Gençlik Politikaları Önerileri. Yentürk, N. v.d (Der.), *Türkiye'de Gençlik Çalışması ve Politikaları* (ss. 47 - 79). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yılmaz, V. ve Oy, B. (2014). Türkiye'de Gençler ve Siyasi Katılım: Sosyo-Ekonomik Statü Fark Yaratıyor Mu? İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Yücel, H. ve Lüküslü, D. (2013). 2000'li yılları Gençlik Üzerinden Okumak. Yücel, H. ve Lüküslü, D. (Der.) *Gençlik Halleri, 2000'li yıllar Türkiye'sinde Genç Olmak* (ss. 9-23). Ankara: Efil Yayınevi

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

Change.org. (2017) Türk Dil Kurumu “Genç” tanımını değiştirsin. Eriřim tarihi: 23 Nisan 2017, <https://www.change.org/p/türk-dil-kurumu-başkanlığı-türk-dil-kurumu-geçlik-tanımını-değiştirsin>.

Dernekler Dairesi Başkanlığı. (Tarihsiz). Dernek Sayıları. Eriřim tarihi: 10 Mayıs 2017, <https://www.dernekler.gov.tr/tr/Anasayfalinkler/derneksayilari.aspx>

Hürriyet. (2016). Sosyal Medyada 1656 Tutuklama. Eriřim: Mayıs, 2017, <http://www.hurriyet.com.tr/sosyal-medyada-1656-tutuklama-40316615>

OECD. (2016). Genç İşsizliği Oranları. Eriřim Tarihi: 1 Mayıs 2017, <https://data.oecd.org/unemp/youth-unemployment-rate.htm>

Şebeke. (2012). Infografik:Şebeke 2012 Gençlik Hallerini Sunar. Eriřim tarihi: 14 Ocak 2015, <http://www.sebeke.org.tr/2012/12/sebeke-2012-genclik-hallerini-sunar/>.

Smith, M. K. (2013). ‘What is youth work? Exploring the history, theory and practice of youth work’, *the encyclopedia of informal education*, Eriřim Tarihi: 3 Mart 2017, www.infed.org/mobi/what-is-youth-work-exploring-the-history-theory-and-practice-of-work-with-young-people/

TÜİK, Haber Bülteni: İşgücü İstatistikleri. (2016, Sayı: 24624). Eriřim tarihi 23 Nisan, 2017, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24624>

TÜİK, Haber Bülteni: İşgücü İstatistikleri. (2017, Sayı: 24626). Eriřim tarihi 23 Nisan, 2017, <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=24626>

TÜİK, Haber Bülteni: İstatistiklerle Gençlik. (2015, Sayı: 21517). Eriřim tarihi 23 Nisan, 2017, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21517>

TÜİK, Haber Bülteni: İstatistiklerle Gençlik. (2015, Sayı: 21517). Eriřim tarihi 23 Nisan, 2017, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21517>

Youth Partnership. (2017). Youth Work. Eriřim tarihi: 10 Nisan 2017, <http://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/youth-work1?desktop=true>

Toplum Gönüllüleri Vakfı Gençlik Çalışmasının Toplumsal Katılıma Etkisi Araştırması

"Türkiye'de genç olmak zor..." Bu cümleyi neredeyse görüşme yaptığımız tüm gençlerden duyduk. Gelecek kaygısı, maddi yetersizlikler, gençleri tek tipleştiren eğitim sistemi, aile ve toplum baskısı, işsizlik ve daha nice. Türkiye'de gençler anlaşılmadıklarını, ihtiyaç ve taleplerini yeterince dile getiremediklerini, yetişkinlerin, karar vericilerin gençleri yok saydığını düşünüyor.

Bu araştırma gençlerin ihtiyaç ve taleplerini daha yakından duymamıza olanak sağlıyor. Gençler, genç olmayı ve gençlik hallerini anlatıyor. Gençlik çalışmasının, kendilerini ifade edebilecek özgürlükçü alanı nasıl yarattığından bahsediyor.

Dolayısıyla, bu araştırma sivil toplum çalışanlarına, üniversite yönetimlerine, yerel ve ulusal karar vericilere, gençleri anlamaları ve gençlere eşit ve özgürlükçü fırsat yaratabilmeleri için kaynak oluyor.

www.tog.org.tr